Th. Prov. Monel
40 37

m cap cxxxvii Inillorempr dixitilr discipulissuis.
ne dn. usq; ē quoderunt megratis.

ecr. iaim iohannem cap cxi Inillorempr dixitilr discipulis
uerodirunme usque sicutdixeramihipater sicloquor.

secundum iohannem cap cxlviii Inillo
modicum & iam non uidebitisme usque & gaudium uestrū
llea uobis.

em supscripto natt scigurdiani secdm matthēu cap xcv
pr dixitilr discipulissuis. Nolite arbitrare quia uenerim
ere. usque Amendicouobis nonperdamercedem suam
em supscripto natt scōrum nerei & achillei secundum mar
cap clxxxviii Inillorempr Accesserunt adihūphariseī
usque nonomnes capiunt uerbumistud sedquibus
est.

secundum iohannem cap xxvii Inillorempr factaestquestio
ipulis iohannis. usque sedtraditus maresupereum.

scripto natt scipancratii secundum iohannem cap cxxxvii
empr dixitilr discipulissuis haecmando uobis ut diligatis
usque quia oderunt me gratis.

secundum iohannem cap cxii Ego lux inhunc mundum
usque sicutdixeramihipater sicloquor.

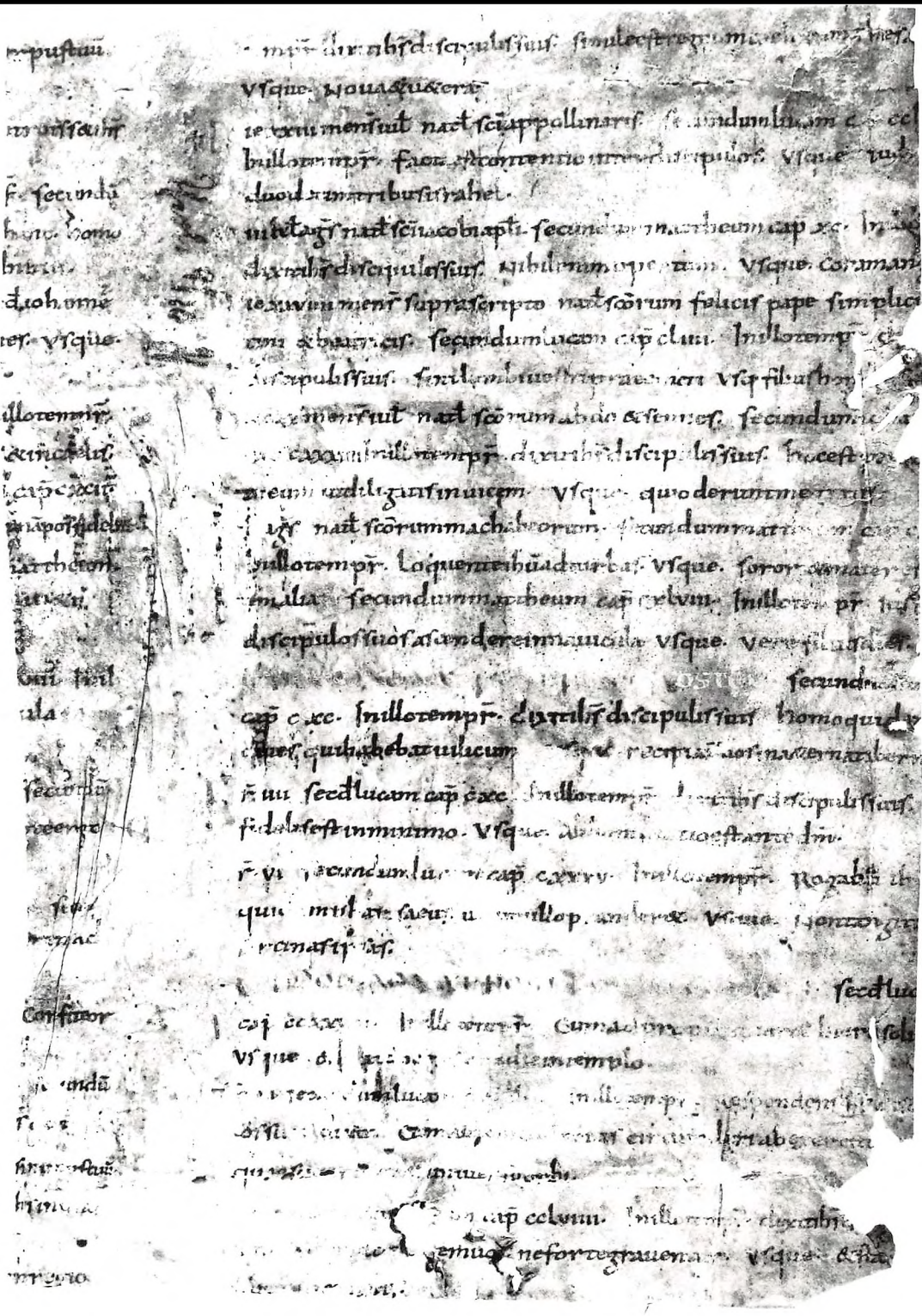
secdm iohannem
Inillorempr dixitilr discipulissuis Vado adeum qui me
usque quia de meo accipiet & adnunciabit uobis.
iohannem cap clii Inillorempr respiciens sūdiscipulis
pater scē seruaeos usque impiissit & ego impiis.
iohannem cap cxv Inillorempr filioli adhuc modicum uo
im. usque sequeris autem postea.

secundum iohannem
illorempr dixitilr discipulissuis Amendicouobis si quis pe
em meo dabit uobis usque inhoc die nihil
xisti
cap scripto dedicatio ecclesiae scī em quae ab
lom. dne eo modo semper me meo celebrantur

Kassel LB. 4° theol. 168

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
—Landesbibliothek und Murhardsche
Bibliothek der Stadt Kassel —
FOTO: — Handschriftenabteilung —
Reproduktionsrecht vorbehalten

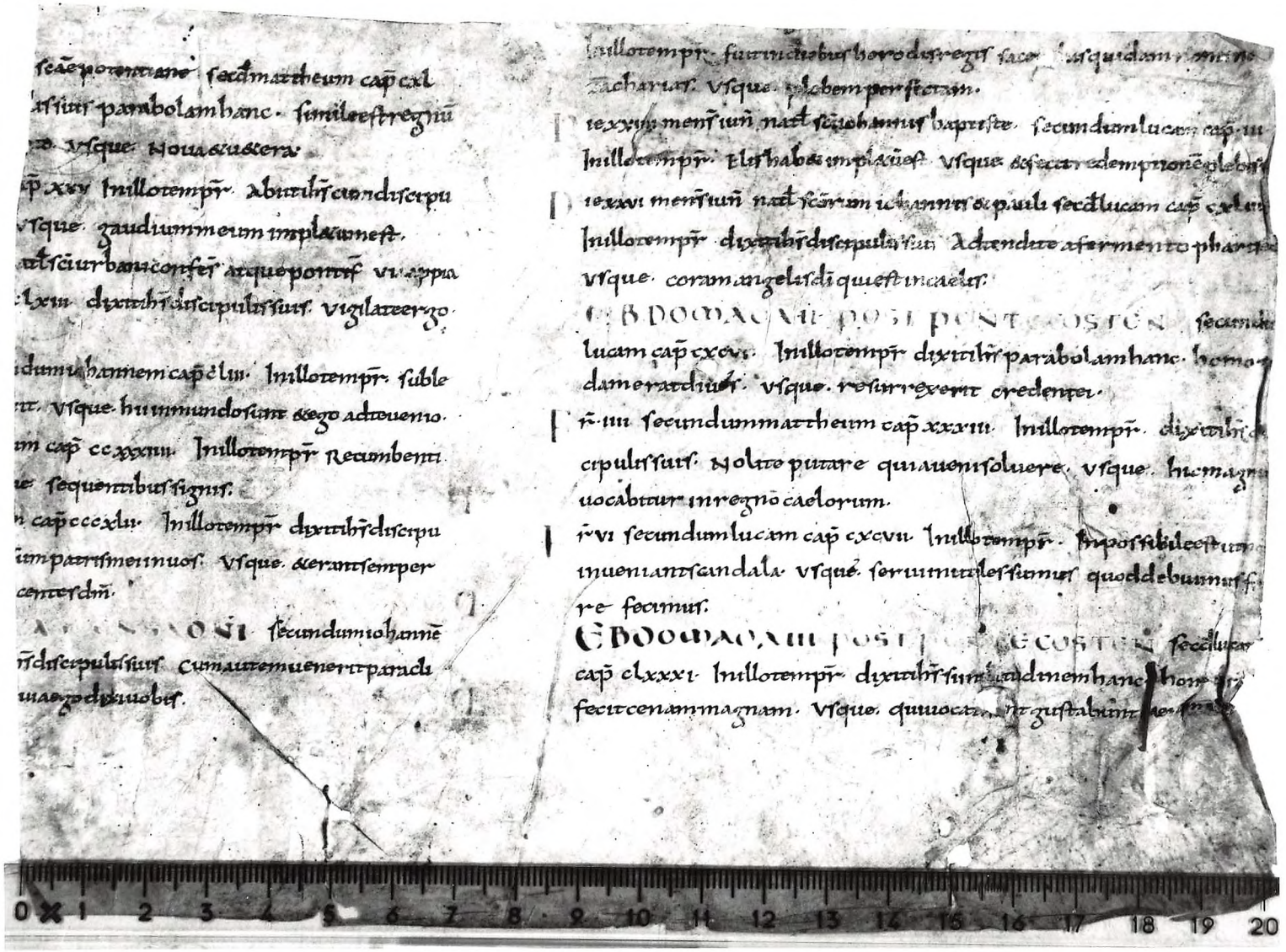
4° Ms. Hassiaca 168

Kassel LB. 4° theol. 168

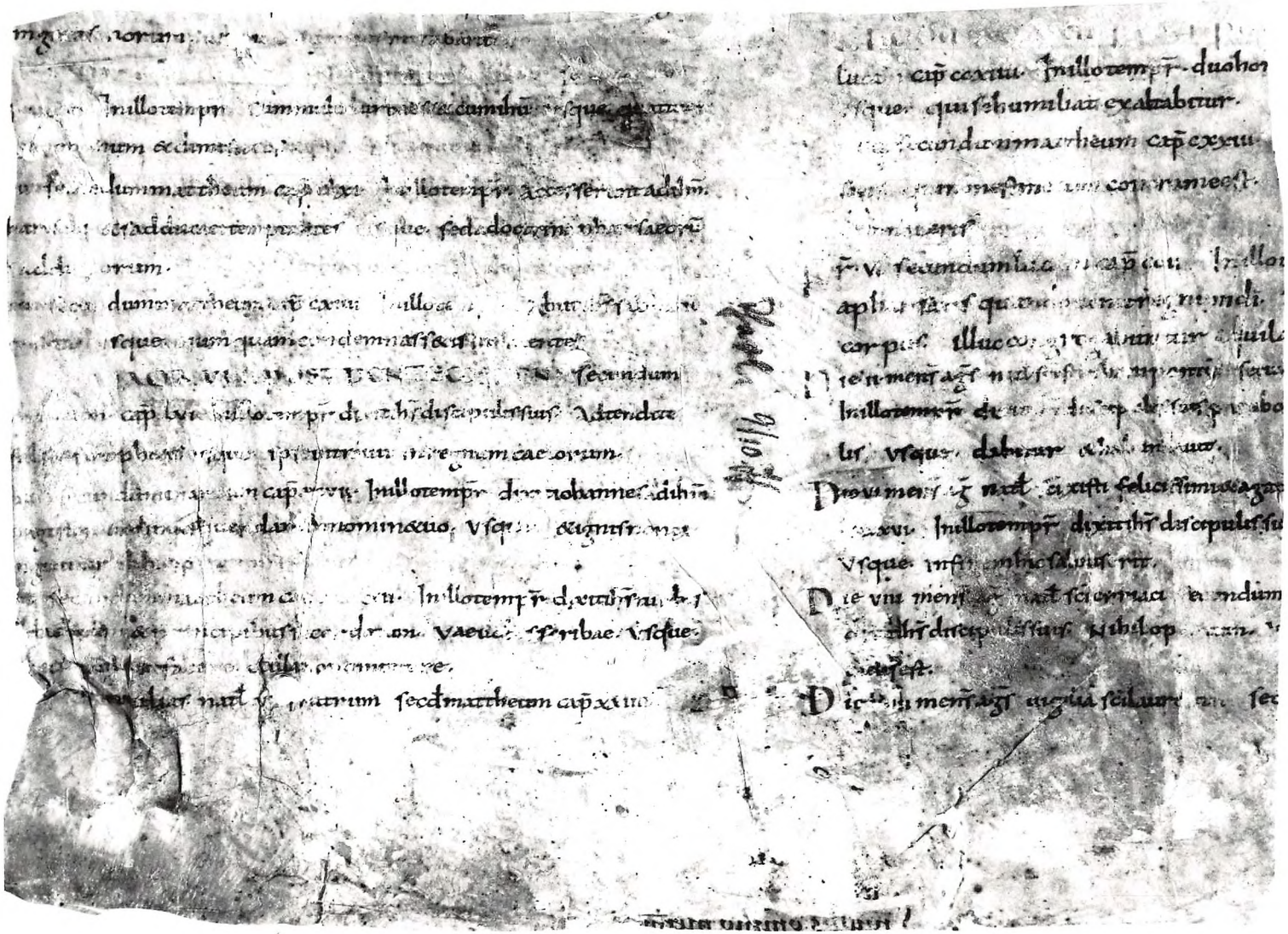
GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
—Landesbibliothek und Murhardsche
Bibliothek der Stadt Kassel —
FOTO: Handschriftenabteilung —
Reproduktionsrecht vorbehalten

4° Ms. Hass. fol. 168

Kassel L B. 4° theol. 168

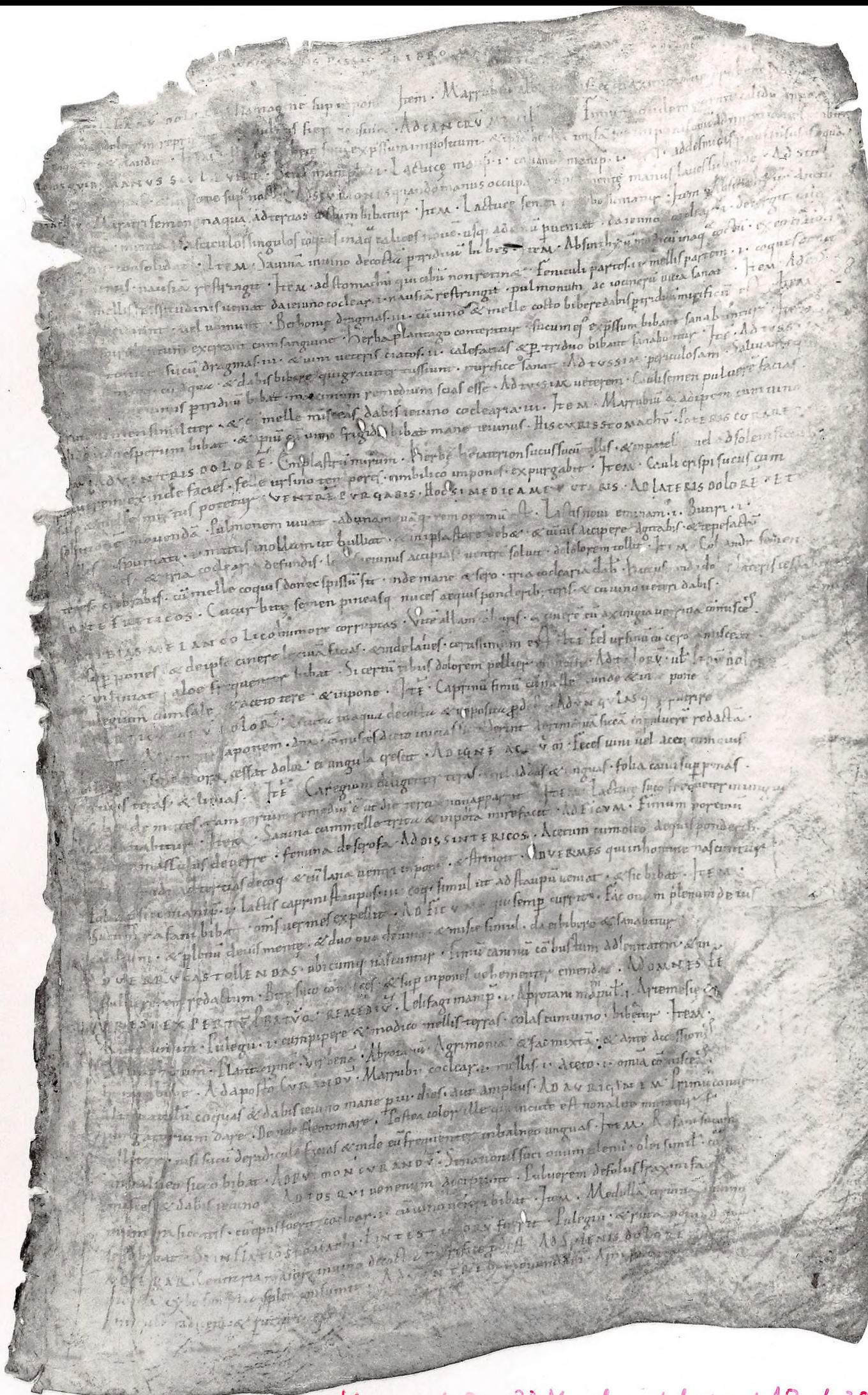
GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
—Landesbibliothek und Murhardsche
Bibliothek der Stadt Kassel —
FOTO: — Handschriftenabteilung
Reproduktionsrecht vo behalten
4° Ms. Theol. 168

Kassel L.B. 4° theol. 168

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK
—Landesbibliothek und Murhardsche
Bibliothek der Stadt Kassel —
FOTO: — Handschriftenabteilung —
Reproduktionsrecht vorbehalten

4° Ms. theol. 168

Kassel L.B., 2° Ms. phys. et hist. nat. 10, f. 38r

853

Foto: Rheinisches Bildarchiv
Unter Sachsenhausen 37
D - 5000 Köln 1

Veröffentlichung nur
mit Genehmigung des Archives
Platten-Nummer

853

Stil; sie könnten zum Teil von denselben Händen sein wie die des Londoner Lucans Harley 2728 (vgl. Harley 2728, fol. 58^{r} mit Reg. lat. 1701, fol. 60^{r}, ferner Harley 2728, fol. 15^{r}, 121^{r}, 142^{r} mit Reg. lat. 1701, fol. 99^{r}). Der Reginensis wird etwa im zweiten Drittel des 11. Jahrhunderts entstanden sein.

Laubach

Mit Trockenfaden Nekrolog fragment

Richtstätter
Rubanya Hand 2.8. Rotbold diac + mon
13.8. Eberhard epis (v. Bamb.)

qd̄ sacrꝰ nr̄ꝰ n̄ repugnet · reputari ee cfidꝰ.
Hic postquā sermonꝰ sine me recasse aspexe
runt · q̄m q̄m iā erat nox · e aliquid etiā lucer
na inlata serpū erat · tamen illa adulescen
tes intentissime exsperabant · utrū alypi
us uel alio die se responsurū ee p̄mitteret.
Tum ille · Nihil mihi aliquando inquit tā ex
spectata puenisse · assumare paratus sum ·
quā qd hodierna disputatione discedo supe
ratus · Nec illa mea tamē · puto debere ee lea
tā · cōmunicabo ergo eā uobiscū cū certo
[illegible] · quandocū
[illegible] pacto · sine p̄ [illegible] una ip
sa fortasse achademi expectauit. Quid
enim nobis hoc sermonis lepore iucundius.
Quid sententiarū grauitate p̄pensius · Quid
benuolentia p̄mptius · Quid doctrina pe
rtatius uideri aut exhiberi posse. Error sui
nequaq̄m digne animadverti possū · qd tam
sustinet sine tame cōfictionis utrū firmis
simū nescio · modestius tam & cautius q̄m
speraueram [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] diebus eo rerū habendi cū
sequi ac tenere cuiq; ppriū ·
Tā uero uniuersitatis q̄ cohercet hic mundus
& regit uel uidere uel pandere difficillimū
hominib; atq; rarissimū e. Huc accedit
qd etiā si quis hec possit illud quoq; tā
[illegible]
obscurus q; [illegible] uel utq; mente uel [illegible]
quo tā erudimur inueniat. Nec tam hec
quā e quo magis audire expetam · que ova
mus magnus magisq; audire ac discere stu
deamus · qui scopulos inter hanc & pcellas
uelut in recto quantū licet capite inspicu
unt · quā quom̄ fiat · & ut dis humana

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
—Landesbibliothek und Murhardsche
Bibliothek der Stadt Kassel —
FOTO: — Handschriftenabteilung —
Reproduktionsrecht vorbehalten

4° Ms. Hypol. 165 (I

panda conquestio. Sed quis tā cecus
ē mente. ut quicquā mmouendus cor
poris; rationis qd pt̄ humanā dispo
sitionē ac uolumatē ē diuinę ponen
tę moderationiq; dare dubitet. Nisi
forte aut casib; tā recta subitiq; dem
sione uel minutissimorū quorūq; ani
maliū membra figurant. aut qd casu
quis negat posse. nisi ratione factū
fateri. Aut ū puniuersā naturā qd in
singulis quib; q; rebus mbui arte humana
sna gerit ordinatū miramur. aut aper
assertissimo manifestatus arburio. ullis
nugis uane opinionis audeamus. Ac
enim hoc ipsū ē plenus questionū.
qd membra pulcre disposita mire
aq; distincte sunt. cū uero ea ius
mana una innumeralium peruba
tionū inc̄stantia uersetur. ac fluc
ang cursus influgit. aut solumdine tem
rante. aut liberalib; medicant disciplinis.
Hec enim tibi animus reddimus. que sit
quidmodo unusquisq; intelligat.
que profecto abuno cognominata ē. id
circo quia ad ea uidere ē licet animę. que in
multa pcedut. sectanda; aut deuitanda pauper
tē. quā nescit sola segregatione multitu
dinis posse uitari. Multitudinē aut ē
hominū dico. sed oīum que sensus aut
gut. Hec mirere. qd eo egestate patitur
magis quo magis appetit
complectī. Vt enim meatus
aut ample unum ē medium
conuergunt. qd centron geometre uo
cant. & quemadmodum arcus abscisi partes
innumerabiles secari queant. nihil tam
ē pt̄ illud unū quo opera parilit̄ deme
nantur. atq; oīb; quasi qdā eq̄litatis

Vanuel LB. 2° Theol. 165 (I)v

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
—Landesbibliothek und Murhardsche
Bibliothek der Stadt Kassel —
FOTO: — Handschriftenabteilung —
Reproduktionsrecht vorbehalten

2° Ms. Hassiac. 165 (I

Jena. UB.
Franz. Lat.
H 24 01
Zu 30 m 13,5

nobis fiant unigenitu tui corpus ⁊ sanguis. ℟.
[illegible] dne sacris muneribus sacris [illegible]
[illegible] insollemnitate beatę unigenit Petro
nelię pcepimus. prā qs. ut ipsa in ecclesi
a ad medelam nobis proficiant corpo
ris ⁊ animę. ℟. Marcellini et Petri
Ds Qui nos beatę maturū Marcellini e
Peri sollennitate lętificas. prā qs. ut q
rū gaudem meritis. pmoccē exemplis. ℟.
Votiua dne munera deferentes in Sce
tuorū scorum Marcellini et Peri passio
ne tuam magnificentiam deposcam. ut
pillorū precib nobis tuę pietatis auxiliū
accōmodes. ℟. Adco. cīt ut depcam.
Sumptis dne sacramentis celestib. suppli
ces te mitedo. ut nos tuis maturibus tuis no
semp et spiritalib refectos alimentis. cor
poralibus tuearis auxiliis. ℟. Vēg. Sci Bo
Ds Thomas Ds. ut nra deuotio nifacii cpi.
que natalicia beati maturis tui atq; pon
tificis Bonifatii. ac sociorum ei ante
cedit patrocinia nobis conferat. ut [illegible]
cumulet. ℟. Sicr. quas [illegible] ubi pa
Hostias dne laudis altaribus tuis adhibe
[illegible] credimus emendandas. quę nos ue
[illegible] tuis ad tuę pietatis pducere noueā. ℟.
Beati maturis tui atq; pontificis Adco.

Kassel, Landeskirchl. A.,
Fragm. 27

Landeskirchliches Archiv
Lessingstraße 15 A
34119 Kassel

1:1

27 innen links

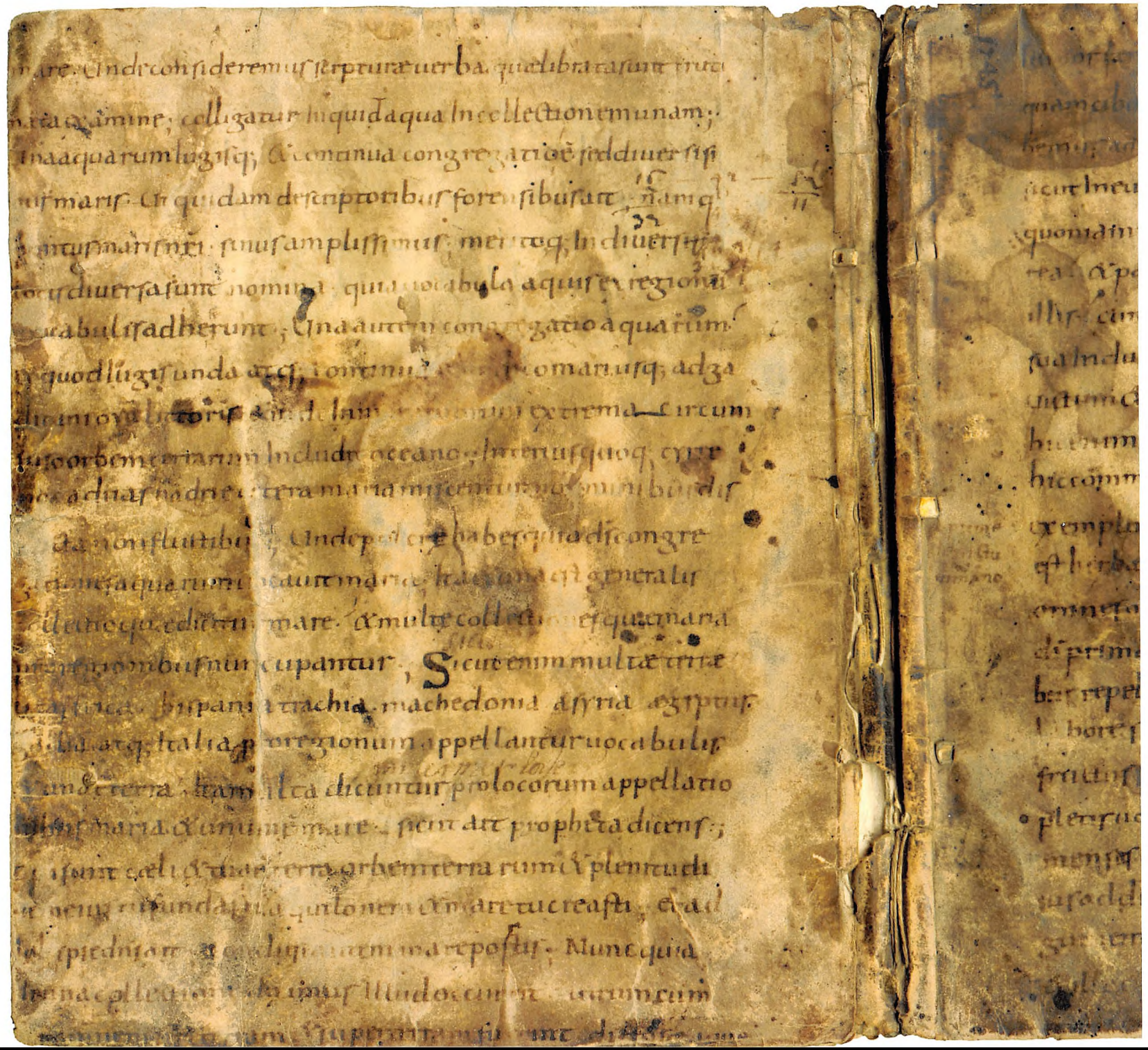
Kassel, Landesbibl. A., Fragm. 27

Landeskirchliches Archiv
Lessingstraße 15 A
34119 Kassel

1:1

27 [illegible]

Kassel, Landeskirchl. Arch. Fragm. 175 (Kirchberg)

Landeskirchliches Archiv
Lessingstraße 15 A
34119 Kassel
175 außen hinten
1:1

Kassel LB., 4° hist. 12, f. 74v

ALBINO PATRI DIG
NO CONSTANTIA MARI.
ILIOLVS PARVVS EI
DIVINCLVSIGEBERTVS

Hactereos mi doctor albine. doctor doctissime. iure suo liberalit utitur amicitia. qui amicos non nescunt nescare uitia. Horu te pat uicarissime consortio. illa simplex animi tui aomnitut intentio. qui salutari seductus errore. me nequiuit imperruptq macului esse deformē uoluisti nescare. quē tā arduē re uocabas conuenire. Hā quidā tuos familiariū. stu ens illum oris tui fontē aureū

nuentio baculi · in loco altaris · gatio ·

Constructio monasterii · dedicatio · sacrarūq; uirginū · egre

miraculi sci Mainulfi · p excusto uelamine ·

-bri · sepultura · sci Mainulfi ·

IN IPAT VITA BEATI MA-

NULFI CONFES . . NPI.

ANNUENTE GRATIA SCI SPS. VITAM SCI MAI nulfi lecturi inspe exemplarq; lecturus scripturi sumus. immo etiā ipsis sacerdotib; quipluri mū exultabunt in reddenda sacerdocii ratione si in huius diaconi uixerint emulatione. Adsumā nullus ē ordo de quo male mereamur hec scri bendo · cū sit necessariū eque omib; tanti ho minis refoueri interuentione · cumq; sit utile ci instrui imitatione · S; nos pauca de plurib; huius uiri miraculis cōplectimur · eadēq; pauca humilis stili serie psequimur · cōmodius iudican tes · ut doctus lector stilo nro quasi indocto detrahat · quā stili nri acumen minus capacib; capiendi aditū intercludat · In huiusmodi nāq; scripturis

Kassel L.B., 4° hist. 12

us accessit · ut ex fine rei · ortum didicerit · Cumq; alte
rutrum occurrentes · sē cominus obuii ceint · iterum
ceruus p̄ comu sci uiri confessus é humiliter se p
sternendo · cui p̄ius assurrexit sese erigendo · Ille
uero hunc nouū brutū animalis gestum · nulli rei
nisi diuinae clementiae asscripsit, ideoq; dū rei
ordinem a cunctis ad uertere studuit · ecce uidit
in tercornua ceruu dn̄icae crucis signū splendere ·
cui splendor omnē auri decorē usus ē superare ·
Bonus aut̄ miles optimi imperatoris · cognito uex
illo dn̄i sui · simul cognouit dn̄m suum p̄sto ee
in auxiliuum sibi · letaciamq; cordis · uoce p nunci
auerat oris · dicens · Iam mihi certa spes p mittit ·
ut ille qui quondā eodē armatus uexillo · in
ferni claustra destruxerat · huī loci p tector con
tra diabolicas uires exurgat · Qua uoce finita ·
ceruū n̄ uiderat ultra · O quā consequentibus
signis xp̄e suo p̄ locutus é milti · quę post haec
oportuit fieri · Namq; ut in p̄scripta uisione ·
famulas dī p̄ figurauerant ceruae · ita hic p

Kassel LB., 4° hist. 12, f. 83r

Kassel LB 2° poet. et roman. 5

Ia cui dant poenas inhumato funere gentes.
Quid fugis hanc cladem. qd olentes desenis agros.
His trahe cesar aquas hoc si potes arere caelo;

Non melior loco stigia subnoctis in aedis.
Libera fortuna mors est. capit omnia tellus.
Quae genuit celo tegitur quin habeat urnam;
Sed tibi tabentes populi pharsalica rupa
Ripum. capos. tenent victore fugato;
Non solum thessalici bellonae funesta adpabula belli
Bistonii uenere lupi. tabemque cruentae
Cedis adorati pholoen linquere leones.
Iuncus et latebras obscenae tecta domos.
Deseruere canes. et quicquid nare sagaci
Cara non sanum motu. cadauera sentit;
Ad. q. diu uoluere ciuilia castra secutae
Conuenium. uosque nilo mutare soletis
Hiberna hiemes admolle seruius austro
Stat ales nunquam tanto se uulture caelum
Induunt pluues presserae aera pennae;
Omne nemus misit uolucres omnisque cruenta
Late sanguineae stillant roribus arbores.
Saepe supultus uictoris & impia signa
Aut cruor aut alto defluxit abe chere tabes.
Membra. q. dederunt ia lassis ungulibus ales;
Sicque quo. q. nomus populus puenit ad ossa:
Ingq. feras discerptus abit. nisi intima curant
Visceraque nectoreas aude sorbere medullas.
Degustant artus. latae parsima cruris turbae
Fastidia. q. iacet. quae sol nimbique diesque
Longior. et nati bis resolita museum arcus.
Thessalica infelix quo tantum crimine tellus
Lesisti superos. ut te tot mortibus unam
Tot sceleru fatis premerent. qd sufficit unum

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
—Landesbibliothek und Murhardsche
Bibliothek der Stadt Kassel —
FOTO: — Handschriftenabteilung —
Reproduktionsrecht vorbehalten

2° Mss. poet. et roman. 5 (fol. 88ᵛ

28 x 21 cm

LANDESBIBLIOTHEK UND MURHARDSCHE
BIBLIOTHEK DER STADT KASSEL

Handschrift. 2° Ms. theol. 29 (fol.,

Diese Reproduktion ist nur zum persönlichen Gebrauch des Bestellers bestimmt.

Veröffentlichung ist nur mit ausdrücklicher Zustimmung der Bibliothek gestattet.

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
– Landesbibliothek und Murhardsche
Bibliothek der Stadt Kassel –
FOTO: – Handschriftenabteilung –
Reproduktionsrecht vorbehalten

2 Ms Ad, 4 cm

Cum studia secularium litterarum magno desiderio feruere cognos
ceremta uetusta pars hominum per ipsa se mundi pruden
tiam credere & adipisci · grauissimo sum factor dolore p motus.
quod scripturis diuinis magistri publici deessent / cum mundani
auctores celeberrima procul dubio traditione pollerent; pisis
sum cubicularissimo agapito papa urbis rome uicario apud Alexan
driam multo tempore fuisse traditur infantium. Nunc & iam inuisibi
uentate sirorum hebreis sedulo feruntur exponi. collatis expensis
In urbe romana professos doctores scholę potuis accuperent xpi
ane / unde & anima sua caperet aeternam salutem. & casto atque puris
simo eloquio fidelium lingua comeretur. Solum bella seruentia
turbulenta nimis in italico regno certamina desiderium meum
nullatenus ualuisset implere. Quoniam non habet locum res pacis
temporibus inquietas / Adhoc diuina gratia probor esse compulsus
per quossicuit ysamo · scripturarum diuinarum series et secularium
litterarum · compendiosa notitia dei munere pandertur / Minus forsi
se diserti · qm in eis non affectata eloquentia sed rebus necessaria
reperitur / ualitas uero messe magna cognoscitur · quando peos
discitur unde & salus animę · & secularis eruditio prouenire monst
ratur; In quib; non propria doctrina sed priscorum dicta commendo
quę posteris laudare fas est · & predicare gloriosum / qm quicquid
de priscis sublaude dei dicitur · Onerosa lectionis non putetur; huc
accedit · quod magistrum graue patieris si frequenter interroges /
adiscos autem quotiens redire uolueris · nulla asperitate morderis;

EX
BIBLIOTHECA
CASSELLANA.
XII.

ut adiuuem magistri introductorios uobis libros studio piarum confectorem

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
— Landesbibliothek und Murhardsche Bibliothek der Stadt Kassel —
FOTO: — Handschriftenabteilung —
Reproduktionsrecht vorbehalten

2° Theol. 29

29 x 20.5 cm

Hand 1

Q ua propter dilectissimi fratres. In dubitanter addiuinam ascendamus
scripturam p expositiones, pbabiles patrū. uelut pquandam scalam
uisionis iacob. ut eorū sensibus, pucta. ad contemplationē dni effica
citer puenire mereamur, Ista est enim forte scala iacob. per
quam angeli ascendunt atq. descendunt. Cui dns innititur. lassis por
rigens manū. & fessos ascendentiū gressus. sui contemplatione sufficit.
Quo circa si placet hanc debemus lectionis ordinem custodire. ut primū
tirones xpi postquam psalmos didicerint. auctoritate diuina in
codicibus emendatis iugi exercitatione medicentur. donec illis fiat
dño praestante notissima. ne uita librariorū impolitis membris
molestent. Quia difficile potest erui. quod memorie simb; radicatum con
stat infigi; Felix quide anima. que tam muneris secretum. memorie sinibus
dño largiente condiderit. Sed multo felicior. que usq; intelligentiae uitali
indagatione cognouerit. Eoque fit ut & humanas cogitationes a se nauiter
expellat. ea dumtaxat eloquia salubriter occupetur. Multos enim nos uidisse reti
nemus memorie firmitate pollentes. de locis obscurissimis inquisitos. exem
plis tantum auctoritatis diuine solutisse. ppositas quaestiones. Qm in alio li
bro clarius positum est. quod alibi dictu constat obscurius. Ita est paulus
apostolus qui ex maxima parte me epistola que scribitur ad hebreos. de testamento ue
teris scripturas nouorum reporum ptectione dilucidat. Qua propter carissimi fra
tres. postquā se multi tes xpi diuina lectione compleuerint. et frequenta meditatio
ne firmam cognoscere coeperint. loca librorū oportune nominata. tunc humi
oneris instructa quispiā forte sine dubitanter transit. ubi que legenda sint
his duobus libris apertissime suis locis & breuiter indicantur. eoq; proficit. ut fa
cilius cognoscat. aquib; latinis expositoribus singula quaeq; declarata sint.

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
— Landesbibliothek und Murhardsche
Bibliothek der Stadt Kassel —
FOTO: — Handschriftenabteilung —
Reproduktionsrecht vorbehalten

2° Theol. 29

Hände B + C

29 x 20,7 cm

Sunt praecepta quedam tractandarum
scripturarum quae studiosis earum uideo ñ incommo
de posse tradi; ut non solū legendo alios qui diuinarū lite
rarum opera aperuerunt sed etiam ipsi aperiendo profician
Haec tradere mihi cum uolentibus et cum discere studentibus
cogitanti ut lectu suggereret etiam scribenti mihi ñ deneget. Quod
te qua exordiar uidetur mihi respondendū esse his qui haec reprehen
sum sunt aut reprehensum esse sentiunt si eos non ante placaremus Quod
si non nulli etiam posse ista reprehendere nec saltem alios non mouebunt
nec ab utili studio ad impertiendā pigritiam reuocabunt quos
nitos mouere possent nisi prius munitos preparatosque inuenirent
Quidquid enim reprehensum sunt hoc opus nrm̄ siue aliqua precepta
sumus non intellexerint; quidquid uero cum intellexissent uoluerint
conati q; fuerint scripturas diuinas secundū hec precepta tracta
re neque ualuerint aperire atque explicare quod cupiunt in
anter me laborasse arbitrabuntur Et quia ipsi non adiuuabun
tur hoc opere nullū adiumentum posse censebunt Et tantum genus est
reprehensorū quidquid a scripturas uel reuera bene tractant uel be
ne tractare sibi uidentur Quicquid nullis huiusmodi obseruationib;

at ea quę debuere

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
—Landesbibliothek und Murhardsche
Bibliothek der Stadt Kassel —
FOTO: — Handschriftenabteilung —
Reproduktionsrecht vorbehalten

2° theol. 29

29 x 20.7 cm

uire dispositæ, a infine aduerbii non relinquas. a uerum casui genetiuo non subtrahas; multa enim respectu euphoniæ propter subsequentes litteras probabiliter immutamus. ut illuminatio irrisio immutabilis impius impbus. R. littera narrationi tolle superfluam. a gnaro enim ideft scio scisperito uenit nominis ista compositio; quod cuphoneft p. d. non p. t. litteram. cum uero aduerbium numeri e. p. t non p. d. litteram scribendum e; quicquid e. magis in prima syllaba ponendum quam d. propter euphoniæ precimus sequi; quid plura? secundum regulas ars graphorum quæ tamen sæpe emendanda peccare neaciculæ uocis pulchra modulatio peregrinis litteris maculata absona penus & indecora reddatur; orth° graphos priscos frequenter relege quos ego inferius capulo trigesimo. ubi de anti quariis legitur. propter notas librorum ualuæ inferendam. deflorandos esse iudicaui; & extrinsecus huic libro decortho graphia caulum dedi; ita contingit. ut & ifaid fuchoso prosit legere. ubi cognoscit quæ inscriptoris scis minime debeat uiolare. et illud necessario latius disseram. ubi generaliter præsumpta uitia corrigantur; quod si tamen aliqua uerba reperiuntur absurde posita. aut ex his codicibus quos beatus hieronimus mediocre septuaginta interpres emendauit. uel quos ipse exhebreo transtulit. incepi de corrigenda fe. aut sicut beatus augustinus ait recurratur ad græcu pandectem. quiom nem legem diuinam dinoscatur habere collecta. uel quib; possibile fuerit hebream scripturam uel eius doctores requirere non decrescent; decet enim ut unde ad nos uenit salutaris translatio. inde iterum redeat decora correctio;

Merito enim patribus nris debac re maxima cura fuit hesdamica dñi

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
— Landesbibliothek und Murhardsche
Bibliothek der Stadt Kassel —
FOTO: — Handschriftenabteilung —
Reproduktionsrecht vorbehalten

2° Ms. Hassiac. 29 (fol. 13v)
(29 x 21 cm)

gnaur domine ut scuto bone uoluntatis tue coronasti nos. Nec tamen
ita uta ubicumque scuti pro aliquo munimento posita legerimus
non accipiamus nisi bona uoluntate dicta. Dictum enim est scuto fidei in
quo possitis inquit omnia ignita maligni ignita extinguere. Nec tur
sus ideo debemus in armis huius seculi spiritalibus scuto tantum modo
etiam
fidem tribuere. cum alio loco lorica dicta sit fidei. Induta inquit lorica
fidei & caritatis. Quando autem ex eisdem scripturae uerbis non unu
aliquid sed duo uel plura sentiuntur. etiam si latet quid sensit ille
qui scripsit nihil periculi est. si quod libet eorum congruere
ueritati. & aliis locis scripturarum doceri potest.

Id tamen eo conante qui diuina scrutatur eloquia ut ad uoluntatem perueniatur
auctoris per quem scripturam illam sese operatus est spiritus. Siue hoc asse quatur.
siue aliam sententiam de illis uerbis que fidei recte non refragatur ex
culpatur. testimonium habens a quocumque alio loco diuinorum eloquiorum
Ille quippe auctor in eisdem uerbis que intellegere uolumus & ipsam
sententiam forsitan uidit & certe di spiritus qui per eum hec operatus est etiam
ipsam occursuram lectori ut auditori sine dubitatione prouidit. Immo
ut occurreret quia & ipsa est ueritate subnixa prouidit. Quam quid in diuinis
eloquiis largius ubertius potuit diuinitus puderi. quam ut eadem
uerba pluribus intellegantur modis. Quos alia nonnumquam diuina
contestatione facians approbari. Ubi autem talis sensus erutus est cuius
incertum certis scripturarum testimoniis non possit ap
peri. Retia ut credatur ratione reddita manus fecus apparet. etiam si ille
cuius uerba intellegere querimus eum forte non sensit. Sed hec
consuetudo periculosa est. Per scripturas enim diuinas multo

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
—Landesbibliothek und Murhardsche
Bibliothek der Stadt Kassel —
FOTO: — Handschriftenabteilung —
Reproduktionsrecht vorbehalten

2° theol. 29

29 × 20,4 cm

Hand E

precedit ait

surrexit. Falsum etc ergo eq̃ quod p̃cedit. p̃enomentem non esse
resurrectionẽ mortuorũ. Et ergo resurrectio mortuorũ; quod tota
breuiter ita dicatur. sinon: resurrectio mortuorum neque xp̃s resur-
rexit. xp̃s autem resurrexit. etc ergo resurrectio mortuorũ. Hoc
ergo ut consequentie ablato auferatur. etiam necessario quod p̃ce-
dit non inficiari hominẽ sed oportet intendere ut. Et hec regula patet
aduertatur conexionum. non aduertatem sententiarum. Sed in
hoc loco de resurrectione cum ageretur. et regula conexionis fuerat ex-
ecpta in conclusione sententiarum: infallibilis aut sententia conexionis fue-
rit: ita modo: faciamus aliquem concessisse. Iohannem. Et cochlea
uocem habere. hoc concesso cuppiatum fuerit uocem cochleam non ha-
bere. quo consequens ablato illud quod precedit. auferatur. conclu-
datur non esse. animal cochleam. Que sententia falsa est. sed ex con-
cesso falso uera: conclusionis conexio. Ueri alicuius sententie p̃-
ipsam ualet. ueri aut conexionis ex eo quod agitur opinione
uel concessione constitit. Ideo aut ut supra diximus infertur uera
conexione quod falsum: ut eum cuius errorem corrigere uolumus
p̃ueniat sensibiliter precedentia. quorum consequentia uidet esse respu-
enda. Iam hinc intelligere facile: sicut infallibilis sententia uera
sic mueri sententia falsa conclusionem esse potest. Faciemus ali-
quem p̃ponere sinuosum: illebonum: esse. concessum. Deinde assum
sisse non: aut inuisum. Quoniam concesso inuisum esse conclusione non:
igitur bonum. Quetamen est uera alioquin oma. non: tamen uera regu
la conclusionis. Ponemus ut ablato consequenti. auferatur neces-
sario quod precedit. ita ea ablato precedenti auferatur necessario

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
—Landesbibliothek und Murhardsche
Bibliothek der Stadt Kassel
FOTO: — Handschriftenabteilung —
Reproduktionsrecht vorbehalten

4° Ms. Theol. 29 (pol. 40°)
(29 x 21 cm)

uisum est sacras eq̃ mus. non solum admonendi sunt studiosi uenerabilium litterarum
ut inscriptarum genera locutionum sciant. et quomodo apud eas dici aliquid
soleat uigilanter aduertant. memoriter q̃ teneant. uerũ etiam quod est p̃cipuũ
et maxime necessariũ orent ut intelligant. Ineis quippe litteris quarũ studio
sunt legunt q̃m dñs dat sapientiam et a facie eius scientia et intellectus. a quo et
ipsum studiũ sapienter p̃dictum est accepernunt. Sed hęc satis etiam de
signis quarũ aduerba per tenẽt dicta sunt. restat ut de p̃ferendis eis quę
sentimus sequenti uolumine quę dñs donauerit dicam. t differamus

t explicit liber tertius de doctrina xp̃iana. INCIPIT QUARTUS

Hoc opus nr̃m quod inscribitur de doctrina xp̃iana. Induo quęda fuere prima
distributione partitus. Nam post proximũ quo respondi est quibus hoc fuit
rationi reprehensum. duę sunt res in quibus tractatio scripturarũ
modus inueniendi quę intellegenda sunt et modus proferendi quę in
tellecta sunt. de inueniendo prius de proferendo postea disseremus.
Quas ergo de inuẽdo multas iam diximus. cetera de hac una parte uolumi
na absoluimus. adiuuante dño de proferendo pauca dicemus. ut si fieri
potuerit uno libro cuncta claudamus. totum que hoc opus quatuor
uoluminibus terminetur. Primo itaque expectationem legentiũ
qui forte me putant rethorica daturum esse p̃cepta quę in scholis secularibus
tradita et docta usitata p̃locutione cohibeo. atq; ut ame nemo expectent t prohibeo
admoneo. Non quod nihil habeant utilitatis. sed si quid habent seorsum
discendum est. sicut fortasse et bono uiro etiam hęc uacat discere. Non autẽ
ame uel in hoc opere uel in aliquo alio requirendus. Nam cum paratem
rethorica etiam uera suadeant. et falsa. quis audeat dicere. aduersus mendacium
in defensoribus suis inermem debere consistere ueritatem. Vt audeliceat illi

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
— Landesbibliothek und Murhardsche
Bibliothek der Stadt Kassel —
FOTO: — Handschriftenabteilung —
Reproduktionsrecht vorbehalten

2° theol. 29

29 × 20.4 cm

Handk

remus inscripturi sese quo dictum nobis munus adferamus munusq;
sine hoste sollicitari fugit. etenim ipsa scilicet fidem donum est illius qui
cuius mensura unicuiq; partitur, exigua scientia quibus data dictum est
uobis donari est prorepo non solum uti credatis mihi uerum etiam
utpatiamini proco. Unde quis dubitet utrumq; esse di donum
qui fidelitate atque intelligentia audit utrumq; donatum
l' iurasum et alia testimonia quib; id ostendatur sed hoc nunc agi
mus alibi autem atque alibi sepissime tractamus. Quarta ratio
nis regula est de specie & genere, sic enim eam uocat. uolens intelleg
speciem partem. genus autem totum. cuius ea pars est. quamnunc agit
speciem. Sicut unaquaeq. ciuitas pars est atque uniuersitatis genus.
hanc ille uocat speciem. genus autem omnes gentes. Neque hic ea discernen
di subtilitas adhibenda est. quae ad dialecticas traditur. qui inter partem et
speciem quid interfit acutissime disputant. eadem ratio est si non deu
naquaque ciuitate sed denaquaque prouincia uel gente uel regno.
tale aliquid indicium reperiatur eloquii. non solum enim uerbi gratia
de hierusalem uel de ea quae gentis ciuitate. siue athenis siue babilonia. siue alia
qua libet dicatur aliquid inscripturi sese. quodmodum eius excedat eccon
uenitque prorsus omnibus gentibus. uerum etiam de iudea de egypto de assiria.
de quacumque alia gente in qua sunt plurimae ciuitates. non tamen totus
orbis sed pars eius esse dicatur. qdtranseat eius modum et congruat pro
ut uniuerso cuius haec pars est. uel sicut ipse appellat genere cuius haec spe
cies est. Unde et communia uulgi uerba ita ueniunt. ut eam idiotae intelle
gant. quid specialiter. quid generaliter. in quocumque praecepto imperiali
ue constituti. sic hoc etiam de hominib; sicut ea quae de salomone dicuntur

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
— Landesbibliothek und Murhardsche
Bibliothek der Stadt Kassel —
FOTO: Handschriftenabteilung —
Reproduktionsrecht vorbehalten

2° Ms. Theol. 29 (Fol. 84)
(29 × 21 cm)

firmo · Sedquia necuerum esse comprehendo quod sit animal
mundus; Hoc sine inconcusse retinendum ee non dubito dm nobis
non ee ipsum mundu siue anima eius sit illa siue nulla sit; quia si illa
est ille quicam fecit est ds noster; Si autē nulla est nullorum ds
potest ee iste quanto minus noster; Esse tamen spiritalem uitalemq
uirtutem eam si non sit animal mundus quae uirtus inangelis scis
addecorandu atq admnistrandum mundum do seruit eaquib non
intelligitur recasse credituri; Angelorum aut scorum nomine ·
omnem scam creaturā spiritalem in disecreto atq occulto munisterio
constitutā nec appellaueri; Sed sps angelicos sca scriptura nomine
animaru significare nonsolet; Vnde ineo quod circa finem libri
huius dixi rationales et intellectuales numeri beatarum animaru atq
scarum legem ipsam di sine qua folia de arbore non cadit eccui
nri capilli numerati sunt nulla interposita natura excipientes
atq adterrena et infera natura transmittunt nonuideo quē ad
modu uocabulum animaru secundum scripturas scas forsitan pos
sit offendi quando quidē hic nonnisi angelos scos intelligi
uolui; quos habere animas nusquā me legisse induitus eloqui
is canonicis recolo; Hic liber sic incipit; Satis diu paene

Per idem tempus scripsi librum De magistro Liber unus·
cuius est titulus de magistro; In quo disputatur et quaeritur et
inuenitur: magistru non ee qui docet hominē scientiam nisi dm;
secundum illud eam quod in euangelio scriptum e· Unus est
magister uester xps; Hic liber sic incipit; quid tibi uidemur
efficere uelle cū loquimur· De uera religione liber unus

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
—Landesbibliothek und Murhardsche
Bibliothek der Stadt Kassel —
FOTO: — Handschriftenabteilung —
Reproduktionsrecht vorbehalten

2° theol. 29

29 X 20.4 cm

Hand M

¶ Defuncto h. tricesimo. i. mo anno regni herodis. nat⁹ dñs. ⁊ iegyptū translat⁹. triginta aũ ⁊r. regnauĩ. vii. mortuus ē. Vñ colligĩ dñm vi. annis iegypto mansisse. vii. redisse.

¶ Defuncto a. h. Qua sopita iudeaq̄ p̄fidia. helia ⁊ enoch p̄dicantib⁹. iudea ũbũ dire cipiet.

¶ Ioseph gerit figurã aplor. quor officio. xp̄c circũfert.

¶ Defuncti s. q. Rege extincto. iuco cõplices ei⁹ peunt. sic cessat q̄ secuto. ⁊ ecclia ad celeste mutatur ihrlm.

¶ Et uade mĩrã israhel. Nomina ta ĩra israhel. unusĩ ē ioseph ñ alicubi debere talẽ puerũ habitare

defuncto aut herode ¶

ecce apparuit angls dñi ¶ Qa ñ dũ publice reuelabat. eu angls hofficiũ deferebat.

in somnis. ioseph iegypto

dicens. Surge et accipe

¶ ñ filiũ. ¶ nomẽ.

puerũ et matrẽ eius ¶ Ilõ distinct mq̄ patrẽ. nõ ioseph intellig ũbũ. q̄ dignior pars regni erat.

et uade mĩrã israhel. De ¶ hic nota sacer

functi sunt enim. qui doctes ⁊ scribas mortẽ dñi fuisse meditatos cũ herode

querebant animã pueri.

Q⁹ surgens. accepit pu

erũ et matrẽ ei⁹. ⁊ uenit

mĩrã israhel. audiens au

audiens aũ q archr. i. l. p. h. t. i. l.
Sitimet iudeã archelao patre equ
delitatis herode. cur ri galileã. i
herodes fr ei ẽ. S; archelaus post patre.
monarchiã toti regni obtinuit. si
isolens. / auberto cesare deiect ẽ. ¶ luedumo.
¶ laucdumo exilio dportat. / re diui
sii ẽ regnũ in tetrachias. Quarũ unã.
i. galileã. fr ei. a. herodes obtinuit.
Sciendũ ẽ. cũ regnass; archelaus i
reuersione x de egypto. ia i pdicati
one iohis. mutatũ ẽ regnũ i tetrarchas.
¶ Querit quare ioseph nr amuit ire i
galileã sic i iudeã. cui / ubi regnar / y
archelaus. S; melius potuit faber ille
latere cũ puero i nazareth q i urbe.
ubi erat capit regni / archelaus
assiduus.

¶ audiens ioseph. q archr. i. l

Kassel LB. 2° theol. 36, fol. 3v

nitatis oclos interiores affixe. aque cetas aue
uolando superare. comparari digni sunt. Vñ
ad instruendā fidi nre ifantiā. cetor eu
glia in natalu s; artificiali ordine ppo
nunt. ñ q pus fuerit hō q. ds. s; pei hu
manitatē uenum addiuinitatē. ⁊ pin
firmitatē superum maiestatē. ⁊ Omniū
alī comunis intentio ē. unā cindare pso
nā. di ueri ⁊ hois. simulq; nos instruere p
ea q gessit i homine. ut deposita ymagie
uetis hois. de cēto portem ymaginē celes
tis. Vñ ⁊ euglīu. bona annunciatio uo
cat' eor narratio. q nob' pmittit glorifi
catione. si ñ recusem' opassionem.

MATHEVS ex iudea sic mordi
ne pm' ponit. ita euglīn i iudea
pm' scripsit. cui' uocatio ad dm ex publi
canis actib' fuit. duor i genatioe x' pn
cipia psumens. unū. cui' pma circūcisio
i carne. alt'. cui' secdm cor electio fuit.
⁊ exitus q. i pat' xpc. sicq. q'nario t'sfor
mit' posito. pncipiū acredndi fide in
electois cep' porrigit. ⁊ exelectoe usq.
i ins'gionis die dirigit. atq. atinsmi
gionis die usq. i xpm finiens. decursa
aduent' dni ostendit genationē. ut ⁊ n
umero satis faciens ⁊ tēpori. ⁊ se q ēt
ostenderet. ⁊ di i se op' monstrans ⁊ in his
quor gen' posuit. x' opantis. a pncipio
testimoniū ñ negaret. Quar omniū re
rū cep'. ordo. numerus. dispositio. t'ratio.
q fidi necessariū ē. ds x' ē. Qui fact' ex
muliere. fact' sub lege. nat' ex uirgine
passus i carne. omā i cruce fixit. ut tri
uphans ea i se ipso resurgens i corpore. ⁊
pat's nom in pat' filio. ⁊ filii nom pat'
restituens in filiis. sine pncipio. sine fi
ne. ostendens unū se cū patre ee. q aun

ē. In q euglio utile ē desiderantib' dm. sic pma
t' media. t' pfecta cognoscē. ut ⁊ uocatione
apl'i. ⁊ op' euglii. ⁊ dilectione di in carne
nascentis p unusa legentes intelligant. atq.
id eo in q apphensi sit. ⁊ apphende expectent.
recognoscant. ⁊ hoc aut i hoc studio argu
mta fuit. ⁊ fide facte rei t'dere. ⁊ opantis di
intelligenda diligent ee dispositione. q ren
tib' ñ tacere.

MATHEVS apls cui' pmū pdicauit i
iudea uolens t'nsire ad gentes. p
mū ebraica lingua euglin scripsit. q' frib'a
q'b' pficiebat' ad memoriā reliq't. Iudeis traq.
p'b' scbit ostende uolens hc ee. xpm. p'mo ge
nationē ei secdm carnē pponi. ut hc ee xpm
p hoc seq'nt' pbet. quo hic ē q' de patriarcharū
⁊ regū stirpe genit'. de intacta muliere su
pero i bethlee mirabilit' ē nat'. sic ei sde an
tea fuerat pmissus.

LIBER genationis ihu x'. In ipso ex
ordio matheus satis ostendit' qd de humanita
te x' sit actur'. cui a carnali genatione in
cipiat. Genationē enī ei diuinā q's enarra
bit'. t hortandū qd secdm matiā exordiu libro
suo nom iposuit. more hebreor secut'. quor
libri ex p'mordiis intitulant'. sic lib' p'mi moy
si genesis uocat'. qa i exordio de genita mun
di agit'. ⁊ sic euāg. i cui' pncipio de exitu si
uor isit de egypto t'slat'. Bene agrit' nouī
testamti uetr. qa illud incip' a genatione p'
mi hois ⁊ a catione mundi. istud simult'. a
genatione scdi hois ⁊ a restauratione mun
di. Iud' uocat' lib' geneseos. istud lib' genatio
nis. Iud' ag' de pceptis f; imperfectis. istud i
de institutionib' s; pfectis. Iud' de sacdotio
⁊ hostiis. s; figuratiuis. istud de qda sacdote
s;uero. ⁊ qda pfecta hostia cetas cōplente.
Iud' ag' de lubratione egypti. istud de lubratione
inferni. Iud' ag' de inductione i trā p'mis

Ante paucos dies quorundā hieronymi. paule. & eustochio. in matheū ⁊ lucā cōmentarios uos legisse dicebā. eqb⁹ ati⁹ ⁊ sensib⁹ hebes erā ⁊ ub. ati⁹ i ub luderet i sementus dormitaret. Cū obrē peruicax ut cēpi illi modi migis. saltū exer. ⁊ uim. adamantū nr̄i i lucā omelias sic i greco habent ita pr̄. molestā rē ⁊ tormēto simulē. alieno ut ant tali stomacho ⁊ n̄ suo sēbe: Cū in idem eo nē faciā qa sublamora n̄ poserim. Siqde illud qd olī rome scā blesilla efflagitauerat. ē. xxvi. tomos illi m matheū ⁊ duo alios i lucā. ⁊ xxx ii. i iohannē. nr̄e lingue tradere. nec manuū mearū nec oculi nec laboris ee pspicias. Cū qntū apd me ⁊ auctoritas uīa ⁊ uolun tas ualet, pt̄ misi paululū hebraicarū qstionū libros. ut ad arbitrū uīm lu cratiuū opis. hec qliacūq; sī n̄ mea ⁊ aliena dictare. pserū cū a sumstro osci nē eorū andriā grecanicē ⁊ murū i modū d cuneatarū auū ⁊ idre eolo rib⁹ cū totus ipse tenebrosus sit. fateor naq; ametā ille obiciat. i hī origenē. ⁊ tentū qsi puerū rabulis ludre. Alia st̄ uria ei ⁊ senectutis seria. q si lubuerit si ponero si dns uires i latinū sermonē uā. dcm cōmentū. ⁊ pt̄ missū pri op expleuero. tē idre potius. imo pus romana lingua cognoscet. Preterea cōmentarios uiri eloqntissimi hilarii. ⁊ beati mris victorini. qs i matheū dnūso sermone. ⁊ una grā spē edidit. p paucos dies adhuc mitte disposui. ne ignoretis qntū i nris q; hoīb⁹ scārū sēpturarū qda studiū fuerit.

+ qntū boni & amre nesci erit. ⁊ scire nē ceperit.

Omelie origenis in lucā numero. xxxviii.

1. In exodum uidi uce usq; ad eū locū ubi aut sēbere ⁊ qnque theophile. dicte omelie i dieb⁹ dnicis. sic olī i pplo nob⁹ multa pphetā pollicebam. ⁊ qda erāt pseudo pphe. qb⁹ nr̄i fuit annanias fili alor. alii u pphe. ⁊ erat grā i pplo discernendo. spūū. p qm alii nr̄ pphas recipiebam. n̄ nulli qsi ab exercitatissimis trapezitis rep̄bant. ita ⁊ nē inouo i strumo. multa conari st̄ sēbere euglia. ⁊ n̄ oms recipi. ⁊ ut sciam n̄ solū nr̄a euglia ⁊ plurima ee asep ta. eqb⁹ hec q habem electa st̄ ⁊ dna recta. ex ipso, pemo luce qd ma oremur cognoscam.

Quoqde multi conati st̄ ordinare narrationē. Hoc qd aut conati st̄. latenter habet occasionē exc. q absq; grā spē sci ad sēben da euglia psumere. Matheus qppe ⁊ Iohs ⁊ Marc ⁊ lucas n̄ st̄ conati sēbere euglia. Multi q conati st̄ ordinare narrationē. De hr̄eb⁹ q manifestissime cognite st̄ i nob. Ecola nr̄a habet euglia hereticoru plurima. qb⁹ qda sēbi secm egyptios. aliud uerba xii aplor, ausus fuit ⁊ basilides sēbe euglm. ⁊ suo illud nomē titulare. Multa conati st̄ sēbere. ⁊ nr̄a tamē euglia st̄ pbata. ex qb⁹ suppponā dnm ⁊ saluatorem nr̄i, pserenda st̄ dogmata. Scio qda euglm qd appellat secm thomā. ⁊ scio uerba matheī. ⁊ alia plura ma legim. ne qd ignorare uidream ppt̄ eos. ⁊ se putant scire aliqd si ista cognouerint. ⁊ ihs omīb⁹ nihil aliud pbam n̄ qd ecclā. idē quatuor tantū euglia recipienda. Hec idcirco qz i principio lectū e / multi st̄

Kassel LB. 2° Theol. 49, fol. 88v

Kassel LB. 2° Theol. 49. fol. ~~128~~ 2ª

INCIPIT LIB omeliarū origenis adamanti.
in libro regū esaiae hieremiae hiezechielis
De elchana et fenenna & anna et samuel
& deheli & ofni & finee;

Nondum tunc modo ds plantauit paradisū.
sed donec statuta moralium. donec salus hominum
diuinis institutionibus procuratur. Semp fiunt eaquae
iusti uox orat in psalmis cum dicit. Inducens planta eos in monte
hereditatis tuae. Unde & nos oramus. ee plantatio dī. quae
si quis nō fuerit plantatio dī. sententia semel audice. omnium
saluatore mō. lata est dicens. Omnis plantatio quā non planta
uit pater meus caelestis eradicabitur. Dī ergo plantat. & est pro
pria quaedam dī agricultura. & necesse: quadagri ille quē
dī colit & plantat. nō unam habeat arborum speciem. sed tam
quam rus diuitis & potentis agricolae. omni siti urgultorū
genere refertum. Quomodo aut oma habeantur in agro dī.
consideremus & huius terrae agros. quos homines colunt.
Numquid nam in agro suo pater familias. agricola totū unea
ar habet. aut totum ficus. aut totum malat palmas. Sed qui
diligens & industrius est. colonus. & his omnibus agrum con
situm habet & refertum. Sic ergo intelligamus & iam in eo
agro quē dī plantat. quia nō una sola arborum species est.
quae tantum dulcia ferat poma. sed aliqua dulcia. & ali
qua austera suae tamen unumquodque humilitatis & gra
tiae: Nolite ergo illud in nobis requirere. quod in papa
habens alexandro. fatemur enim quod omnes nos superat
gratia laetitiae. cuius gratiae nec ego solus praedicator
existo. sed uos omnes experte cognoscitis & probatis. Ideo
eiusdem quidem agri plantae ee possumus & optamus.
Non tamen eundem saporem reddere in fructibus. quibus
confitemur nos habere aliquid amaritudinis in sapore.
aut forte quod uidetur magis quam sit amarum. qua
si termo correptionis amarus. Amarus quidem uidetur. ee.
dum corripit. dulcis aut efficitur cum emendat. Vide etiā
ipsius dni & saluatoris mei sermones. qua non omnes

FABII PLANCIADIS FULGENTII CIRI ET MITOLOGIARUM LIBRI TERTII CAPITULA EXPLICIUNT ::

Prima hominis etas infantia est. Secunda pueritia. Tertia adolescentia. Quarta iuuentus. Quinta senectus. Sexta senū. Infantia septimo anno finitur. Pueritia xiiimo. Adolescentia constat dxiimo usq: uigesimū octauū. Iuuentus xxuiiimo anno exoritur. & xlviiimo consummatur. quando & in femmis partus deficiunt. Senectus incipit quinquagesimo anno & septuagesimo septimo finit. Ultamū uero senū nullo certo annorū tempore terminatur. sed solo nature fine concluditur.

Kassel LB. 2° theol. 49, fol. 121v

credo &iam pactoli ipsius fluenta condic
tis frequentibus desiccasse. Nec hoc
tantum miserarum ergastulum sat
erat; addebatur his quod &iam bellici
frequenter incursus pedem domoradi
cem infigere iusserant. quo portarũ
nrarum pessulos aranearum cassib;
oppletos quispiam non uideret; agrorũ
enĩ dominium gentes coeperant. nos domo
rum; fructus enim nros expectase licuit
non frui; merces quippe gentilis fuerat.
si uel admanendum clausos relinque
rent; sed quia numquam est malum in
mortale mortalibus. tandẽ domini regis
felicitas aduentantis uelut solis crepus
culum mundo tenebris dehiscentib; pauo
res absterserit. & post torpentes Incessus
quæ tum bellicum p fli gauerat Inter
dictum. licuit tandem arua uisere. li
mites circuire; Egredimur nautarum
inmorẽ. quos tempestatum flagra men

intermicanti quodam ſui uultus coruſ
camine perpulit. Ecce enim ultra ſolitũ
eminens mortalitatis aſpectum; deniq;
pigrae adhuc quietis indicium rotatis
naribus ruptuantem repentina oſtii cre
pitatione turbauit. hanc praeibat flora
li laſciuiens uirguncula. petulanti ae
dara largiori circumflua improbi uul
tus & ore contumeliarum ſarcinis gra
uido cuius ironicum lumen tam rima
bunda uer nulitate curre bat. quo mo
tes & iam penitus abſtruſas temulentis
inſcriptionibus depinxiſſet; muſae aute
latera ſarciebant altrinſecus duae
quarum dexterior uerenda quadam
maieſtate ſubnixa elatae frontis poli
mina argenteis aſtrorum criſpauerat
margaritis. cuius faleratum exoticis
diadema carbuncu lus cornicu lata
lunae ſinuatio depreme bat. accero
lanti peplo circum lita hyaline cau

est dignatus adstantes donec regiam
sellam ignis operiret. ipsumq; regē
ea parte corporis qua sedebat affla
ret incendium; ita solio suo superbus
excutitur. & martino in ulnas surgit.
multumque complexus. quem sperne
re ante decreuerat: uirtutem sensisse
diuinam emendatior fatebatur; nec
expectatus martini pōtabus. priusquā
pōstitit quam rogaretur; colloquio illū
atque conuiuio frequenter adsciuit.
postremo abeunti multa munera obtu
lit. quae uir beatus ut semper pauper
tatis suae custos. cuncta reiecit; & quia
palatium semel ingressi sumus. lucē
diuersis in palatio temporibus gesta
conectam. nequaquam enim praetermit

Kassel LB., 4° theol. 26, f. 96v

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
—Landesbibliothek und Murhardsche
Bibliothek der Stadt Kassel —
FOTO: — Handschriftenabteilung
Reproduktionsrecht vorbehalten

4° Ms. Theol. 26

fol. 96 v

77

Ms. J

0160

INCIPIUNT CAPITULA DIOLOGUS SEVERI.

I Vbi postumianus edisserit prosperitatem nauigationis. & omnem suae pegrinationis historiam. qualiter in oriente fides xpi floreat. quae sit scorũ quies. quę institutа monachorum. quantisq; signis ac uirtutibus inseruis suis xps operetur.;

II Vbi explorandorum locorũ gratia altiore longius processit. & inuenit senem presbiterum in ueste pellicia molam manu uertentem. & conuiuium illius exponit. & hominum mores regionis illius preclaros. quib; almonis uiuant. & quam celeriter in locis illius fata proueniant.;

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
—Landesbibliothek und Murhardsche
Bibliothek der Stadt Kassel —
FOTO: — Handschriftenabteilung —
Reproduktionsrecht vorbehalten

4° Ms. theol. 26

18,5 × 14 cm

eodem fere tempore fuisse in hispania iuuenē
quicum sibi mutas signis auctoritatē pari
uissē. eō usq. elatus ē. ut sē heliam profiteretur.
Quod cū pleriq. temere credidissent. addidit
ut sē xp̄m ee dicere. In quo etiam ideo illusit.
ut eū quidā episcopus rufus nomine. ut dm
adorare. ꝓpter q d eū postea episcopatu
deiectum uidim⁹. pleriq. nō etiam ex
frib: rēcuerunt. eodem tēpore Inorientē
quendā exstitisse. qui sē iohannem ee fac
tauerit, ex quo conicere possum⁹. ita uis modi
pseudo ꝓphetis exitū ab: anti xp̄i aduen
tum inminere. q̄ iam initas mysteriū
iniquitatis operatur; Non pretereundū
autē uidetur. quanta martinū subis
dem dieb: diabolus arte tentauerit;
Quodā enī die p̄missa p̄se. et circū iectus
ipse luce purpurea. quo facilius claritate

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
— Landesbibliothek und Murhardsche
Bibliothek der Stadt Kassel —
FOTO: — Handschriftenabteilung —
Reproduktionsrecht vorbehalten

4° Ms. theol. 74

18,5 × 14 cm

illius tendit. sed cum profunde
noctis silentio quiescentibus cunctis.
nullus foribus obseratis pater &
ingressus. ante limina cruenta
prosternitur; interea auditur
grauisomno sepultus ang-elo ingru
ente percelli tur. seruus inquit di
ad tua limina iace &. & tu quiesce.
qua ille uoce percepta. lecto suo
turbatus excitatur. conuocatisq;
seruis. trepidus exclamat. marti
num esse pro foribus. irent pro ti
nus claustrare serarent. ne di ser
uus pateretur iniuriam; sed illi
ut est omnium natura seruorum.
ux prima limina egressi. irriden
ter dnm suum. quod somno fuisse

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
—Landesbibliothek und Murhardsche
Bibliothek der Stadt Kassel —
FOTO: — Handschriftenabteilung —
Reproduktionsrecht vorbehalten

4° Ms. theol. 26

LANDESBIBLIOTHEK UND MURHARDSCHE
BIBLIOTHEK DER STADT KASSEL

Handschrift.. 4° Ms. Theol. 26.
(fol. 28r, 48r, 71v, 96r, 117r

Diese Reproduktion ist nur zum persönlichen Gebrauch des Bestellers bestimmt.

Veröffentlichung ist nur mit ausdrücklicher Zustimmung der Bibliothek gestattet.

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
—Landesbibliothek und Murhardsche
Biblicthek der Stadt Kassel —
FOTO: — Handschriftenabteilung —
Reproduktionsrecht vorbehalten

18.5 x 14 cm

uitalia uniuersa quateremur: ac frequens
uomitus cruciatib; non ferendis ipsam
animae sedem stomacho iam fatiscente
dissolueret: omnia penitus quae essent
edenda formidans: septimum ieiunus
diem spũ deficiente ducebat; cum ad
eum fera cui ibicis ẽ nomen accessit.
Huic ppius assistenti fasciculum herba
rum quem collectum pridie attingere
ñ audebat obiecit; sed fera quae uiru
lenta erant ore discutiens: quae in no
xia nouerat eligebat; ita uir sẽs eius
exemplo quid ẽdere quid respuere de
beret edoctus: & periculũ famis euasit:
& herbarũ uenena uitauit; sed longũ
ẽ de omnib; qui heremum incolunt cõ
pta no bis laudita memorare; annum

4° Th. theol. 26

fol. 71v

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
—Landesbibliothek und Murhardsche
Bibliothek der Stadt Kassel —
FOTO: — Handschriftenabteilung —
Reproduktionsrecht vo behalten

ut ab iniusticia corrigatur. qui falsa ē pollicitus. ut a iusticia
p uocaret. Nec habent requiē die ac nocte. qui adorauerunt
bestiā ac imaginē ei⁹. ac si quis accepit caracterē nominis eius.
Indie ac nocte. continuū temp⁹ intelligit. siue ea ui assiduitatis
penarū iuxta illud. A calore nimio. transibunt ad aquas ni
uis. Vnde ē. Erit temp⁹ eorū insta. Deficient ei miseri sine de
fectu. semp q erit qđ cruciet. quia semp ad cruciamta reparabit
qđ defecat. hic ī ps̄enti uita. patientia scōrū ē. qui dū consi
derant que sint scōrū gaudia ac reproborū supplicia. patienter
omnia p ferunt. ut in fine saluent. Qui custodiunt mandata
dei. id ē p̄cepta legalia. ut ē. diliges dnm dm tuū. ac n adulterabis.
n furtū facies. ac cetera huiusmodi. Et audiui uocē magnā de celo
dicentē. Scribe. beati mortui. qui in dno moriunt. hec uox ei
ad ipsū iohannē p uenit. qua ad oms fideles. qui remuneratione
sempiterna expectant. Scribe in corde tuo ac in cordib. audito
rioꝝ. t uestris cōmenda. ut ad posteros ueniat. beati mortui. qui
in dno moriunt. Que sententia duplicater potest intelligi.
Beati mortui scto. qui in dno moriunt. uiuentes uirtutib. qui
saluati pleni fide ac ceteris bonis operib. de hoc mundo mi
grant. Vel beati mortui. qui in dno moriunt. id qui imitantes
caput suū. n̄ timent p eo morte subire temporale. ut in eternū
possint uiuere cū illo. A modo. id ab ps̄enti tempore. ita dicat spc.
id tota ecclesia que ē dei. ut requiescant a laboribus suis. Qđ supius

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
—Landesbibliothek und Murhardsche
Bibliothek der Stadt Kassel
FOTO- Handschriftenabteilung
Reproduktionsrecht vorbehalten

Mus. Hs. 4° 9 Test. 2 (p. 1

ut abiiusticia corrigeret. aia falsa ē pollicitus. ut adiusticia
p uocaret. Nec habent requiē die a nocte qui adorauerunt
bestia et imaginē ei⁹. et siquis acceperit caracterē nominis eius.
Indie ac nocte. continuū temp⁹ imdlegit. siue aia uel corpe
penaru iuxta illud. A calore nimiu. transibunt ad aquas ni
uis. Vnde ē. Erit temp⁹ eoru infida. Deficient ei miseri sine de
fectu. semp q erit qđ quaerat. quia semp ad cruciamta reparabit
qđ deficat. hic id ipsum una. pacientia scoru ē. qui du consi
derant que sint scoru gaudia. et reproboru supplicia. patienter
omnia pferunt. ut in fine saluent. Qui custodiunt mandata
dei. id pcepta legalia. ut ē. diliges dnm dm tuu. et nadulterabis.
nfurti facies. et cetera huiusmodi. Et audiui uocē magna dicente
dicentē. Scribe. beati mortui. qui in dno moriunt. hec uox tā
adipsū iohannē p unam. qua ad omnes fideles. qui remuneratione
sempiterna expectant. Scribe in corde tuo et in cordib. audito
tuoru. t luceris coīda. ut ad posteros ueniat. beati mortui. qui
in dno moriunt. Que sententia duplicata potest intelligi.
Beati mortui scdo. qui in dno moriunt. uiuentes uirtutib. qui
salicet pleni fide et ceteris bonis operib. de hoc mundo mi
grant. Vel beati mortui. qui in dno moriunt. id qui imitantes
caput suu. in tument. p eo morte subire teporale. ut in eternu
possint uiuere cuillo. A modo. id ap̄sentu tepore. ia dicit spc.
id tota trinitas que ē dns. ut requiescant a laboribus suis. Qđ supius

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
— Landesbibliothek und Murhardsche Bibliothek der Stadt Kassel —
FOTO: — Handschriftenabteilung —
Reproduktionsrecht vo behalten

23 x 19 cm

Anhang 4 - 89
Fasz. 28, fol. 2r

PL. 117, fr. 1111-1112

sup multa te constituta. Opera enim eorum sequuntur eos: tue-
nacef operu suoru sequet illos: cui unusquisq; recepit secdm
suu laboe. Quia eni pt opus manef sequit operis: ipsu opus
declaq; eos comitat dr. Vbi au finis annuntiat opis: ibi tande hui libri fit

2 ET VIDI. ET ECCE nubes candida: hic lib. v. / finis.

t supra nube sedente simile filio hominis: sub uidi. Nubes can
dida: caro et anima nri redemptoris intellegit. qua nfuscauit ma
cula peccati. De hac nube ppham dr. Ecce dns ascendet supnu
be leue: et ingredietur egiptu. Sup nube quippe leue ascendit et
in egiptu uenit: quando carne nre mortalitatis accepit. et in
hoc mundo natus apparuit. Sup nube uidit sedente: quia xpc
duinitatis potentia. psidet eam humanitatu sue. Vel certe per
nube candida. ecclia intellegit: fonte baptismatis a peccatis mun
datu. P fide eni xpi et baptismu illius: mundat abomnib. pecca
tis: iuxta illud: Fide mundans corda eoru. huic nubi psidet
xpc: suaq; sessione. ecclam uelut gallina pullos suos, protegit
et gubernat. Quare aute ipse nia simplicitas homo. P similis
filio hominis dicit: sup dicit e: quia uidelicet surgens a mor
tuis: mortalq; humanitatis transcendens: ia n morit: mors illi
ultra n dnabit. Et nubes aute. et sup nube sedens: unu sunt: ide
caput et membra. Vnde et cu dns sup nube sedet: unq; ipsa nubes
cu dno sedet. habente incapite suo corona aurea: p qua uicto
ria xpi designat. qui primu de diabolo triumphauit: et ecclie
sue triumphu uictorie contulit. Legimus etia supius: qd angls

Kassel L.B. 4° Ms. Hass. 153

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
— Landesbibliothek und Murhardsche Bibliothek der Stadt Kassel —
FOTO: — Handschriftenabteilung —
Reproduktionsrecht vorbehalten

23 x 19 cm

Anhang 4 - 4 Fasz 28, fol. 2v

TL. 117, Sp. 1112 - 1111 - 1112 (sic!)

dicimus. Quid ergo respondemus? Si falsa minata
resumserit amorsus? habet ante plaga gladii et uiuus sicca
qd supra dicat se. quia amisso dicat se interfecisse. et resumit
amorsus? In conspectu huius bestie. multa signa facient. quibus
seducent terra. quia ubicunq. fuerint. tota uoluntate implebunt. 3
et ea que illi placere cognoscunt facient. quasi semp illi presentes
assistant. Et dabit illi ut darent spm imagini bestie. id est ipsis minis
tris antixpi. dabit eis adhoc. hoc est permissum est. ut darent spm imagini
bestie. Imago bestie ipse homo dampnatus in medio gehenne. in quo dia
bolus habitabit. cui predicatores falsi spm dabunt. hoc est plenitu
dine spes sua. inco requiescere dicent. Dicamus enim nos. date honore
do. Et rursus. Exaltabo te dns mus rex. Quomodo enim illi honorem
dare possumus? aut quomodo illum exaltare ualemus. qui ha
bet quo exaltet? Si exaltamus illum. quando excelsum predicamus? Tali
modo isti dabunt spm imagini bestie. predicantes ei per ea que
dupurtare. Nam et forsan dicet. Ego xpo principium exmarinis tribuo.
id hoc animo meo. qd exmaria in terram supsert. Et ut loquat imagi
go bestie. dabit illi subaudire. Non solum spm sem inco requiescere
dicent? sed ea predicabunt illum loqui. id uentura predicere per spm. p
phete. Innumeri quippe signis et miraculis pualebit. ut a suis
a spu sco plenus credat. et uentura predicere posse estimetur. Dia
bolus enim posea loquet. et suis cultoribus multa fallacia dabit re
sponsa. sicut olim loquendo per idolum. Et faciet ut quicunq. non
adorauerint imagine bestie occidant. id quicunq. non audierint eos.

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
—Landesbibliothek und Murhardsche
Bibliothek der Stadt Kassel —
FOTO: — Handschriftenabteilung —
Reproduktionsrecht vorbehalten

23 X 19 cm

Anhang 4-9 Fasz. 28 fol. 1r

PL. 117 Sp. 1100 D - 1101 B

rsurrexerit amortuus. habet autē plagā gladii a uixi
qđ supradicauit. quia amxpc dicit se interfectū. a resur
amortuus. In conspectu huius bestię. multa signa facient. quibus
seducent terrā. quia ubicūq. fuerint. ita ad uoluntatē implebunt. 3
ea quę illi placent cognoscunt facient. quasi semp illi psentes
assistant. Et datū est illi ut daret spm imagini bestię. ide ipsis minis
trus amxpi. datū est ado. hoc est p missū est. ut darent spm imagini
bestię. Imago bestię ipse homo dāpnatus in medii gīt. in quo dia
bolus habitabit. cui pdicatores falsi spm dabunt. hoc est plenitu
dine spōsā. inco requiescere dicent. Diamus eni nos. date honorē
do. Et rursus. Exaltabo te dns mus rex. Quomodo eni illi h[illegible]re
dare possumus. aut quomodo illū exaltare ualemus. q[illegible] ha
bet quo exaltet. Si exaltamus illū. quando excelsū pdicam[illegible]s. Tali
modo ipsi dabunt spm imagini bestię. pdicantes eī p[illegible]
dulgentiā. Nā et fouius dic. Ego xpo principiū exmar[illegible]ribuo.
id hoc animo. qđ exmaria in eau supserit. Et ut loqua[illegible]ima
go bestię. datū est illi subaudit. Nā nsolū spm sēm inco requiescere
dicent. sed ea pdicabunt illū loqui. id uentura pdicere. pspm p
phetę. Sunt itū quippe signa et miracula pualebit. ut a sui
a spu sto plenus credat. et uentura pdicere posse. estimet. Dia
bolus eni posta loquet. et suos cultores. multa fallacia dabit re
sponsa. sic olim loquendo pora idoloru. Et facit ut quicūq. n
adorauerint imaginē bestię occidant. id quicūq. n audierint eos.

Kamed L.C.
Anh. 4-9

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
—Landesbibliothek und Murhardsche
Bib liothek der Stadt Kassel
FOTO— Handschriftenabteilung
Reproduktionsre ht vo beha ten

Ms. Hass. 4° 9 Fasz. 28 (p3

ocm paupes spu dicunt. Na ille suos ministros multis
& diuitis pquib insupbia nimia deuabunt. Paupes fide
& bonis opib intdegunt. Quo contra apls dicat de se & sibi simili
Taqua nihil habentes & omnia possidentes. Liberi & serui sunt alie
ni iustica. & serui peccatoru facti. Talib quippe dicat apls. Cu
serui essetis peccati liberi fuistis iustice. id alicui fuistis iustica.
h i hominis habent caracter bestie in dextera manu. & in fronib
suis. & sunt ista nunc ta extra ecclam. qua intra. Extra ecclam ti
uda. intra falsi xpiani. Quid aute p dextera manu rpbori
intdegit. nisi opatio illoru. Et quid p fronte. nisi fides expri
mit. habent ergo caracter in dextera manu. & in fronib suis.
quia ubi debuerunt habere pura opa uirtutu & fide. ibi nue
nium macula criminis deturpati. In manu habent iudaica ca
racter. quia opa diaboli faciunt. In fronte. quia incredulita
& illu receptu expectant. iuxta illud. Ego ueni in nomine patris
mi & nisuscepistis me. alii ueniet in nomine suo. illu susapietis
Similit habent & illi. qui fide uerbo tenus habent. & opa fide
nhabent. P pne aute ad illud tp punct hoc. quando mali apte
illu sequent. rpba fide. & rpba actione. Neq uis possit uendere
aut emere. nisi qui habuerit caracter aut nom bestie. aut nume
ru nominis ei. Negociu istud spitalit & agendu. Dns quippe
comittens suis fidelib. tanta talenta docrine. dicit. Negociami
ni dum uenio. Et bene p dicatio. negociu coparat. Sa ni doctoris doc

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
– Landesbibliothek und Murhardsche
Bibliothek der Stadt Kassel –
FOTO: – Handschriftenabteilung –
Reproduktionsrecht vo behalten

2,3 x 19 cm

= 4° Ms. theol. 153

Anfang 4-9 Tom 2. 28, fol. 1v

PL. 117, 110 C - 1102 A

LANDESBIBLIOTHEK UND MURHARDSCHE
BIBLIOTHEK DER STADT KASSEL

Handschrift.. Mss.Anhang.4-9 (Faszikel 17 1v
" 28 2v
fol. 1r v 2r v

Diese Reproduktion ist nur zum persönlichen Gebrauch des Bestellers bestimmt.

Veröffentlichung ist nur mit ausdrücklicher Zustimmung der Bibliothek gestattet.

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
— Landesbibliothek und Murhardsche
Bibliothek der Stadt Kassel —
FOTO: — Handschriftenabteilung —
Reproduktionsrecht vorbehalten

2,3 x 19 cm

LIBER
IOSUE

ET FACTV EST POST MOR
TEM MOYSI SERVI D
VT LOQUERETVR DNS AD IOSUE FILIUM NUN
MINISTRUM MOYSI. DICENS. MOYSES SERVS
MS MORTUUS E. SURGE ET TRANSI IORDANE ISTV
TU ET OMIS PPLS TECU INTERRA QUA EGO DA
BO FILIIS ISRL. OMNE LOCUS QUE CALCAVE
RIT UESTIGIU PEDIS UR OBIS DEDI EI. M.
SICUT LOCUTUS SU MOYSI ADESERTO ET UBI
NO USQ AD FLUUIU MAGNU EUFRATEN.
OMNIS TERRA ETHEORU USQ AD MARE MAG
NU CONTRA SOLIS OCCASU. ERIT TERMINUS UR.
NULLUS UOBIS POTERIT RESISTERE. CUNCTIS
DIEB, UITE TUE. SICUT FUI CU MOYSI. ERO
ET TECU. NON DIMITTA NEC DERELINQUA
TE. CONFORTARE ET ESTO ROBUSTUS. TU ENI
SORTE DIUIDES PPLO HUNC TERRA. P QUA IU
RAUI PATRIB, TUIS UT TRADERE EI ILLIS.
CONFORTARE IGITUR ET ESTO ROBUSTUS UAL
DE. UT CUSTODIAS ET FACIAS OMNE LEGEM.
QUA P CEPIT UBI MOYSES SERUUS MS. NE
DECLINES A BEA AD DEXTERA T AD SINISTRA
UT INTELLEGAS CUNCTA QUAE AGIS. NON
RECEDAT UOLUM LEGIS HUIUS DE ORE TUO.
SED MEDITABERIS IN EO DIEB, AC NOCTIB, UT
CUSTODIAS ET FACIAS OMIA QUE SCRIPTA SUN
IN EO. TUNC DIRIGES UIAM TUAM. ET INTEL
LEGES EAM. ECCE P CEPIO TIBI. CONFORTA
RE ET ESTO ROBUSTUS. NOLI METUERE ET NOLI
TIMERE. QUO TECU E DNS DS TUUS IN OMNI
BUS ADQUAE CUNQ PROFECERIS. P RAECEPITQ
IOSUE PRINCIPIB, PPLI DICENS. TRANSITE
P MEDIU CASTRO. ET IMPERATE PPLO ACDI
CITE. PPARATE UOBIS ESCARIA. QUO POST
DIEM TERTIU TRANSIBITIS IORDANE. ET IN
TRABITIS AD POSSIDENDA TERRA QUA DNS

Initium libri Josuae in nostris editionibus 1.1-11

Ms. Ansbach 18

Vorn Glz.

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
—Landesbibliothek und Murhardsche
Bibliothek der Stadt Kassel —
FOTO: — Handschriftenabteilung —
Reproduktionsrecht vo. behalten

35 X 13 cm

Mm. Aut. 18|3

fol. 2r

manisse ait. Memento sermonis quē
pcepit uobis moyses famulus dñi dicens.
ds uē dedit uobis requiem et omnē
terrā. uxores uē et filii ac iumenta ma
nebunt interra quā tradidit uob moy
ses transiordanen. Uos autē transite
armati ante frs uros. omis fortes manu
et pugnate pas. donec det requiem dñs
frib, uris sicut et uobis dedit. et posside
ant ipsi quoq terrā quā dns ds uē datu
rus ē eis et sic reuertimini interrā posses
sionis uē et habitabitis in ea. quā uob
dedit moyses famulus dñi transiorda
nē contra solis ortū. Responderuntq.
adiosue. atq; dixerunt. Omia quae pce
pisti nobis faciemus. et quocūq; miseris 111.
tibi. Sicut oboediuimus in cunctis moy
si. ita oboediem et tibi tamū sit dns tecū
sicut fuit cū moyse. Qui contra dixerit
ori tuo. et non oboedierit cunctis sermo
nib, quos pceperis ei. moriatur. tu
tamū confortare. et uiriliter age
111 Misit ergo iosue filius nun de ssitim
quos uiros exploratores abscondite. et
dixit eis. Ite et considerate terrā urbēq;
hiericho. Qui pgentes ingressi sunt
domū mulieris meretricis nomine raab.
et quieuerunt apud eam. Nunciatuq;
ē regi hiericho. et dictū. Ecce uiri ingressi sūt
huc pnoctē de filii israhel. ut explorarent
terrā. Misitq; rex hiericho ad raab dicēs.
Educ uiros qui uenerunt ad te. et ingres
si sunt domū tuam. Exploratores quip
pe sunt. et omnē terrā considerare ue
11 nerunt. Tollensq; mulier uiros ab
scondit. et ait. Fateor uenerunt ad me.
sed nesciebā unde essent. Cūq; porta clau
deret intenebris. et illi pariter egres
si nescio quo abierunt. Persequimini
cito. et conprehendetis eos. Ipsa autē fe
cit ascendere uiros in solariū domus
sue. operuitq; eos lini stipula. quae

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
— Landesbibliothek und Murhardsche
Bibliothek der Stadt Kassel —
FOTO: — Handschriftenabteilung —
Reproduktionsrecht vo behalten

Mm. Ant. 18/3

fol. 2v

maceloth. Profectiq; de maceloth: uene
runt imbaath. Et de ip. castrametati
sunt inbana. Unde egressi fixere tẽ
toria in monte [illegible]. Et de ip. castra
metati sunt mons. Profectiq; de mons
mona: uenerunt in [illegible]roth. Et de mo
seroth: castrametati sunt in benacan.
Egressiq; de benacan. uenerunt in monte
gadgad. Unde profecti. castrametati sunt
in ietabatha. Et de ietabatha uenerunt lxiii
in ebrona. Egressiq; de ebrona. castra Numeri
metati sunt in asiongaber. Inde profecti 34
uenerunt in desertum [illegible]. hacc ẽ cadẽ.
Egressiq; de cades castrametati sunt
in monte or. in extremis finib; terre edo.
Ascenditq; aaron sacerdos in monte or iuben
te dño. et ibi mortuus ẽ anno xlmo
egressionis filiorũ israhel de egypto.
mense. vto. prima die mensis. cũ ctũ
annorum cxxtrium. Audiuitq; chana
neus rex arad qui habitabat ad meridi
em in terra chanaan. venisse filios israhel.
Et profecti de monte or. castrametati sunt
in salmana. Unde egressi. uenerunt in
faenon. Profecti de fenon. castra
metati sunt in oboth. Et de oboth. uenerunt
in ieabarim. que sunt in finib; moabitarum. P
Profectiq; de ieabarim. fixere tentoria in
debon gad. Unde egressi. castrametati
sunt in gelmon debelthaim. Egressiq;
de gelmon debelthaim. uenerunt ad
montes abarim. contra nabo. Profectiq;
de montib; abarim. transierunt ad cam
pestria moab. Et [illegible]runt contra
iericho. Ibiq; castrametati sunt de beth
simuth usq; abelsatim. in planitiebus
lxii locus moabitarum. Et locutus ẽ dns I
ad moysen. Pr[illegible]cepto filius israhel. et di
ces ad eos. Quando transieritis iorda
nem. intrantes terram chanaan dispdite
cunctos habitatores regionis illius. et
frangite titulos. et statuas comminute.
atq; omnia excelsa uastate. mundan
tes terram habitantib; in ea. Ego

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
– Landesbibliothek und Murhardsche Bibliothek der Stadt Kassel –
FOTO: – Handschriftenabteilung –
Reproduktionsrecht vo· behalten

Mus Ant. 18|3

fol. 1r ~~rechts~~ links Sp.

Quam diuidetis uobis sorte. Plurib; dabi
tis latiore: et paucis angustiorem. Singu
lis ut sors ceciderit: ita tribuetur hereditas. Patrib; et tribubus possidebitur. Sin autem noluerint ita fieri habitatores terre: qui remanserint erunt uobis quasi clauus in oculis: et lancee in lateribus: et aduersabuntur uobis in terra habitationis uestre: et quicquid illis facere cogitauerat uobis faciam. Locutusq; dns ad moysen. Precipe filiis isrl: et dices ad eos. Cum ingressi fueritis terram chanaan. et possessionem uobis sorte cesserit: his finib; terminabitur. Pars meridiana. incipiet a solitudine sin: que est iuxta edom: et habebit terminos contra orientem mare salsissimum: qui circumdant australem plagam pascensium scorpionis: inde transeant insanna: et pueniant inferiorem diem. usq; ad cadesbarne. Unde egredientur confinia ad iullam nomine addar: et tendent usq; ad asemona. Ibiq; per gyrum terminus ab asemona. usq; ad torrentem egypti: et maris magni litore finietur. Plaga autem occidentalis. mari magno incipiet: et ipso fine claudetur. Porro ad septentrionalem partem. mari magno termini incipient: pueniente; usq; ad montem altissimum a quo uenies memath: usq; ad terminos sadada. ibunt que confinia. usq; ad zephrona et ulla enan. hi erunt termini in parte aquilonis. Inde metabuntur fines contra orientalem plagam de iulla enan: usq; sephama. Et de sephama descendent termini in rebla: contra fontem daphnem. Inde pueniet contra orientem. ad mare chenereth: et tendent usq; ad iordanem. et ad ultimum salsissimo claudentur mari. Hanc habebitis terram. per fines suos in circuitu. Precepitq; moysi filiis isrl dicens. Hec erit terra. quam possidebitis sorte: et quam iussit dari dns nouem tribubus. et dimidie tribui.

Anno 1544

4 Mose 34

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
– Landesbibliothek und Murhardsche Bibliothek der Stadt Kassel –
FOTO: – Handschriftenabteilung –
Reproduktionsrecht vo behalten

Mm. Ant. 18/3

fol. 1r rechte Sp.

LANDESBIBLIOTHEK UND MURHARDSCHE
BIBLIOTHEK DER STADT KASSEL

Handschrift.. Mss.Anhang. 18 (3 ...

Diese Reproduktion ist nur zum persönlichen Gebrauch des Bestellers bestimmt.

Veröffentlichung ist nur mit ausdrücklicher Zustimmung der Bibliothek gestattet.

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
– Landesbibliothek und Murhardsche
Bibliothek der Stadt Kassel –
FOTO: – Handschriftenabteilung –
Reproduktionsrecht vo. behalten

Ms. Hofjung. 18. C3
C 35 x 13 cm

tribus filiorū gad iuxta cognatio
num numerū. media quoq tribus ma
nasse. idē duę semis tribus. acceperūt
suam transiordanē contra ieri
cho. adorientalem plagā. Et ait dns
admoysen. haec sunt nomina uirorē.
qui terram uobis diuident. Eleazar
sacerdos. et iosue filius nun. et sin gu
li principes de tribubus singulis. quo
rum ista sunt uocabula. De tribu iudā.
chaleb filius iephonē. De tribu simeon.
samuhel filius amiod. De tribu benia
min. elidad filius casdon. De tribu fili
orum dan. bocci filius iegali. filiorū
ioseph. de tribu manasse. emhel. filius
ephod. De tribu effraim. camuhel filius
sefatam. De tribu zabulon. elisaphat fili
us farenach. De tribu issachar. duxfatu
hēb. filius azan. De tribu aser. abiud. fi
lius filius salomi. De tribu neptalim.
fedahel filius amiud. hi sunt quibꝰ p
cepit dns. ut diuiderent filiis isrl terrā
chanaan. haec qq locutus ē dns admoy
sen in campestribus moab. sup iordanē
contra iericho. Principe filiis isrl. ut de
leutus de possessionibus suis urbes ad ha
bitandum. et suburbana earum pecu
tum. ut ipsi in oppidis maneant. et
suburbana sint pecoribꝰ eorū ac iumen
tis. quę amuris ciuitatū forinsecus per
cutū mille passuum spatio tendantur.
Contra orientē duo milia erunt cubi
et contra meridiem similiter erunt. ii.
milia. A mare quoq quod respicit
occidentē. eadem mensura erit. et sep
tentrionalis plaga equali termino fini
etur. Et erunt urbes in medio. et foris
suburbana. De ipsis autē oppidis quę
leutus dabitis. sex erunt in fugitiuorū
urbia separata. ut fugiat adea qui
fuderit sanguinē. et excepti his alia xl
ii. oppida. idē simul xl octo. cū subur
baniis suis. Ipsęq urbes quę dabuntur
de possessionibꝰ filiorū isrl. ab his qui

4 Mose 34, 16

4. Mose 35, 1

35, 8

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
— Landesbibliothek und Murhardsche Bibliothek der Stadt Kassel —
FOTO: — Handschriftenabteilung —
Reproduktionsrecht vorbehalten

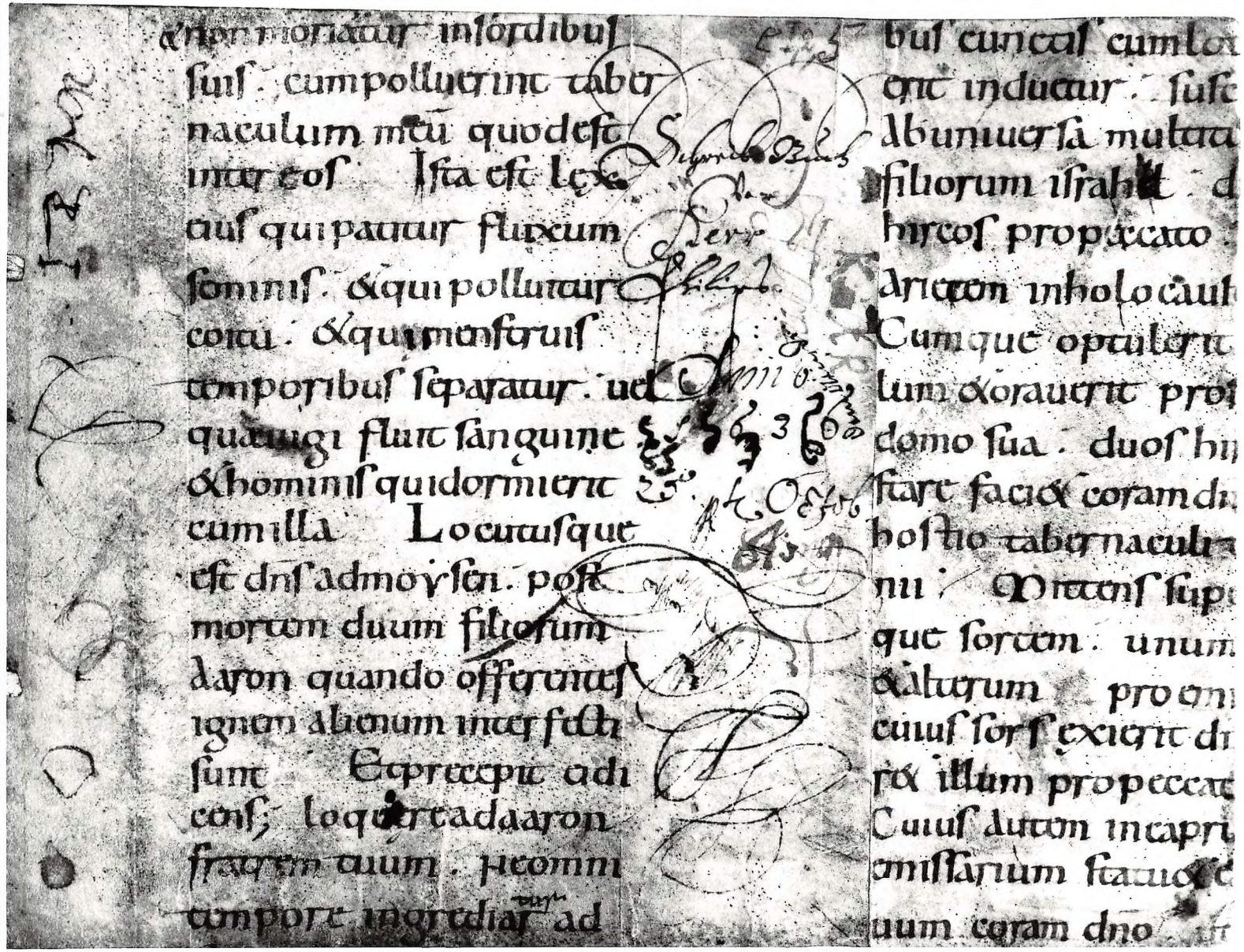
Mss Anhang 18/3
fol. 1v linke Sp.

minuſ. paucas. Singuli iuxta men
ſuram hereditatis ſuę. dabuntur oppida
leuitis. ꝙ ait ad moyſen.
filiuſ iſrl. et dicet adeos. Quando ad
greſſi fuerint iordanem terrę chana
an. decernite quę urbes eſſe debeant
inpreſidia fugę. ut qui nolentes
ſanguine fuderint. ad quas cum fuerit
pfugus. cognatus occiſi eum nꝑterit oc
cidere. donec ſtet in conſpectu multitu
dinis. et cauſa illius iudicetur. De ipſis
autē urbib⁹ quę ad fugitiuoꝝ ſubſidia
ſeparantur. tres ultra iordanem.
et tres in terra chanaan. tam filiuſ iſrl.
quā aduenis atq; pegrinis. ut confugi
at ad eas. qui nolens ſanguinē fuderit.
xvi Siquis ferro pauſſerit quempiam et
mortuus fuerit qui pauſſus ē. reus erit
homicidii. et ipſe moriatur. Si lapide
iecerit. et ictus occubuerit. ſimilit pu
nietur. Si ligno preſſus interierit. per
cuſſoris ſanguinē uindicabitur. Propin
quus occiſi. homicidam interficiet. Stā
tem ut apphenderit eum pcutiet. Si per
odium quis hominē impulerit. ut ie
cerit quippiam in eum inſidias. aut
cū ex inimicus manu pcuſſerit. et ille
mortuus fuerit. pcuſſor homicidii re
us erit. Cognatus occiſi. ſtatim ut inue
nerit eum iugulabit. Quod ſi fortuito
et abſq odio et inimicitiis. quicquam
horum fecerit. et hoc audiente populo
fuerit conprobatum. atq; inter pcuſſorem
et propinquos ſanguinis queſtio uen
tilata. liberabitur ille occiſi ultoris
manu. et reducetur pſententiam iur
bem ad quam confugerat. manebitq;
ibi. donec ſacerdos magnus qui oleo
ſco unctus ē moriatur. Si interfector
extra fines urbium quę oculibus de
putatę ſunt fuerit inuentus. et per
cuſſus ab eo qui ultor ē ſanguinis. abſq;
noxa erit qui eum occiderit. debuerat
enim pfugus uſq ad mortē pontificis

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
— Landesbibliothek und Murhardsche
Bibliothek der Stadt Kassel —
FOTO: — Handschriftenabteilung —
Reproduktionsrecht vo behalten

Ms. Arch. 18/3

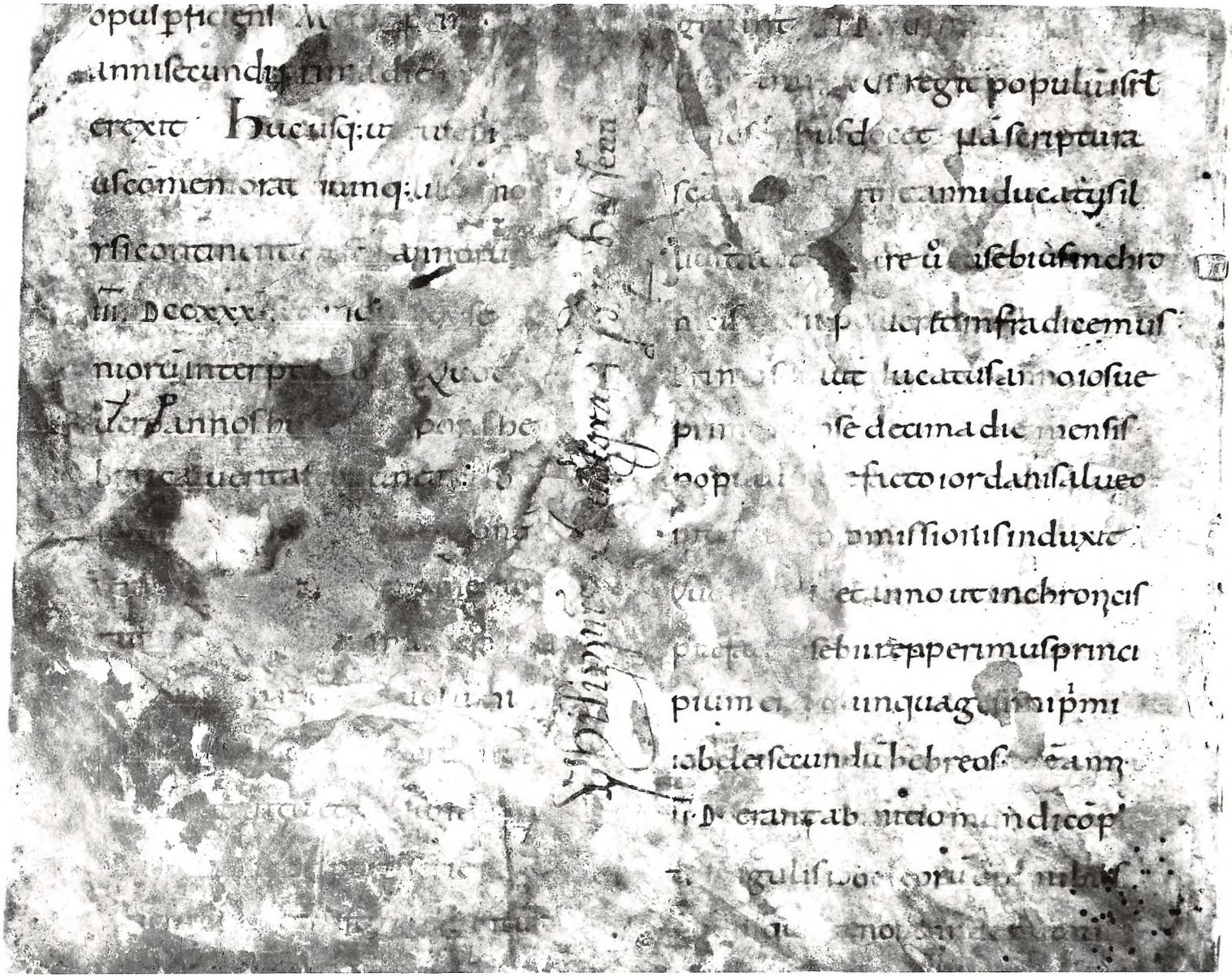
fol. 1 v rechte Sp.

Kassel LB. Msc. Hass. fol. 57e I. Abth. Hft. 5

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
—Landesbibliothek und Murhardsche
Bibliothek der Stadt Kassel —
FOTO: — Handschriftenabteilung —
Reproduktionsrecht vo behalten

Ms. Hass. fol. 57e (5 vorderer Einbanddeckel)

Kassel L.B. Msc. Hass. 57° I. Abth. Hft. 6, Vorderseite

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
— Landesbibliothek und Murhardsche
Bibliothek der Stadt Kassel —
FOTO: — Handschriftenabteilung —
Reproduktionsrecht vo behalten

Ms. Hass fol. 57e (6 vordere Einbandseite)

Kassel L.B. Msc. Hass. 57e I. Abth. Hft. 6 Rückseite

mus in seruitute / iiii cc lxxx viii / An
no xxvi post euersionem hierusolimo
rum quieuit annus / xxvii transmigra
tionis regis ioachim subleuauit eum euilme
rodach rex babilonis anno quo regnare
cepit ipse / caput ioachin regis iuda de
carcere / et posuit thronum eius super thro
num regum qui erant cum eo in babilone
Memini re huius temporis ad huc futu
ri propheta hieremias scribens / et
ecce ego miram et ad summam uniuersas
cognationes aquilonis ait dns / et ad
nabuchodonosor regem babilonis ser
uum meum / et adducam eos super terram is
ti et super habitatores eius et super omnes
nationes quem circuitu illius sunt et
interficiam eos / et ponam eos in stupore

chaldeorum et ponam illam in solu
tudinem sempiternam / et alio scribens
ad transmigrationem quam tunc sedu
xerat nabuchodonosor de hierusalem
in babilone / cui et bona narrge / cui coe
perunt impleri in babilone
lxx annis usque adhuc / et suscitabo super
uos uerbum meum bonum / et reducam uos
ad locum istum ait dns / Rursus eiusde
temporis iam pretia uerba dierum
tua recordantur / si quis eua seruitutis
dium ductus in babilone seruiuit re
gi et filius eius / Donec imperaret rex
persarum / et compleretur sermo dni
ex ore hieremie / et celebraret terra
sabbata sua / Cuncta enim diebus de
solationis egit sabbatum usque du

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
— Landesbibliothek und Murhardsche
Bibliothek der Stadt Kassel —
FOTO: — Handschriftenabteilung —
Reproduktionsrecht vo behalten

Ms. Hass 4°1. 54e (6 hintere Einbanddeckel)

monis: ſ ii dcccc lxxv Roboam fili
uſſalomonis annorum xvii hieroboam de
tribu effraim ſeparauit decē tribus
a domu dd cū dno in figurā hereti
corū qui ſuos ſequaces exposcerent de
ſia ſegregant huius quinto anno
ſeſac rex egipti ueniens hierusolimā
templū ſpoliauit Thesauros ſepam
regis paruli ſalbe ſuperioris re
gis filius regnat annis xxiiii Sam
condra ecclīm matris urbis moduī
ampliata ii dccc xc Abiam
filius roboā annis iii hic pugnauit cum
contra ſe hieroboā ſuperauit oc
cisis de exercitu eius mlib: quingen
tis eo quod ſperasset in dno iii xxxj
Aſa filius abiā annis xli Ab hoc conduc

zara ethiopem cum ſuo ſeruitio exer
citu Amri rex iſrl emit montē ſamā
rie a ſomer duobus talentis argenti
et edificauit Ahiel de bethel hiericho ſtauratur ſub iii Ioſaphat filius
aſa annis xxv Helias ſchesbites ſeres
ſemis annis pluuiā continuit ppter pec
cata habitat populus iſrl et mittit eum
magnus Helisei filius ſaphat qui
erat de abel maula pseudopheta Thanorum non carpentis
filius ſuperioris regis capris filius
regnat annis xxiii Postque filius eius abe
rim filius ſanctum a quo exclusus
appellatus est aberiſquiprius ab
bas dicebatur Postquem a
gippa filius filius eius annis xl Io

Kassel LB. Ms. Hass. fol. 57c, I. Abth. Hft. 7, Rückseite

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
—Landesbibliothek und Murhardsche
Bibliothek der Stadt Kassel —
FOTO: — Handschriftenabteilung —
Reproduktionsrecht vo behalten

Ms. Hass. (fol. 54e (Hinterer Einbanddeckel))

replebat. Cuq; in orbe transissent dies conuiuii. mitte
bat iob. & sanctificabat illos. surgens q; diluculo. offerebat
holocausta p singulos. Cui dr. mittebat & sanctificabat
illos. apte monstrat. qo districtionis erga illos p̄sens
ageret. quib; absens sollicitudine n̄ deceret. Sed hoc no
bis e sollert̄ intuendu. qo pactis dieb; conuiuii. purga
tio p singulis adhibet̄ holocaustu. Ut quippe sci no
uerat quia magna purgatione sacrificior. diluende
sunt epule conuiuior. & quicqd in semetipsis filii cui
uantes inquinauerant. pat̄ sacrificiu immolando
tergebat. Non nulla sunt quippe uicia. que a conuiui
aut separari uix possunt. aut certe nequaq̄ possunt.
Pene semp epulas con.. uoluptas. Na ducor
pus in refectionis delectatione resolui. cor ad mane
uoluptatis gaudiu relaxat. Unde scriptu e. Sedit po
pulus manducare & bibere. & surrexer̄ ludere. Pene
semp epulas loquacitas sequit̄. Cui q; uent reficit. lin
gua defrenat. unde recte dicit apud inferos pacere de

Kassel LB. Msc. Hass. fol. 57e I. Abth. Hft. 9

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
—Landesbibliothek und Murhardsche
Bibliothek der Stadt Kassel —
FOTO: — Handschriftenabteilung —
Reproduktionsrecht vo behalten

Ms. Hass. (Gel. 54° (4 hintere Einbanddeckel:)
(Originalgröße)

manbre quod et mneoron
aedificauitq: ibi altare dño
¶ actum est autem in illo tẽm
pore ut amra hẽl rex sen
naar & arioch rex põti &
chodorlahomor rex ẽlami
tarum & thadal rex gentiũ
inierent bellum contra bara
regem sodomorum & contra
bersa regem gomorre &
contra sennaar regem ada
me & contra semeber regem
seboim contraq: regem
bale ipsa est segor omes hi
conuenerunt in uallem sil
uestrem que nunc est mare
salis duodecim enim annis
seruierant chodorlahomor
& xiii^mo^ anno recesserant abeo
! gitur. Anno xiiii^mo^ uenit chodor
lahomor & reges qui erant
cum eo percusserunt: raphaim
in astaroth carnaim & zuzim
cum eis. & enim in saue car
iathaim & horreos in monte
bus seir usq: adcampestria
ran que est in solitudine

Kassel LB 4° Mus. 111/2

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
—Landesbibliothek und Murhardsche
Bibliothek der Stadt Kassel —
FOTO: — Handschriftenabteilung —
Reproduktionsrecht vorbehalten

4° Mus. III (2
(hintere Einbandseite)
22 × 16 cm

4°
Mus.
111

rauit angelus omnes eas
hæc cantes ecclesiastica
conuenebant sibi ephod
umerale & rationale mutuo
nectebantur: fibula ad
basteum & anulis fortiss
copulata. quos iungebat
intra hyacinthina nedaxe
fluctuet. & sese inuicem mo
uerunt. sicut præcepit dns
moysi; fecerunt & tunicam
eam sup umerali totam
hyacinthinam. & capitu
insuperioris parte contra
medium. oraque pgyr
rum capitij textulem.
deorsum autem ad pedes
mala punica. ex hyacin
tho purpura uermiculo.
& bysso retorta; & tin
nabula de auro mundis
simo. quæ posuerunt in
mala granata. in extrema
parte tunicæ pgyrum.
& tintinnabulum aureum
& malum punicum. quibus
ornatus incedebat pon

Bassus
Motetorum
D. Franc. Pij.

Kassel LB. 4° Mus. III/3

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
—Landesbibliothek und Murhardsche
Bibliothek der Stadt Kassel —
FOTO: — Handschriftenabteilung —
Reproduktionsrecht vorbehalten

4° Ms. Ass. 111 (3
(vordere Einbandseite)
22.4.11 cm

fecit & mensam de lignis sethi
in longitudine duorum cubitorum
& in latitudine unius cubiti:
quae habebat in latitudine
cubitu ac semissem: circumdedit
eam auro mundissimo;
& fecit illi labium aureum
per gyrum: ipsique labio coro
nam interrasilem quatuor
digitorum: & super eandem
alteram coronam auream; fudit
& quatuor circulos aureos.
quos posuit in quatuor an
gulis: per singulos pedes mensae
contra coronam: missique; in eos
vectes ut posset mensa por
tari: Ipsos quoque vectes
fecit de lignis sethim: & cir
cumdedit eos auro: & vasa
addidit quae usui mensae: ac
tabulam: fialas: cyathos: &
turibula & auro puro: in quib;
offerenda sunt liba: fecit
& candelabrum de vere de au
ro mundissimo: de cuius ara
calami: scyphi: sphaerulae:
& lilia procedebant: sex in u

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
—Landesbibliothek und Murhardsche
Bibliothek der Stadt Kassel —
FOTO: — Handschriftenabteilung —
Reproduktionsrecht vorbehalten

2° Ms. Art 6
(hintere Einbandseite)

aduos iohannes in uia iustitie · & non credidistis ei ·
Publicani aute · · crediderunt ei ·
Vos autem uidentes · nec penitentiam habuistis postea
ut crederetis ei ·
XXII Aliam parabolam audite ·
Homo erat pater familias · qui plantauit uineam &
sepem circũdedit & fodit in ea torcular · & edifi
cauit turrim · & locauit eam agricolis & peregre
profectus est ; Cum aute tẽpus fructuum appro
pinquasset · misit seruos ad agricolas ut acciperent
fructus eius ; Et agricole · adprehensis seruis eius ·
alium ceciderunt · alium occiderunt · alium uero
lapidauerunt ; Iterum misit alios seruos plures
prioribus ; & fecerunt illis similiter · Nouissime aute
misit ad eos filium suum dicens · Uerebuntur filiũ
meum · Agricole aute · uidentes filium dixerunt
intra se · Hic est heres · uenite occidamus eũ & habe
bimus hereditatẽ eius · Et apprehensum eũ eie
cerunt extra uineam & occiderunt · Cũ ergo
uenerit dns uinee · quid faciet agricolis illis ·
Aiunt illi · Malos male pdet · & uineã locabit
aliis agricolis qui reddant ei fructum tẽporibus suis ·
Dicit illis ihs · Nũquã legistis in scripturis · lapidem
quem reprobauerunt edificantes · hic factus est in
caput anguli · a dnõ factum est istud & est mira
bile in oculis nostris · Ideo dico uobis quia aufe
retur a uobis regnum dei · Et dabitur genti faci
enti fructus eius · Et qui ceciderit sup lapidem
istum · confringetur · Sup quem uero ceciderit ĉterat eũ

Kassel LB. Theol. fol. 60 f. 40v

fol. 40v

excolentes culicem camelum aut glutientes·

mt·cxxxiii
Lc·xxxv·vi· Vae uobis scribe & pharisei hypocrite qui munda
tis quod de foris est calicis & parapsidis· Intus autem
pleni sunt rapina & inmunditia· pharisee· cece mun
da prius quod intus est calicis & parapsidis ut fiat & id
mt·cxxxiii·
Lc·xxxvi·v· quod de foris est· mundum· Vae uobis scribe & pha
risei & hypocrite quia similes estis sepulchris deal
batis· Quae a foris parent hominib; speciosa· Intus uero
plena sunt ossib; mortuorum· & omni spurcitia sic etiam uos a fo
ris quidem paretis hominib; iusti· Intus autem pleni
mat·cxxxviii·
Lc·xxi· v· estis hypocrisi & iniquitate· Vae uobis scribae
& pharisei hypocrite· quia edificatis sepulchra pro
phetarum· & ornatis monumenta iustorum & dicitis·
Si fuissemus· in diebus patrum nostrorum· Non essemus socii
eorum in sanguine prophetarum· Itaq· testimonio estis
uobis met ipsis quia filii estis eorum qui prophetas oc
m·cxxxviii·
Sot x· ciderunt· Et uos implete mensuram patrum uostrorum
Serpentes genimina uiperarum quomodo fugietis·
mt·cxxi·
Lc·xxi·v· a iudicio gehenne· Ideo ecce ego mitto ad uos
prophetas & sapientes & scribas & ex illis occidetis
& crucifigetis & ex eis flagellabitis in synagogis uris;
Et persequemini de ciuitate in ciuitatem· ut ueniat
super uos omnis sanguis iustus qui effusus est super ter
A sanguine abel iusti usq· ad sanguinem zacharie
filii barachie quem occidistis inter templum & altare·
Amen dico uobis· uenient haec omnia super gene
mt·cxxiii·
Lc·xxxv· v· rationem istam· Hierusalem hierusalem· que
occidis prophetas· & lapidas eos qui ad te missi

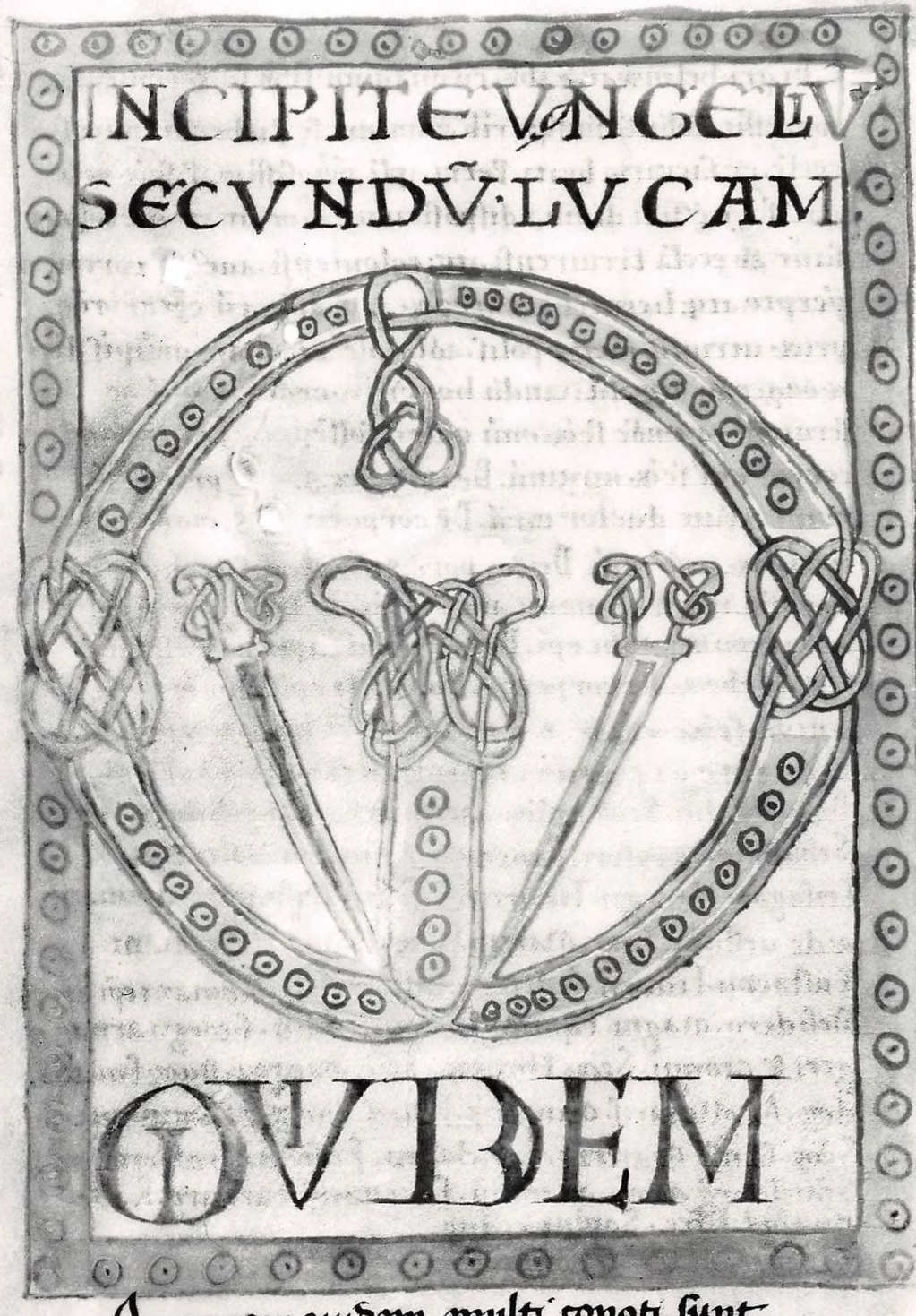
dimisit eā febris · et ministrabat illis · Uespere
autē facto cū occidisset sol · afferebant adeū
oēs malehabentes · et demonia habentes · Et erat
oīs ciuitas congregata adiannā · et curauit
multos qui uexabantur uariis languoribus et
demonia multa eiciebat · Et non sinebat
loqui ea · q̄m sciebant eū · Et diluculo ualde surgens · egressus abiit in desertū locū · ibiq; orabat ·
Et persecutus est eū simon et qui cū illo erant · et cū
inuenissent eū · dixerunt ei quia oēs quārunt
te · at illis · Eamus in proximos uicos · et ciuitates
ut ibi p̄dicem · ad hoc enim uenī · et erat p̄dicans in synagogis eorū · et omnē galileā · et demonia eiciens ·
Et uenit ad eū leprosus deprecans eum · et genu flexo · dixit · si uis · potes me
mundare · Iesus autē misertus eius extendit manū suā · et tetigit eum · at illi · Uolo · mundare ·
Et cū dixisset · statim discessit ab eo lepra · et mundatus est ·
Et cōminatus est ei · statimq; eiecit illum · et dicit ei · Uide nemmi dixeris · sed uade
ostende te · principi sacerdotū et offer pro mundatione tua quē præcepit moyses in testimonium illis ·
At ille egressus cepit p̄dicare et diffamare sermonē · ita ut iā non posset
manifeste in ciuitatē introire · sed foris in desertis locis esset · et conuenie bant ad eū
undique ·
Et iterū intrauit capharnaum
post dies · et auditū est quod in domo esset ·

Kassel LB Cod. Theol. fol. 60,

fol. 55r

Omnia quecunq; orantes petitis credite quia acci
pietis et erunt uob Et cum stabitis adoran
tes dimittite si quid habetis aduersus aliquem ut pa
ter uester qui in celis est dimittat uob peccata uestra
Quod si uos non dimiseritis nec pater uester qui in
celis est dimittet uob peccata uestra Et ueniunt
rursus hierusolimam Et cum ambularet in templo acce
dunt ad eum summi sacerdotes et scribe et seniores et
dicunt illi In qua potestate haec facis et quis tibi dedit
hanc potestatem ut ista facias Ihs autem respondens
ait illis Interrogabo uos et ego unum uerbum et respon
dete mihi et dicam uob in qua potestate haec facio am
Baptismum iohannis de celo erat an ex hominibus Re
spondete mihi Illi autem cogitabant secum dicentes
Si dixerimus de celo dicet quare ergo non credidistis
ei Si dicemus ex hominibus timebant populum Omnes
habebant iohannem quia uere propheta erat Et res
pondentes dicunt ihu nescimus Et respondens ihs ait
illis Neq; ego dico uobis in qua potestate haec facio
Et cepit illis in parabolis loqui Uinea plantauit
homo et sepem circumdedit et fodit lacum et edificauit
turrim et locauit eam agricolis et peregre profectus
est Et misit ad agricolas in tempore seruum ut ab agri
colis acciperet de fructu uineae Qui apprehensum eum
ceciderunt et dimiserunt uacuum Et iterum misit
ad illos alium seruum et illum in capite uulnerauerunt
et contumelias affecerunt Et rursum alium
misit et illum occiderunt et plures alios quosdam

Kassel LB Cod. theol. fol. 60, fol. 69v

Quoniamquidem multi conati sunt

Kassel L.B. theol. fol. 60, fol. 80v

80v Kassel LB. 2° theol. 60

INCIPIT EVANGELIV
SECVNDV̄ LVCAM

QVIBEM

Quoniam quidem multi conati sunt

multi conatisunt ordinare narrationē que
in nobis completa sunt rerū · sicut tradiderūt
nobis qui ab initio ipsi uiderunt · et ministri
fuerunt sermonis · uisum est et mihi assecuto
a principio · omib; diligenter exordine tibi scri
bere optime theophile · ut cognoscas eorū
uerborū de quibus eruditus es ueritatem ·
Fuit in diebus herodis regis iudee · sacerdos
quidam nomine zacharias · de uice abia ·
et uxor illi de filiabus aaron · et nomen eius
elisabeth · Erant aūt iusti ambo ante dm ·
incedentes in omnibus mandatis · et iustificatis
in omnibus dñi · sine querela · Et non erat illis filius ·
eo qđ esset elisabeth sterilis · et amboy cet in sene
in diebus suis · Factū est aūt cū sacerdocio fun
geretur zacharias in ordine uicis suę ante dm ·
secm consuetudinē sacerdotii · sorte exiit ·
ut incensū ponere · Ingressus in templū dñi ·
et omis multitudo erat populi orans foris hora
incensi · Apparuit aūt illi angls dñi · stans
a dextris altaris incensi · Et zacharias tur
batus est uidens · et timor irruit sup eum ·
Dixit aūt ad illū angelus · Ne timeas zacharia ·
quia exaudita est deprecatio tua · et uxor tua
elisabeth pariet tibi filiū et uocabis nomen
eius iohm · Et erit gaudiū tibi et exultatio ·
et multi in natiuitate eius gaudebunt ·
Erit enim magnus coram dño · et uinum et

Kassel LB. 2° Theol. 60

palmitabus et de dilectione et missione paracliti et
omnia patris sua esse et eterna mandata. Ihs discipulos
patri comendat. ihs a iude atradit. A dlacuio
pilati adiudeos de ihu et de barabba passio ihu
et sepultura et resurrectio eius. Amen.
Explicunt breues. Inicii. sci.
Et plicIunt breues. Inicii. sci.
Euangelii secundum. Iohannem.

INCIP EVANGELIV
SECVNDVM
IOHANNEM.

NPRINCIPIO
ERAT
VERBV

Kassel LB Cod. theol. fol. 60, fol. 121v

terrogarent illum. Tu quis es. Et confessus est. et
non negauit. Et confessus est. quia non sum ego
xpc. Et interrogauerunt eum. Quid ergo helias
es tu. Et respondit. et dixit. Non sum. Propheta
es tu. Et non. Dixerunt ergo ei. Quis es ut responsum
demus his qui miserunt nos. Et quid dicis de te ipso.
Ait. Ego uox clamantis in deserto. dirigite uiam dni
sicut dixit isaias pphetа. Et qui missi fuerant ex
phariseis. Et interrogauerunt eum. et dixerunt ei.
Quid ergo baptizas si tu non es xpc. neq. helias. neq.
propheta. Et respondit eis iohs dicens. Ego baptizo in
aqua. medius autem uestrum stetit. quem uos nescitis. Ipse
est qui post me uenturus est. qui ante me factus est.
Cuius ego non sum dignus ut soluam eius corrigiam
calciamenti. Hec in bethania facta sunt trans iordanen. ubi erat iohs baptizans. Altera autem die
uidit iohs ihm uenientem ad se. et ait. Ecce agnus
dei. qui tollit peccatum mundi. Hic est de quo dixi
post me uenit uir qui ante factus est. qui prior
me erat. Et ego nesciebam eum. sed ut manifestetur
isti. propterea ueni ego in aqua baptizans.
Et testimonium phibuit iohs dicens. Quia uidi
spm descendentem quasi columbam de celo et
mansit super eum. Et ego nesciebam eum. Sed qui
mi[sit me] baptizare in aqua. ille mihi dixit. Super
quem [uid]eris spm descendentem et manentem super eum.

Karsl LB Cod. theol. fol. 60,

fol. 122v

Uenit mulier de samaria haurire aquā Dicit ei ihc Da mihi
bibere discipuli enim eius abierūt in ciuitatem ut cib̄os
emerent Dicit ergo ei mulier illa samaritana Quomo
do tu iudeus cum sis bibere ame possis que sum mulier
samaritana ꝯ Non enī coutuntur iudei samaritanis Respondit
ihc et dixit ei Si scires donū dī et quis est qui dicit tibi
da mihi bibere tu forsitan petusses abeo et dedisset tibi aquā
uiuam Dicit ei mulier Dne neq in quo hauras habes
et puteus altus est Unde ergo habes aquā uiuam ꝯ
Numquid tu maior es patre nostro iacob qui dedit nobis
puteum et ipse ex eo bibit et filii eius et pecora ꝯ Respondit
ihc et dixit ei Omnis qui bibit ex aqua hac sitiet iterum
Qui aut biberit ex aqua quā ego dabo ei non sitiet in eternū
Sed aqua quam ego dabo ei fiet in eo fons aque salientis in
uitam eternam Dicit ad eū mulier Dne da mihi hanc aquā
ut non sitiā neq ueniā huc haurire Dicit ei ihs Uade uoca
uirū tuū et ueni huc Respondit ei mulier et dixit
Non habeo uirū Dicit ei ihs Bene dixisti quia non habeo
uirū Quinque enī uiros habuisti et nunc quē habes
non est tuus uir Hoc uere dixisti Dicit ei mulier
Dne uideo quia pphēta es tu Patres nri in monte hoc
adorauerunt et uos dicitis quia hierosolimis est locus
ubi adorare oportet Dicit ei ihs Mulier crede mihi
quia uenit hora quando neq in monte hoc neq in hie-
rosolimis adorabitis patrem Uos adoratis q̄d nescitis
nos adoramus q̄d scimus quia salus ex iudeis est
Sed uenit hora et nunc est quando ueri adoratores
adorabunt patrem in spū et ueritate Nam et pater

Vand. L.B theol. fol. 60, f. 125v

ꝑquale facientꝫ dō. Respondit itaq; ihs. & dixit eis. Amen amen dico uobis. non potest filius a se facere quicquā. nisi qd uiderit patrem facientē. Quecūq; enī ille fecerit. hec & filius facit. Pater enī diligit filium. & oīa demonstrat ei opera. & uos mirabimini. Sicut enī pat̄ suscitat mortuos & uiuificat. sic & filius quos uult uiuificat. Neq; enim pat̄ iudicat quemquā. sed iudicium oīe dedit filio. ut oīs honorificent filium. sicut honorificant patrē. Qui non honorificat filium non honorificat patrem. qui misit illum. Amen amen dico uobis. qua qui uerbū meū audit & credit ei qui misit me. habet uitā ꝑternam. & in iudiciū non uenit. sed transiit a morte in uitā. Amen amen dico uob. qua uenit hora & nunc est. quando mortui audient uocē filii dei. & qui audierint uiuent. Sicut enī pat̄ habet uitā in semet ipso. sic & filio dedit uitā habere in semet ipso. Et potestatē dedit ei & iudiciū facere. qua filius hominis est. Nolite mirari hoc. qua uenit hora in qua oīs qui in monumentis sunt audient uocē eius. & procedunt qui bona fecerūt in resurrectionē uite. Qui uero mala egerūt in resurrectionē iudicii. Non possū ego a me ipso facere quicquā. sicut audio iudico. & iudiciū meū iustum est. non quero uoluntatē meā. sed uoluntatem eius qui misit me. Si ego testimoniū perhibeo de me. testimoniū meū uerū non est.

Kassel LB Cod. theol. fol. 60,

fol. 127v

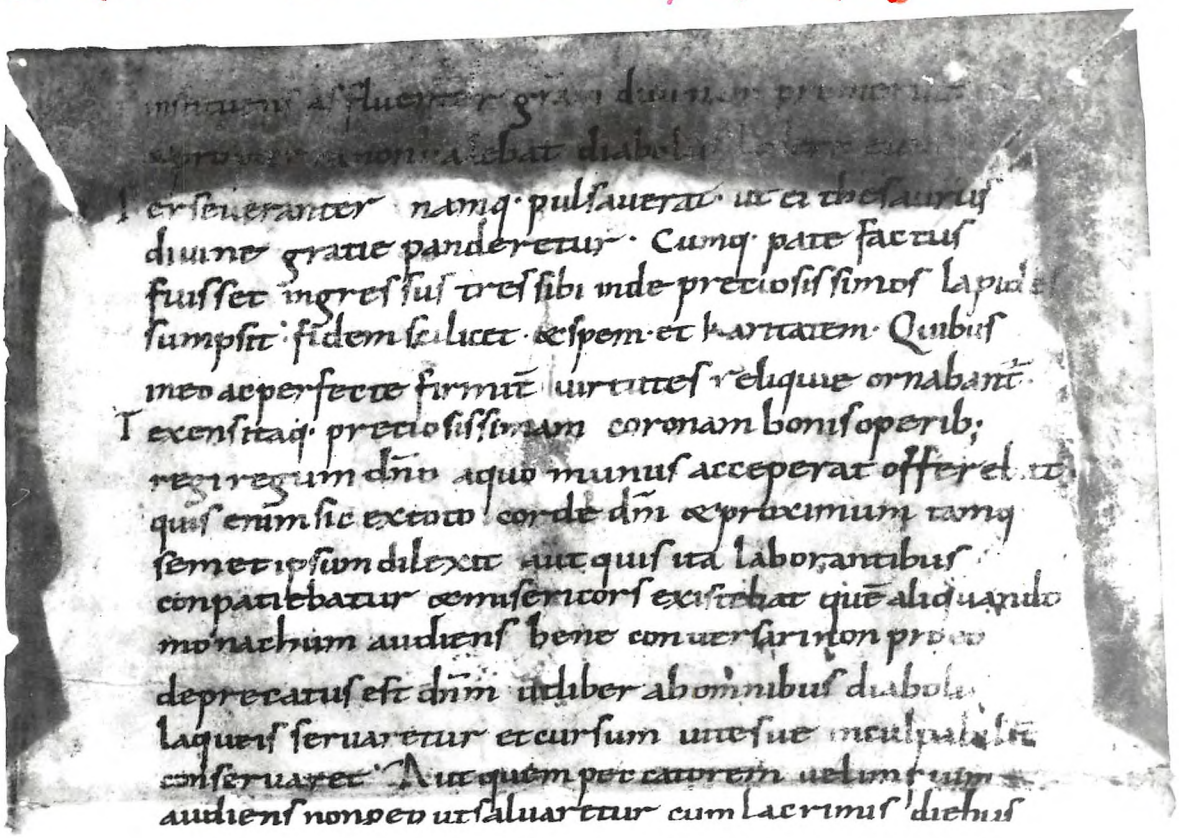
siceram non bibet. Et spūsco repletur adhuc
ex utero matris sue. Et multos filiorū isrl con
uertet ad dnm dm ipsorum. Et ipse precedet an
te illū in spu et uirtute helie ut conuertat cor da
patrū in filios. et incredibiles ad prudentia iustorū
Parare dno plebā pfectā. Et dixit zacharias ad an
gelum. Un de hoc sciam. Ego enim sum senex et uxor mea
processit in diebus suis. Et respondens an
gelus dixit ei. Ego sū gabriel qui adsto ante dm. et
missus sum loqui ad te et hec tibi euangelizare.
Et ecce eris tacens et non potens loqui usq; in diē quo
hec fiant. pro eo quod non credidisti uerbis meis
que implebuntur in tempore suo. Et erat plebs ex
pectans zacharia et mirabantur quod tardaret
in templo. Egressus autē non poterat loq̄
ad illos. et cognouerunt quod uisionē uidisset in tem
plo. et ipse erat innuens illis et permansit mutus.
Et factum est ut impleti sunt dies officii eius abiit
in domum suā. Post hos autē dies concepit elisabeth
uxor eius. et occultabat se menses quinq; dicens
quia sic fecit mihi dns in diebus quibus respexit auferre
opprobrium meū inter homines. In mense autē sexto
Missus est angelus gabriel ad dām ciuitatē galilee
cui nomen erat nazareth. ad uirginē uiro desponsatā cui
nomen erat ioseph. de domo dauid et nomen uirginis
maria. Et ingressus angelus ad eā dixit. Ave gra
tia plena. dns tecum. benedicta tu in mulieribus. Que cū au
disset turbata est in sermone eius. et cogitabat

Kassel LB. 2° theol. 60

hicest qui baptizat in spu sco. Et ego uidi et testimonium phibui. quia hic est filius di. Altera die iterū stabat iohs. et ex discipulis eius duo. Et respiciens ihm ambulantē. dicit. Ecce agnus di. Et audierunt eum duo discipli loquentem. et secuti sunt ihm. Conuersus aūt ihc et uidens eos sequentes se. dicit eis. Quid queritis. qui dixerunt ei. Rabbi. qd dr interpretatum magister. Ubi habitas. dicit eis. Venite et uidete. Venerunt et uiderunt ubi maneret. et apud eum manserunt die illo. Hora aūt erat quasi decima. Erat aūt andreas frr symonis petri. unus ex duob. qui audierant ab iohanne et secuti fuerant illum. Inuenit hic primum frem suum symonē. et dicit ei. Inuenimus messiam. quod est interpretatum xpc. Et adduxit eum ad ihm. intuitus aūt eum ihc. dixit. Tu es filius symon iona. tu uocaberis cephas. quod interpretatur petrus. In crastinum uoluit exire in galileam. et inuenit philippum et dicit ei ihc. Sequere me. Erat aūt philippus ab bethsaida. ciuitate andree et petri. Inuenit philippus nathanael. et dicit ei. Quem scripsit moses in lege et prophete. inuenimus ihm. filium ioseph a nazareth. Et dixit ei nathanael. A nazareth potest aliquid boni esse. dicit ei philippus. Veni et unde. Vidit ihc nathanael uenientē ad se. et dicit de eo. Ecce uere israelita. in quo dolus non est. Dicit ei nathanael. Unde me nosti. Respondit ihc. et dixit ei. Priusquā te philippus uocaret cū esses sub ficu. uidi te. Respondit ei nathanael. et ait.

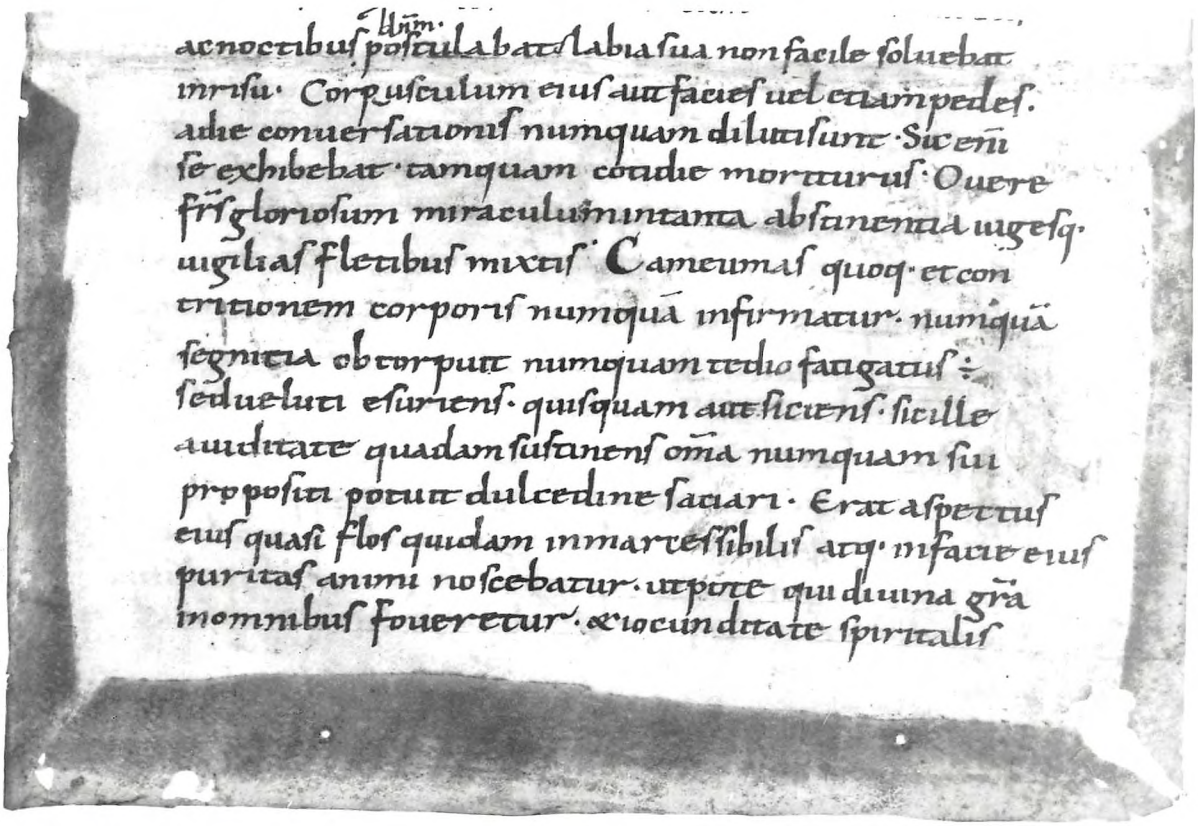
Kassel L.B. theol. fol. 60

Karol. GHB. FWHB. III 46 c-d/29 Spiegel hinten

insinuauit affluenter gra diuina pr
ep
ab
ter seuerauerat namq pulsauerat ut ei thesaurus
diuine gratie panderetur. Cumq patefactus
fuisset ingressus uel sibi inde pretiosissimos lapid
sumpsit fidem scilicet espem et karitatem. Quibus
meo ac perfecte firmit uirtutes reliquę ornabant.
Texensitaq pretiosissimam coronam bonis operib;
regi regum dño aquo munus acceperat offerel
quis enim sic exercito corde dñi et proximum tamq
semetipsum dilexit aut quis ita laborantibus
compatiebatur et misericors existebat quę aliquando
monachum audiens bene conuersari non pro
deprecatus est dñm ut liber ab omnibus diabol
laqueis seruaretur et cursum uitę suę meliu
conseruaret. Aut quem per cauernam uel rup
audiens non pro ut saluaretur cum lacrimis diebus

Karol. GHB. FWHB III 46 c-d/29, Spiegel vorn.

ac noctibus postulabat labia sua non facile soluebat
in risu. Corpusculum eius aut facies uel etiam pedes.
ad hec conuersationis numquam dilucuisse. Sic enim
se exhibebat tamquam cotidie morituru. Quere
fr gloriosum miraculum in tanta abstinentia uigilq
uigilias fletibus mixtis. Cameumas quoq et con
tritionem corporis numquam infirmatur. numquam
segnicia obrepsit numquam tedio fatigatus
sed uelut esuriens. quisquam aut siciens. sicille
auiditate quadam sustinens oia numquam sui
propositi potuit dulcedine saciari. Erat aspectus
eius quasi flos quidam immarcessibilis atq in facie eius
puritas animi noscebatur. utpote qui diuina gra
in omnibus fouerentur. et iocunditate spiritalis

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
– Landesbibliothek und Murhardsche
– Bibliothek der Stadt Kassel –
– Abt. – Handschriftenabteilung –
Ausleihrecht vorbehalten

FWHB III 46 c-d / 29
Spiegel hinten

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
– Landesbibliothek und Murhardsche
– Bibliothek der Stadt Kassel –
– Abt. – Handschriftenabteilung –
Ausleihrecht vorbehalten

FWHB III 46 c-d / 29
Spiegel vorn

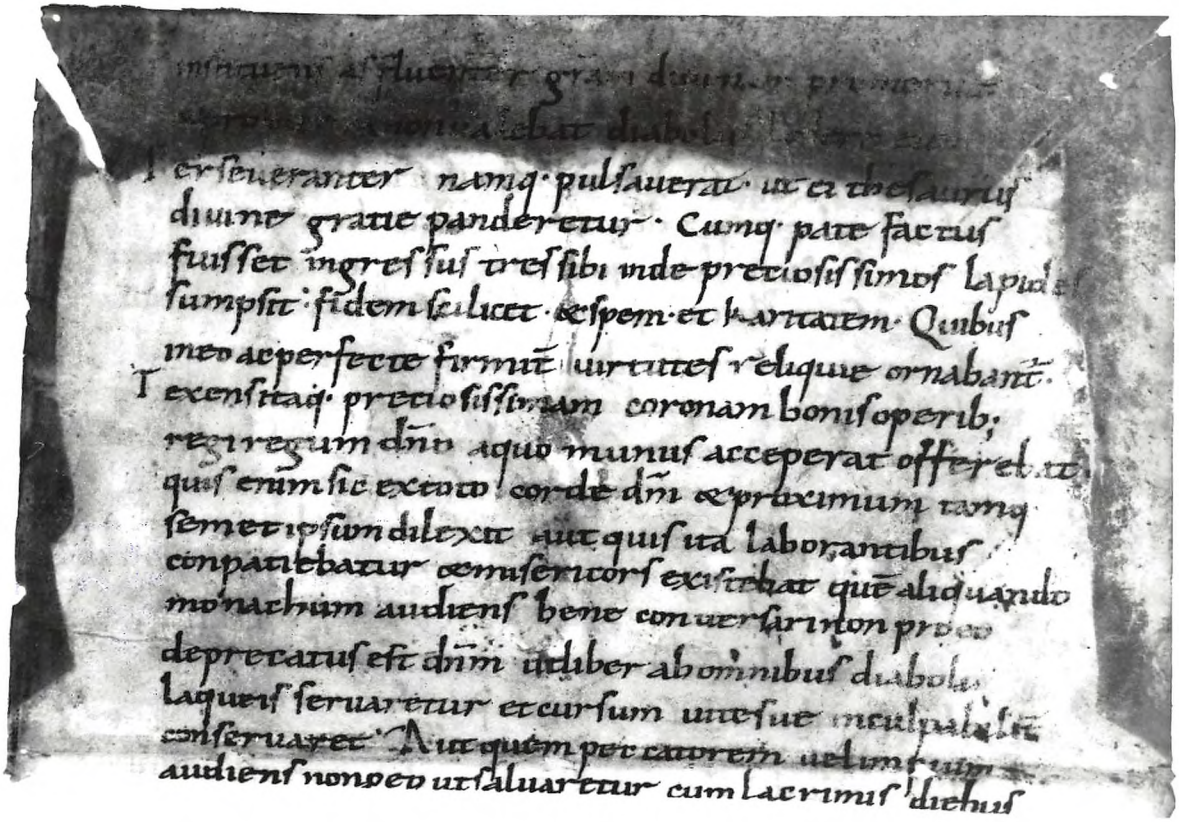
Kassel GHB. FWHB. III 46c-d/29 Spiegel vorn

ac noctibus postulabat labia sua non facile soluebat
in risu. Corpusculum eius aut facies uel etiam pedes.
ad hec conuersationis numquam diluti sunt. Sic enim
se exhibebat. tamquam cotidie moriturus. Quere
fris gloriosum miraculum in tanta abstinentia uigesq.
uigilias fletibus mixtis. Cameunas quoq. et con
tritionem corporis numquã infirmatur. numquã
segnicia obrepsit numquam tedio fatigatus.
sed ueluti esuriens. quisquam aut siciens. sicille
auiditate quadam sustinens oia numquam sui
propositi potuit dulcedine saciari. Erat aspectus
eius quasi flos quidam inmarcessibilis atq. in facie eius
puritas animi noscebatur. utpote qui diuina grã
in omnibus fouerentur. et iocunditate spiritalis

FWHB 1146 c - 01 / 29

Spiegel vom

Kassel GHB. FWHB. III 46 c-d / 29 Spiegel hinten

inſtauru[m] aſſueſſet · grauiu[m] pr[a]emia
[illegible] ſalutis · a[n]no[n] ſ[e]bat diabolu[s]
perſeuerant[er] · nam[q]· pulſauerat · ut ei theſaurus
diuine gratie panderet[ur] · Cum[q]· pate factus
fuiſſet ingreſſus · tres ſibi inde pretioſiſſimos lapides
ſumpſit · fidem ſ[cilicet] · ſpem · et karitatem · Quibus
meo acperfecte firmit[er] · uirtutes · reliquie ornabant[ur] ·
Texenſtraq· pretioſiſſimam coronam bonis operib;
regi regum d[omi]no aquo munus acceperat offerebat ·
quis enim ſic exercet corde d[omi]ni · et proximum tamq·
ſemetipſum dilexit · aut quis uta laborantibus
conpatiebatur · et miſericors exiſtebat · quē aliquando
monachum audiens bene conuerſari[n]on pro eo
deprecatuſ eſt d[omi]nm · ut liber ab omnibus diabolicis
laqueis ſeruaretur · et curſum uite ſue inculpabiliter
conſeruaret · Nutquem per rorem uel tumultum
audiens non eo ut ſaluaretur · cum lacrimis dicebat

KUNSTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
Landesbibliothek und Murhardsche
Bibliothek der Stadt Kassel –
– Handschriftenabteilung –
Reproduktionsrecht vorbehalten

FWHB III 46 c - d / 29
Spiegel hinten

Kassel GHB FWHB. III 96 c-d / 25 Spiegel hinten.

letucie regebatur. inhora namq. dormicionis qui-
sue ta uultus eius splendidus apparebat. quasi ne
quaquam ante sue tempus inabstinentie pegisset.
Sed aliud nec o perdi gratiam miraculum gestum:
inomnibus siquidem quinquaginta annis abstinentie
sue uestem cilicinā quam induerat. nonmutauit.
Volo autem dilectissime unanimitatem uram. etiā
aliud negotium quod insenectute sua uir beatus gessit
insinuare. Est enim sapientibus ac spiritalibus plenū
edificationis nec non humilitatis atq. cōpunctionis
exemplum. Resuero gesta huiusce modi: habuit uir
beatus carnis propinquitate germanum. quodefuncto
unica eius filia ar norum septem relinquitur quā
cum parentibus orbatā notiamici q. patris eius uidissent.
ad aulam culum eius sine mora perducunt illam.
Cum eam senior cerneret incella sua exteriori
iubet includi. Erat autem in medio utriusq. cellule

Kassel GHB. FWHB. III 96 c-d / 25 Spiegel vorn.

fenestra per modica per quam docebat eam psalterium
aliasq. scripturas. et cum eo [illegible] in laudibus
dni uigilabat ac psalmos nubil hominus concinebat.
atq. in omni abstinentia emulari aulam suum
nitebatur alacriter quoq. inarrepto instituto
proficiens in uniuersas uirtutes animi festinabat implere.
Vir namq. scis simus incessanter pro ea cum lacrimis
dnm precabatur. nemens eius Cura terrenorū
actū implicaretur eo quod eius pater moriens
infinitas et pecunias reliquisset quas confestim
famulus xpi distribuendas. egenis atq. orphanis
iussit. Her quoq. uunculum suum cotidie precabat
ut pro ea dnm oraret. quatinus a cogitationib. pessimis
et diuersorum laqueorum diaboli eripetur insidus.

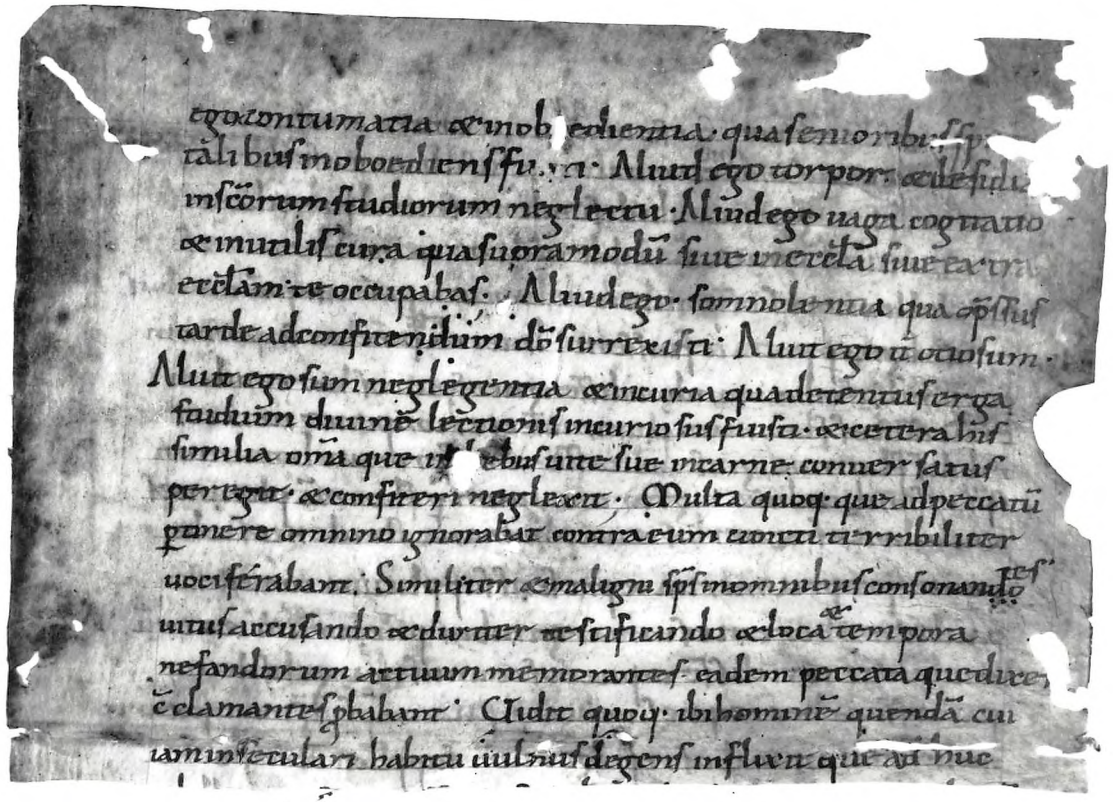
GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
—Landesbibliothek und Murhardsche
Bibliothek der Stadt Kassel —
FOTO: — Handschriftenabteilung —
Reproduktionsrecht vorbehalten

FWHB III 46 c - d / 29
Spiegel hinten

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
—Landesbibliothek und Murhardsche
Bibliothek der Stadt Kassel —
FOTO: — Handschriftenabteilung —
Reproduktionsrecht vorbehalten

FWHB III 46 c - d / 29
Spiegel vorn

Konv. GHB. FWHS. 47c-d/12, Spiegel vorn.

eo contumacia & inobedientia · quas enormibus ſp
talibus inobedientiſſima · Aliud ego corpori & ſue fidu
inſcorum ſtudiorum neglectu · Aliud ego vaga cogitatio
& inutilis cura quas uoramodū ſiue inerecta ſiue extrin
ecclām · me occupabas · Aliud ego · ſomnolenta qua oſſus
tarde ad conficiendum dñi ſurrexiſti · Aliud ego ſi otioſum ·
Aliud ego ſum neglegentia & incuria quia detentus ſer ga
ſtudium diuinē lectionis ſi incuria ſiſ fuiſa · & cetera huiſ
ſimilia oīa que in ebriſuite ſue in carne conuerſatus
per egi · & confiteri neglexi · Multa quoq; que ad peccatū
genere omnino ignorabar contra eum uoci terribiliter
uociferabam · Similiter & alium ſpſi omnibus conſonando
uitus accuſando & durum & ſuſicando & loca & tempora
nefandorum actuum memorantes eadem peccata que dixe
& clamantes habam · Aliud quoq; ibi homine quendā cu
iam in ſeculari habitu uulnus degens in ſuen que ad nuc

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
– Landesbibliothek und Murhardsche
Bibliothek der Stadt Kassel –
PUTO Handschriftenabteilung –
Reproduktionsrecht vorbehalten

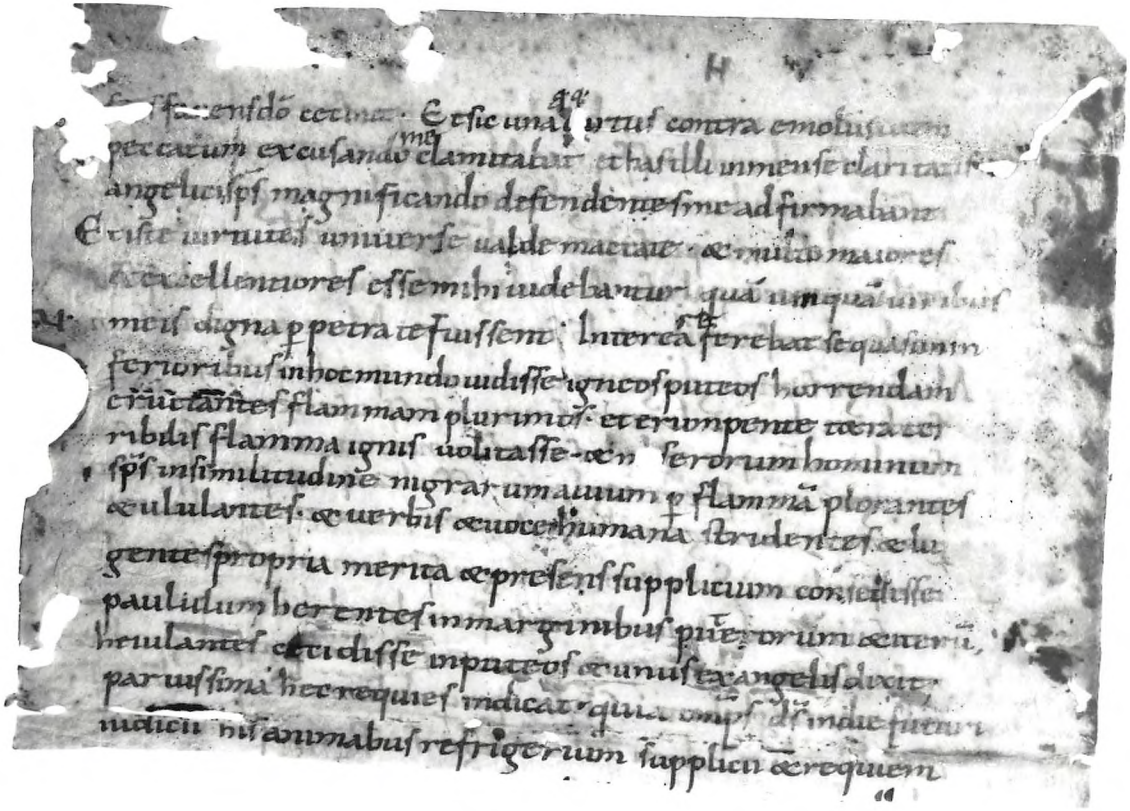
FWHB 47 c - 01 /12

Vorderer Spiegel

ego contumacia & inobediencia · quas enormibus ſp[illegible]
talibus inobediens ſu[illegible]. Aliud ego corpor[illegible]
inſcorum ſtudiorum neglectu · Aliud ego vaga cogitatio
& inutilis cura quaſi quo modo ſine meretrix ſine ea[illegible]
ecclam te occupabat. Aliud ego ſomnolenta qua ſp[illegible]
tarde ad confitendum dō ſurrexiſti · Aliud ego otioſum ·
Aliud ego ſum neglegentia & incuria qua detentus erga
ſtudium diuine lectionis incuriosus fuiſti · & cetera his
ſimilia oīa que in [illegible]bus ſuis ſue incarne conuer ſatus
per ego · & confiteri neglexi. Multa quoq; que ad peccatū
ꝓnere omnino ignorabā contra eum uncti terribiliter
uociferabam. Similiter & maligni ſpſi omnibus conſonando ſef
unus accuſando & durius teſtificando & loca tempora
nefandorum actuum memorantes eadem peccata que dixer
& clamantes ſpbabant. Aliud quoq; ibi homine quendā cui
[illegible] ſue

Kassel LB. 4° 47c-d/12, Spiegel hinten

Kassel GHB. FLIHB. 47 c-d / 12. Spiegel historiarum

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
Landesbibliothek und Murhardsche
Bibliothek der Stadt Kassel –
– Handschriftenabteilung –
Reproduktionsrecht vorbehalten

FWHB 47 c-d/12

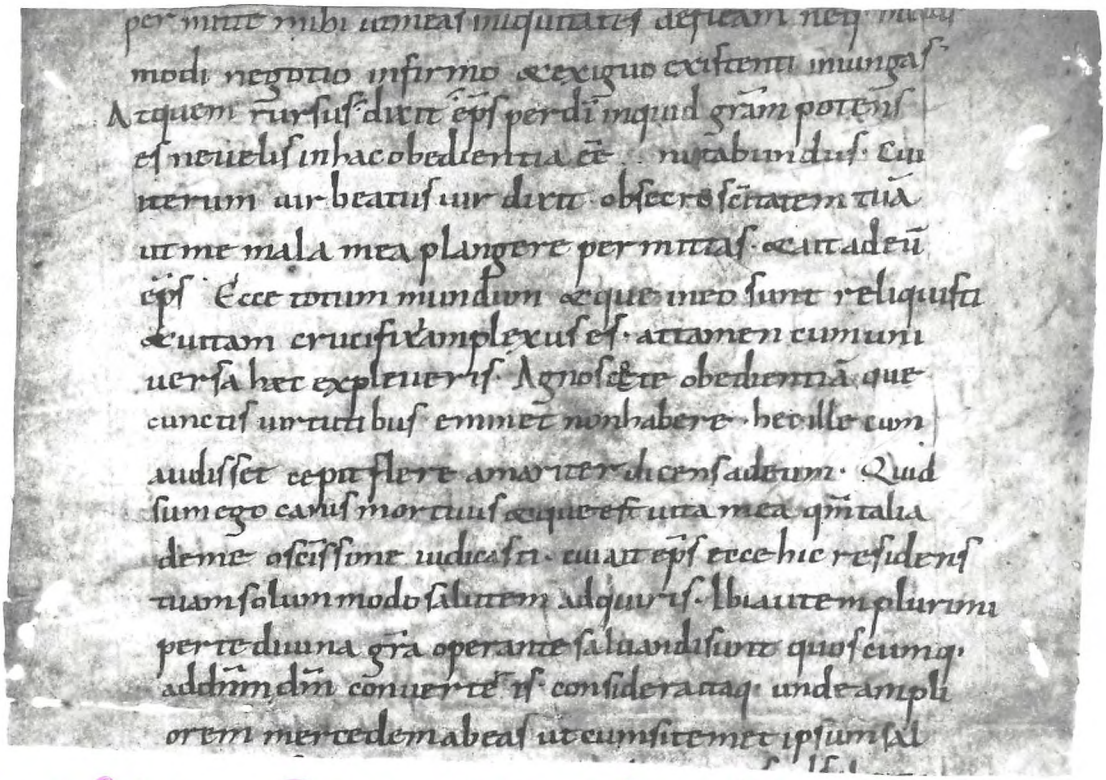
Hinkeser Spiegel

per mittte mihi ut meas iniquitates deleam neq; mul
modi negotio infirmo & exiguo existenti inungas
Atquem rursus dixit eps per di inquid gram potens
es ne uelis in hac obedientia ce nutabundus. Cui
rerum ait beatus ait dixit obsecro fraternitatem tua
ut me mala mea plangere permittas. & ait adeu
eps Ecce totum mundum & quemeo sunt reliquit
& uitam crucifixam plexus es. attamen cumuni
uersa hec expleuerit. Agnoscite obedientia que
cunctis uirtutibus eminet non habere. hec ille cum
audisset cepit flere amariter dicens adeum. Quid
sum ego canis mortuus & quid est uita mea qm talia
deme oscissime iudicasti. cui ait eps ecce hic residens
tuam solum modo salutem adquisi. Ibi autem plurimi
per te diuina gra operante saluandi sunt quos cumq;
ad hm dm conuerte is consideraq; unde ampli
orem mercedem habeas ut cum sitem et ipsum ex

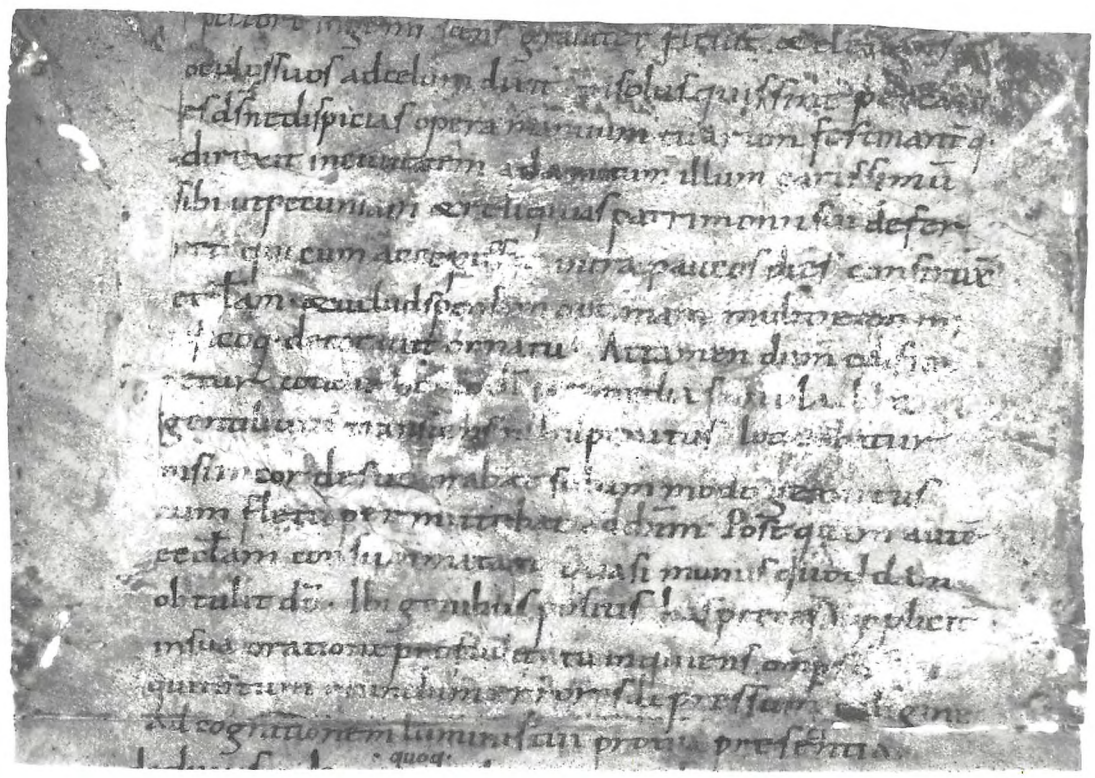
Kassel LB. 4° 47 c-d/12, Spiegel rome

permitte mihi ueniam inquirere de tam neq. nimis
modi negotio infirmo & exiguo exclamem inungas.
Atquem rursus dixit eps per di inquid grām potens
es meliusq in hac obedientia ee. mirabundus cu
uerum uir beatus uir dixit obsecro scīratem tuā
ut me mala mea plangere permittas. & tandem
eps. Ecce totum mundum & quae in eo sunt reliquisti
& unam crucis amplexus es. attamen cum uni
uersa hec expleueris. Agnosce te obedientiā que
cuncta uirtutibus emines non habere. hec ille cum
audisset cepit flere amarius dicens ad eum. Quid
sum ego canis mortuus & quae est uita mea q̄m talia
deme osculissime iudicasti. cui ait eps ecce hic residens
tuam solum modo salutem adquisisti. Ibi autem plurimi
per te diuina gra operante saluandi sunt quos cumq;
ad dñm dñm conuerte is considera atq; unde ampli
orem mercedem abeas ut cum sis et ipsum sal

Kassel L.B., 4° 47 c-d/12, Spiegel vom

Karol. Gtts. FLitts. 47c-d/12. Spiegel Lauten.

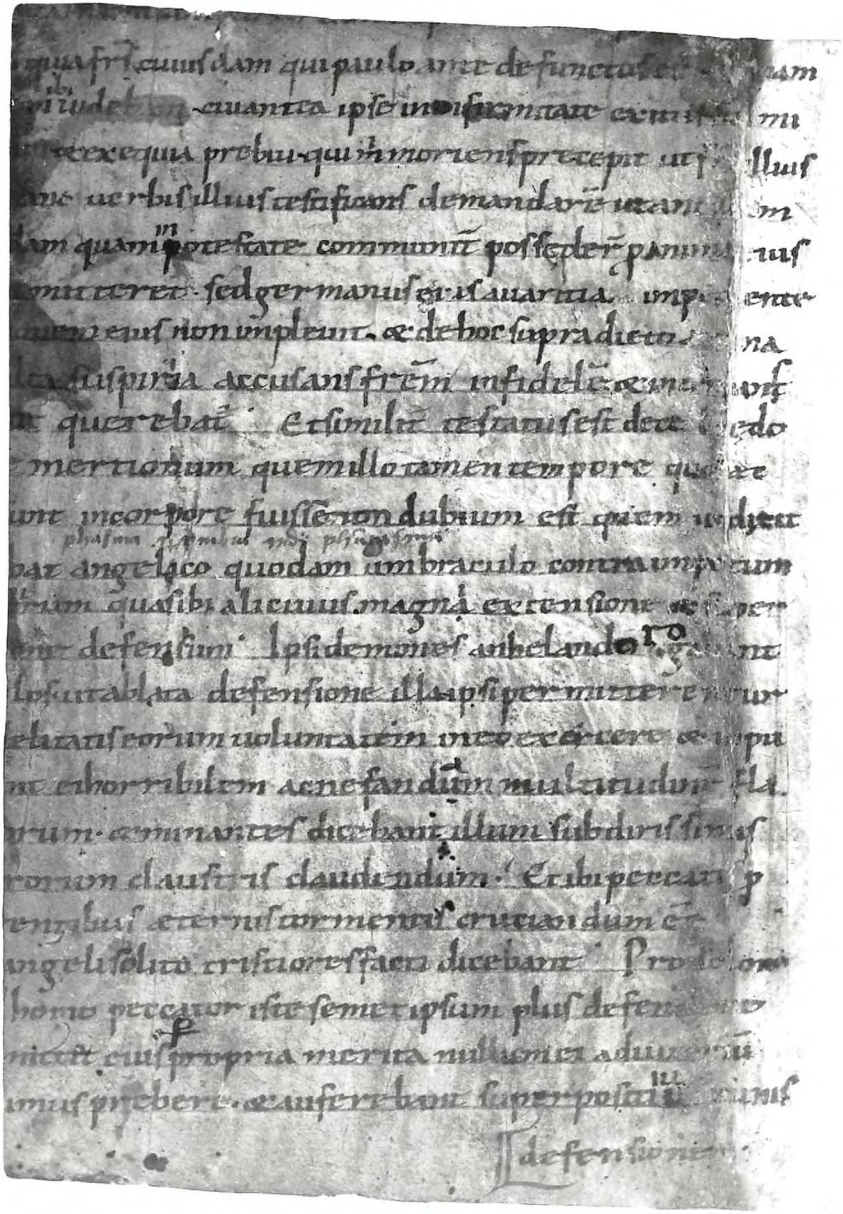

Karol. Gtts. FLitts. 47c-d/12. Spiegel Lauten.

FWHB 47 c-d/12
hinteres Spiegel

FWHB 47 c-d/12
hinteres Spiegel

Lintrus Einbandbl.

Vorsd. Ghs. Fl. 113. V 4. 28

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
– Landesbibliothek und Murhardsche
Bibliothek der Stadt Kassel –
FOTO: – Handschriftenabteilung –
Reproduktionsrecht vorbehalten

WHB IV Hs. 38

hinten ein Band Blatt

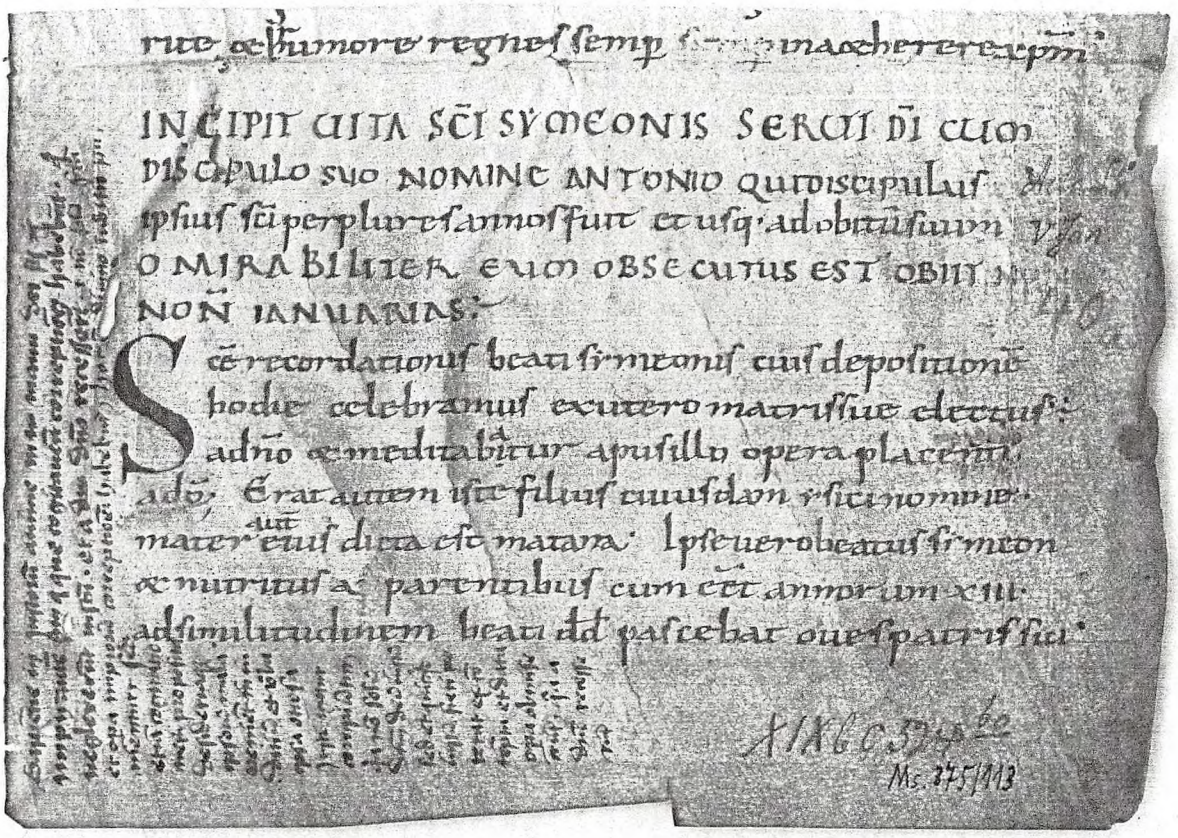
Kassel GHB. FLHB IV Hs. 38

GESAMTHOCHSCHUL-BIBLIOTHEK KASSEL
– Landesbibliothek und Murhardsche Bibliothek der Stadt Kassel –
FOTO: – Handschriftenabteilung –
Reproduktionsrecht vorbehalten

FWHB IV Hs. 33

Hinteres Einbandblatt
r, v – Seiten

selbe Hd.: Kassel LB. 4° Ms. 47 c-d/12, Spiegel

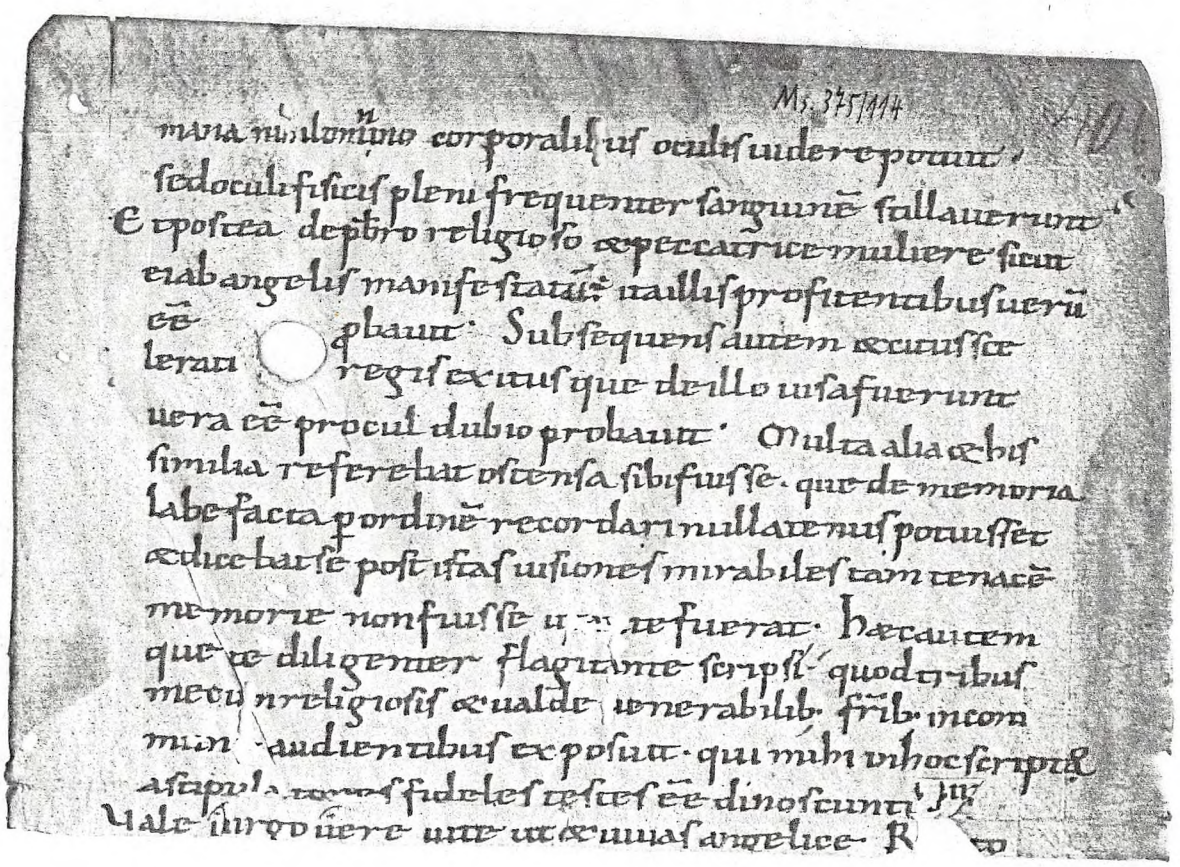

rite. et sanctimonie regnet semper [illegible] inhabitare dignetur.

INCIPIT VITA SCI SYMEONIS SERUI DI CUIUS DISCIPULO SUO NOMINE ANTONIO QUI DISCIPULUS IPSIUS FUIT PER PLURES ANNOS FUIT ET USQ. AD OBITUM IPSIUS VIXIT ET OMIRABILITER EIUS OBSECUTUS EST OBIIT AUTEM NON IANUARIAS.

Sce recordationis beati symeonis cuius depositionem hodie celebramus exutero matris sue electus. adhuc et meditabitur apusillu opera placentia. ado. Erat autem iste filius cuiusdam sicinomine. mater autem eius dicta est matana. Ipse uero beatus symeon et nutritus a parentibus cum esset annorum xiii. adsimilitudinem beati dei pascebat oues patris sui.

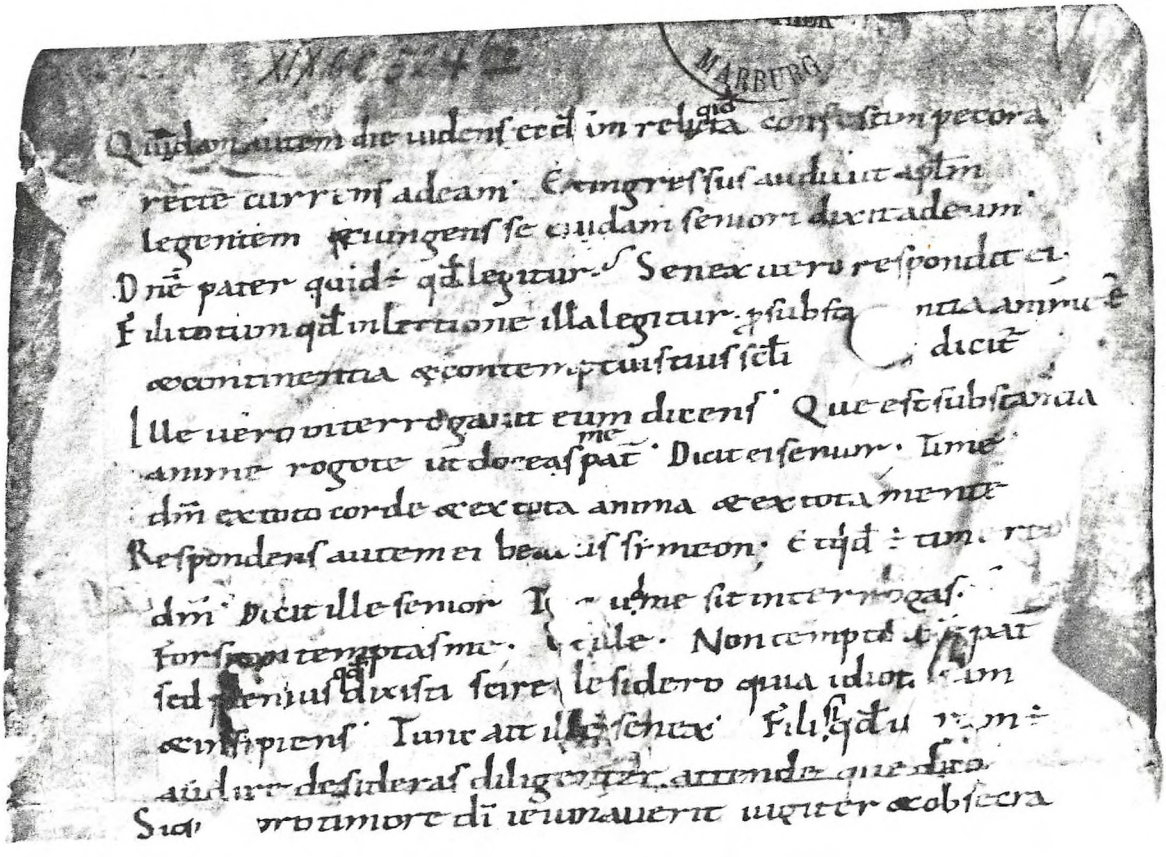
Ms. 375/113

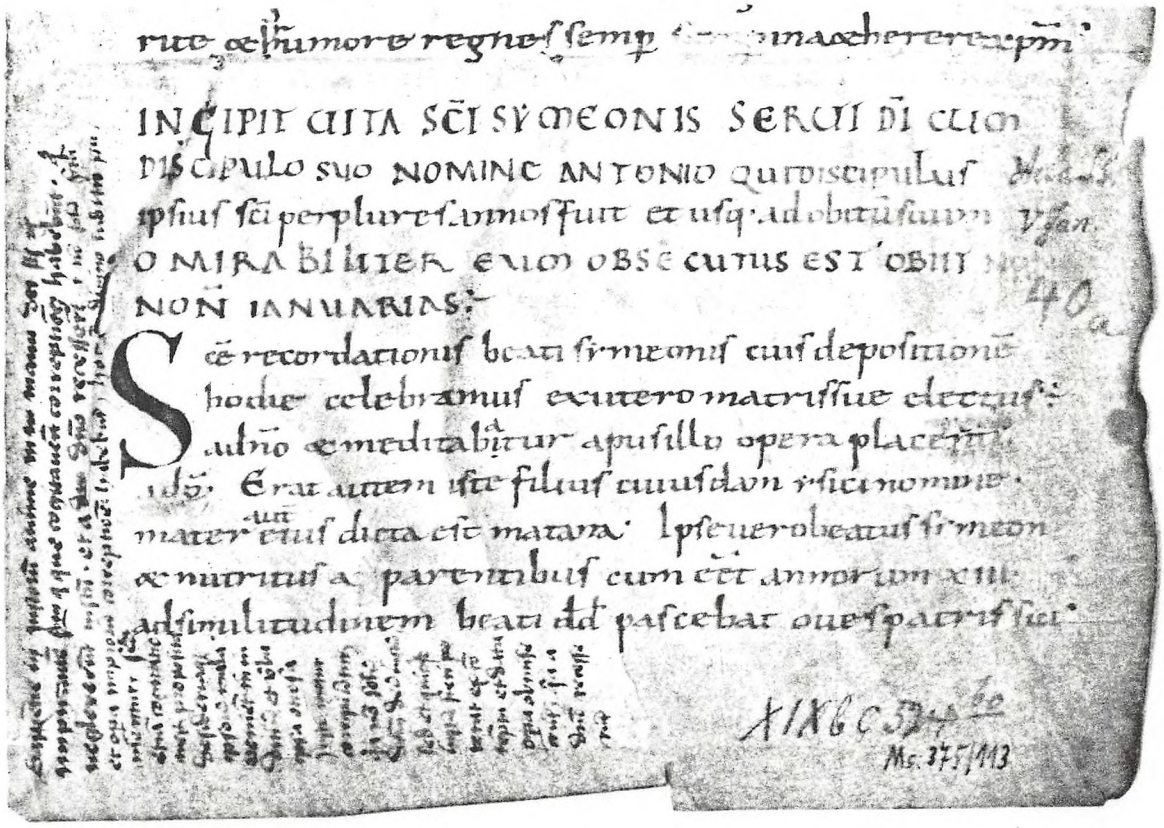
Ms. 375/114

maria nullomodo corporalibus oculis uidere potuit. sed oculi fisici pleni frequenter sanguine fuerunt. Et postea de patre religioso et pertinacie muliere sicut et ab angelis manifestatum. nullis profitentibus fuerunt ee [illegible] plana. Subsequens autem et cuius sit regis exutus que de illo usa fuerunt uera ee procul dubio probauit. Multa alia et his similia referebat ostensa sibi fuisse. que de memoria labe facta prorsus recordari nullatenus potuisset. et ducebat se post istas uisiones mirabiles tam tenace memorie non fuisse ut [illegible] fuerat. Hec autem que se diligenter flagitante scripsit. quodam ribus meis religiosis et ualde uenerabilibus fribus in communi audientibus exposuit. qui mihi uel hoc scripto astipulantes fideles testes ee dinoscuntur. Vale igitur uere ute et unas angelice. R[illegible]o

Marbg UB. Ms. 375/113 + 114

Marb̄g UB Hs. 375/114

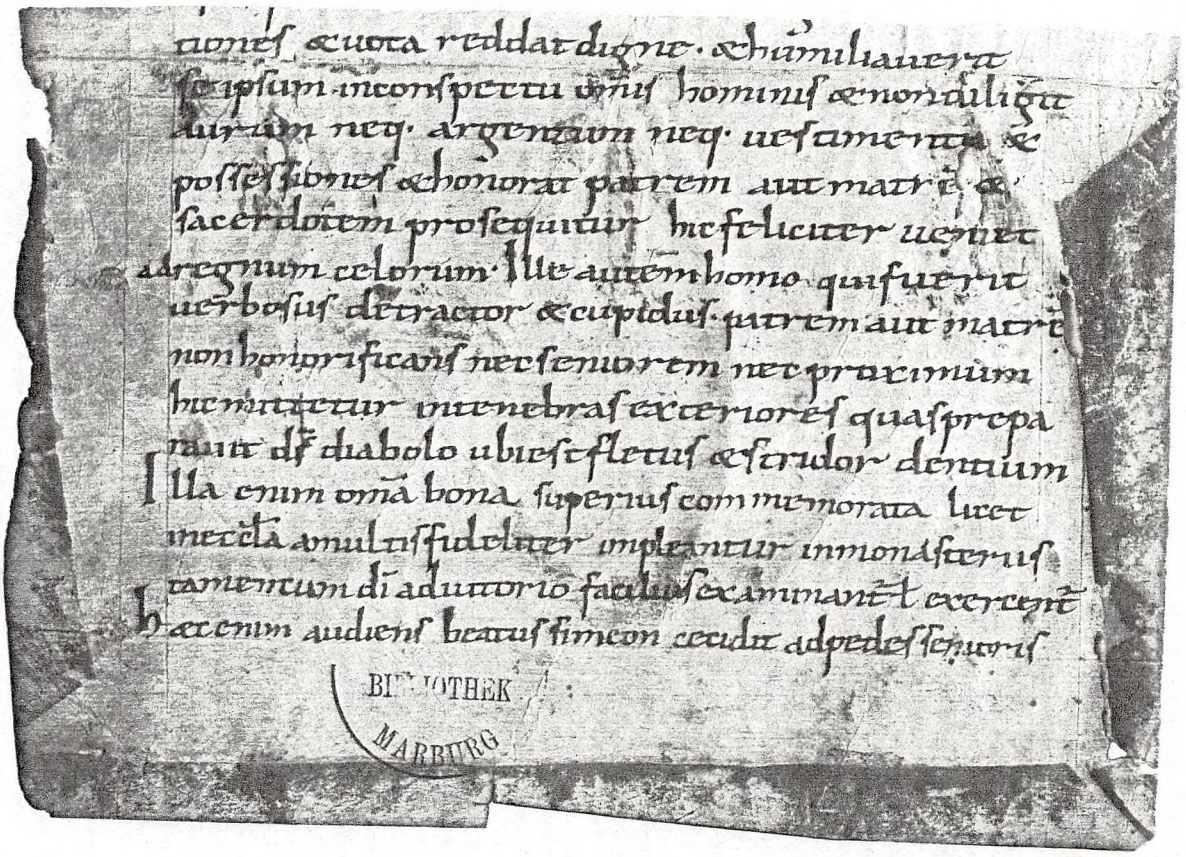

INCIPIT VITA SCI SYMEONIS SERVI DI CUIUS DISCIPULO SUO NOMINE ANTONIO QUI DISCIPULUS IPSIUS SCI PERPLURES ANNOS FUIT ET USQ. AD OBITUS EIUS O MIRABILITER EIUS OBSECUTUS EST OBIIT NON IANUARIAS.

Scē recordationis beatissimeonis cuius depositionē hodie celebramus excutero materiisue electus alnō emeditabitur apusillo opera placentis. idē. Erat autem iste filius cuiusdam rustici nomine. mater eius dicta est mariana. Ipse uero beatus simeon enutritus a parentibus cum esset annorum xiii. adsimilitudinem beati dei pascebat oues patris sui.

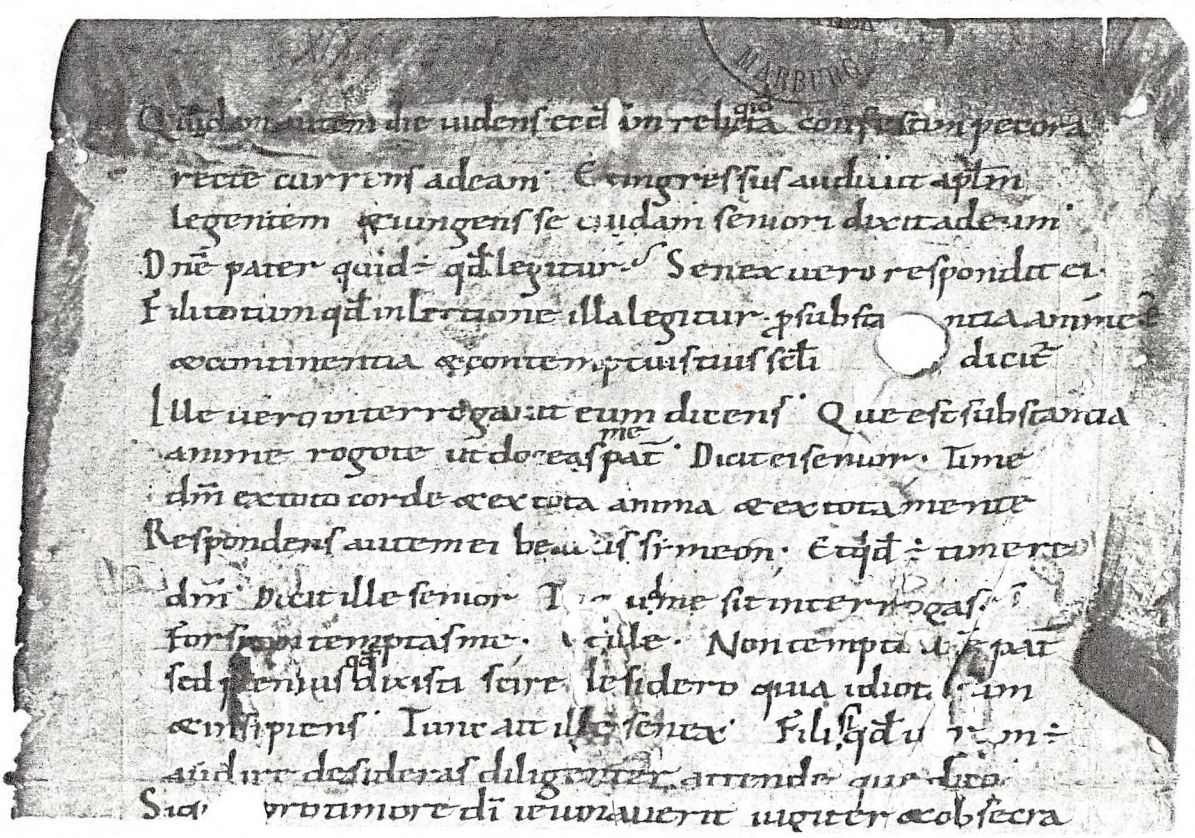
A 1186 C 324 4°
Ms. 375/113

KOPIE VON MS. 375/113 ..... DER UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK MARBURG.
AUSWERTUNG, VERVIELFÄLTIGUNG UND VERÖFFENTLICHUNG NUR NACH RÜCKSPRACHE (ANSCHRIFT: WILHELM-RÖPKE-STRASSE 4, D 3550 MARBURG)

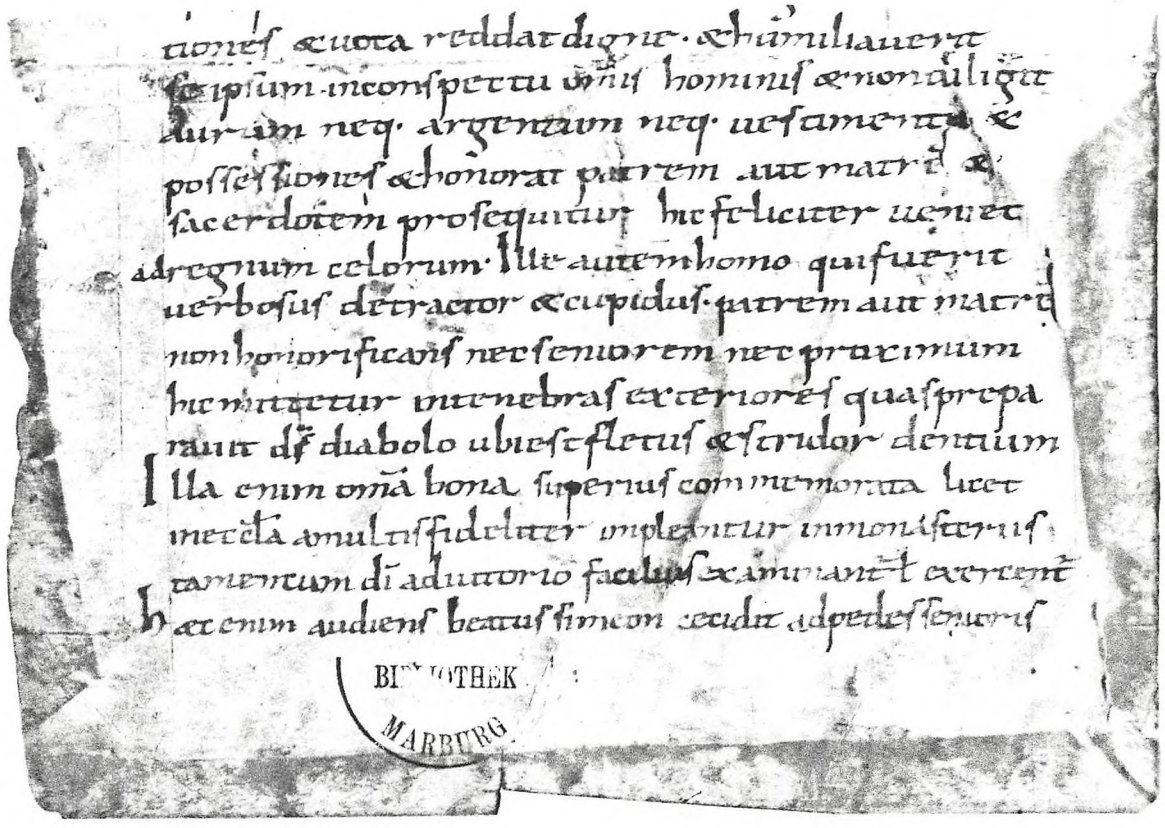
tiones & cuota reddar digne. & humiliauerit
seipsum inconspectu omnis hominis & non aliqui
aurum neq. argentum neq. uestamenta &
possessiones & honorat patrem aut matrem &
sacerdotem prosequitur hic feliciter uenit
ad regnum celorum. Ille autem homo qui fuerit
uerbosus detractor & cupidus. patrem aut matrem
non honorificans nec seniorem nec proximum
hic mittetur in tenebras exteriores. quas prepa
rauit dñs diabolo ubi est fletus & stridor dentium
Illa enim oña bona audiuimus commemorata licet
mercede amultis fideliter impleantur in monasterii
tamentum di adiutorio facultas examinandi & exercendi
Hæc enim audiens beatus simeon cecidit ad pedes senioris

BIBLIOTHEK
MARBURG

Quidam autem die uidens eum in ecclesia confitentem peccata
recte curram adeam. Et ingressus audiuit aplm
legentem. Iungens se cuidam seniori dixit ad eum.
Dñe pater quid est quod legitur. Sene autem uero respondit ei.
Filiolum quod in lectione illa legitur. quis substantia animæ
& cæteramenta & contemptus sui sæculi. dicit
Ille uero iterrogauit eum dicens. Que est substantia
animæ rogote ut doceas me pater. Dixit senior. Time
dñm ex toto corde & ex tota anima & ex tota mente
Respondens autem beatus simeon. Et quid si amem
dñm. dicit ille senior. Time ut me sit interrogas.
forsan tentat me. Ille. Non tempto te pater
sed quia desidero scire. desidero quia idiota sum
& insipiens. Tunc ait ille senex. Filius si uis
audire desideras diligenter attende que dico
Sicut propter amore dñi iejunauerunt uigilauerunt & obsecra

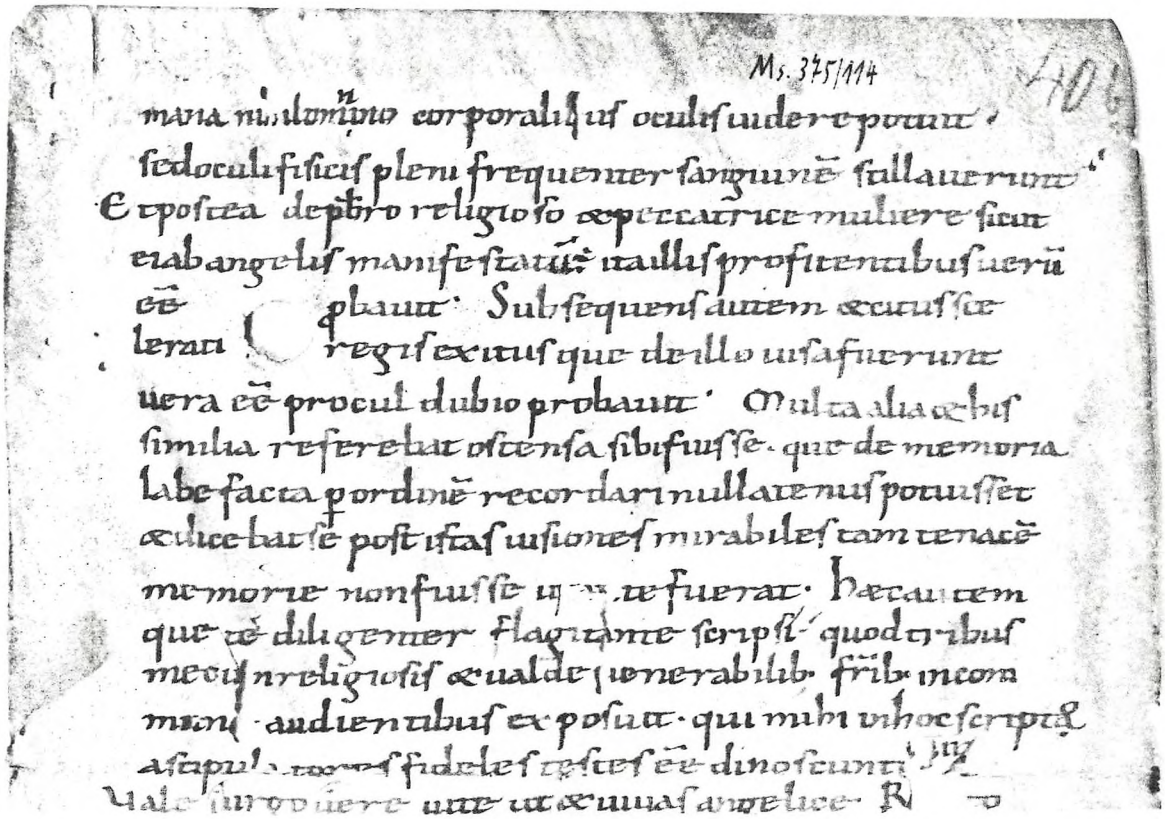
Marbg UB. Ms. 375/113-114

tiones & uota reddat digne. & humiliauerit
seipsum inconspectu dñi hominus & non diligat
aurum neq. argentum neq. uestimenta &
possessiones & honorat patrem aut matrem &
sacerdotem prosequatur hic feliciter ueniet
ad regnum celorum. Ille autem homo qui fuerit
uerbosus detractor & cupidus patrem aut matrem
non honorificans nec seniorem nec prauinum
hic mittetur in tenebras exteriores quas prepa
rauit dñs diabolo ubi est fletus & stridor dentium
Illa enim oma bona superius commemorata licet
mercedis amultis fideliter impleantur in monasterius
tamentum di adiutorio facilius exercentur
Hec enim audiens beatus simeon secutus apostolus

BIBLIOTHEK
MARBURG

Marb. UB.
Ms. 375/113

Ms. 375/114

KOPIE VON MS. 375/114 ..... DER UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK MARBURG.
AUSWERTUNG, VERVIELFÄLTIGUNG UND VERÖFFENT-
LICHUNG NUR NACH RÜCKSPRACHE (ANSCHRIFT:
WILHELM-RÖPKE-STRASSE 4, D 3550 MARBURG)

hebrea tibi cum palmis obuia uenit. Cum prece uoto ymnus assumis ecce
tibi. Bi tibi passuro soluebant munia laudis. Nos tibi regnanti pangi
mus ecce melos. Hi placuere tibi placeat deuotio nra. Rex pie rex cle
mens cui bona cuncta placent. In Palmis. Ad Lateranis.

OMINE ne longe facias auxilium tuum a me addefensionem
meam aspice libera me deo re leo nis & acorni bus um
cornuorum humilitatem meam. Ps Ds ds mis respice imme.
quare me dereliquisti. GR Tenuisti manum dexteram meam
in uoluntate tua deduxi sti me & cum glori a
assumpsisti me. ℣ Quam bo nus israbel de
us rec tis cor de. Mei autem
pene mo effusi sunt gres
sus mei.

KASSEL theol. 2° 58 | fol 14v

BILDARCHIV FOTO MARBURG
IM KUNSTGESCHICHTLICHEN INSTITUT DER
PHILIPPS-UNIVERSITÄT D-3550 MARBURG
ERNST-VON-HÜLSEN-HAUS · POSTFACH 14 60
TEL. 0 64 21 / 28 36 00 · TELEX 48 23 72 UMRD

ARCHIVNUMMER: LM 2275/42

REPRODUKTION UND VERÖFFENTLICHUNG NUR MIT
GENEHMIGUNG UND URHEBERVERMERK DES ARCHIVS
BELEGEXEMPLAR AN: BILDARCHIV FOTO MARBURG

KASSEL theol. 2° 58 | fol 19

S cē Stephane. OR U t pacē & sanitatē nobis dones t.
S cē Laurenti. OR V t grām sci spūs cordibus nris in
S cē Iustine. OR fundere digneris te rogamus a.
O mnes Sci martyres orate p. V t domnū apl̄icum & omne gra
S cē Siluester. OR du ecclīasticū in scā religione
S cē Gregori. OR conseruare digneris t. R. A.
S cē Martine. OR V t abbatē nrūm atq; cunctas
S cē Iulle. OR congregationes & familias illi cō
S cē Wigberte. OR missas in scā religione conseruar.
S cē Benedicte. OR V t impatorē nrm. atq; cunctum
S cē Nicolae. OR pplm xpianū pretioso sanguine
S cē Modoaldē. OR tuo redemptū conseruare d. t. R.
O mnes Sci confessores orate p. V t nouā scē ecclie tue plem be
S ca Felicitas. OR nedicere & ēseruare dign t. R.
S cā Perpetua. OR U t nos exaudire digneris t. R.
S cā Lucia. OR F ili di te rogamus audi nos.
O mnes Scē virgines orate p. OR A gne di qui tollis peccata mun
O mnes Sci orate pro nobis. di parce nobis dne. X pe audi n.
P ropitius esto parce nobis dne. k yrie eleyson.
A mbra tua libera nos dne. A e v ia. ℣ Confitemini
M orte ppetua libera nos dne. do mino quoniam bonus
P er genitricē tuā liba nos d. quo niam in seculum mi
P er crucē & passionē tuā l. n. d. sericordia ei us. t R.
P er resurrectionē & ascensionē t. ℣ Laudate dominum omnes.
P er aduentū sci spūs paraclyti l. IN SCA DIE.
P eccatores te rogamus audi nos. AD MISSAM.

BILDARCHIV FOTO MARBURG
IM KUNSTGESCHICHTLICHEN INSTITUT DER
PHILIPPS-UNIVERSITÄT D-3550 MARBURG
ERNST-VON-HÜLSEN-HAUS · POSTFACH 14 60
TEL. 0 64 21 / 28 36 00 · TELEX 48 23 72 UMRD

ARCHIVNUMMER: Lr 2274/21

REPRODUKTION UND VERÖFFENTLICHUNG NUR MIT
GENEHMIGUNG UND URHEBERVERMERK DES ARCHIVS
BELEGEXEMPLAR AN: BILDARCHIV FOTO MARBURG

KASSEL theol. 2°58 fol 24

em terre sit gloria domini in se cu la a e uia

℣ Benedi a ni ma me a do mi no domi ne deus me us mag

nifi ca tus es uehemen ter. Confessio

nem & decorem indu is ti amictus lu mi ne sicut

uestimen to. co Vtamo festinantis di e di

cebat ibe qui in me ere dit flumina deuentre eius fluent a que

uiue hoc autem dixit despiritu quē accepturi erant credentes in

e um ae u ia ae u ia. In Sca die.

PS DOMINI

repleuit orbem terrarum ae uia & hoc quod

continet omnia scientiam habet uocis ae u ia

aeu ia ae uia. ℣ Confirma hoc ds quod operatus

es in nobis a templo tuo qđ est in hierusalem. Aeu

ia. ℣ Emitte spiritum tuum & creabun

tur & renouabis faci em terre. Ae u ia. ℣ Ue

ni sancte spi ritus reple tuorum corda fidelium & tui amo

in eis ignem ac cende. of ℣ Confirma hoc deus quod

opera tus es in no bis a templo tu o quod est in hieru salem ti

bi of ferent reges munera ae uia. ℣ Canta

te domino psalmum di ci te nomini eius i ter sa cite

ei qui ascen dit super occa sum dominus nomen est illi.

℣ In ecclesiis benedi cite de o do mi no de

fon ti bus israhel. ℣ Regna

terre cantate de o psal lite domino

qui ascendit celos celo rum adorien

BILDARCHIV FOTO MARBURG
IM KUNSTGESCHICHTLICHEN INSTITUT DER
PHILIPPS-UNIVERSITÄT D-3550 MARBURG
ERNST-VON-HÜLSEN-HAUS · POSTFACH 14 60
TEL. 0 64 21 / 28 36 00 · TELEX 48 23 72 UMRD

ARCHIVNUMMER: 238 447

REPRODUKTION UND VERÖFFENTLICHUNG NUR MIT
GENEHMIGUNG UND URHEBERVERMERK DES ARCHIVS
BELEGEXEMPLAR AN: BILDARCHIV FOTO MARBURG

KASSEL theol. 2° 58 | fol 31v

GRATES NVNC OMNES REDdamus dño deo.
Qui sua natiuitate nos liberauit
de diabolica potestate.
Huic oportet ut canamus cum
angliis semp gla in excelsis.

Gia recolamus In Crepusculaudibus pius digna. Dia.
Huius diei carmina in qua nobis
lux oritur gratissima. luti gau
Noctis interit nebula pereunt nri
criminis umbracula. noue sa
Hodie seculo maris stella est enita
Que tremunt baratra mors eru
enta pauet ipsa aquo peribit
mortua. adeterna gaudia.
Genit capta pestis antiqua colu
ber liuidus pdit spolia. catur
Homo lapsus ouis abducta reuo
Gaudent in hac die agmina ange
lorū celestia. est inuenta.
Qua erat dragma decima pdita &
O culpa nimium beata qua redemp
ta est natura. femina. qđ erat.
Ds qui creauit omia nascitur ex
Mirabilis natura mirifice in duta
assumens quod non erat manens
Induitur natura diuinitas huma
na quis audiuit talia die rogo
facta. perierat. armatura.
Querere uenerat pastor pius quod
In duit galeam certat ut miles
Prostratus in sua ppria ruit hostis
spicula auferuntur tela.
In quibus fidebat diuisa sunt illius
spolia capta preda sua. uera.
Xpi pugna fortissima salus nra est
Qui nos suam ad patriam duxit
post uictoriam.
In qua sibi laus est eterna.

NATVS ANTE SECVLA
di filius inuisibilis
interminus. reciprocam.
Perquē fit machina celi ac terre
maris & in his degentiū. rerū
Perquē dies & hore labant & se
Quem angeli in arce poli uoce

BILDARCHIV FOTO MARBURG
IM KUNSTGESCHICHTLICHEN INSTITUT DER
PHILIPPS-UNIVERSITÄT D-3550 MARBURG
ERNST-VON-HÜLSEN-HAUS · POSTFACH 14 60
TEL. 0 64 21 / 28 36 00 · TELEX 48 23 72 UMRD

ARCHIVNUMMER: 238 448

REPRODUKTION UND VERÖFFENTLICHUNG NUR MIT
GENEHMIGUNG UND URHEBERVERMERK DES ARCHIVS
BELEGEXEMPLAR AN: BILDARCHIV FOTO MARBURG

KASSEL theol. 2° 58 | fol 70 v

precamē. & purificatū dignanter eruditat. ut
consolatione presentī ad futura bona ꝓficiat. ꝑ.

Dominica In palmis.

OMPS SEMPITERNE D̄S.

qui humano generi adimitandū humi
litatis exemplū saluatorē nr̄ūm carnem
sumere & crucē subire fecisti. concede ꝓpicius.
ut & patientię ipsius habere documenta. & re
surrectionis consortia mereamur. ꝑ. Sec̄.

Concede q̄s dn̄e ut oculis tuę maiestatis munus
oblatū. & gr̄ām nobis deuotionis optineat. &
effectū beatę ꝑhennitatis adquirat. ꝑ. Ad cō.

Per huius dn̄e operationē my̆sterii & uicia nr̄a
purgent̄. & iusta desideria compleant̄. ꝑ. Fr̄.

Aq̄s omps ds̄. ut qui inter ad scam praxede.
aduersis ex nr̄a infirmitate defecimus. inter
cedente unigenti filii tui passione respiremus. ꝑ.
Hęc sacrificia nos omps ds̄ potenti uirtute
mundatos. ad suū faciant puriores uenire prin
rebeant nobis dn̄e diuinū Ad cō. ...cipiū. ꝑ.
tua sca feruorē. quo eorū pariter & actu dele
ctemur & fructu. ꝑ dn̄m. Sup. pplum.

BILDARCHIV FOTO MARBURG
IM KUNSTGESCHICHTLICHEN INSTITUT DER
PHILIPPS-UNIVERSITÄT D-3550 MARBURG
ERNST-VON-HÜLSEN-HAUS · POSTFACH 14 60
TEL. 0 64 21 / 28 36 00 · TELEX 48 23 72 UMRD

ARCHIVNUMMER: 238 456

REPRODUKTION UND VERÖFFENTLICHUNG NUR MIT
GENEHMIGUNG UND URHEBERVERMERK DES ARCHIVS
BELEGEXEMPLAR AN: BILDARCHIV FOTO MARBURG

KASSEL theol. 2° 58 | fol 96

Munera nra dne apud clementiā tuā di
genitricis cōmendet oratio. quā idcirco depre
senti scło transtuliſti. ut pro peccatis nrīs apud
te fiducialiter intercedat. ℔. surgamus. ℔.
Concede misericors ds fragilitati nre presidiū.
ut qui sce di genitricis requiē celebramus. in
tercessionis eius auxilio anris iniquitatib; re

AMVLORV In Sca Die.
TVORVQSDNEDERELICTIS.

ignosce. ut qui placere tibi de
actibus nrīs non ualemus. genitri
cis filii tui dni di nri intercessione
subueniat qs dne plebi Sce. ꝛ saluemur. ℔e.
tue sce di genitricis oratio. quā ce si pcondi
one carnis migrasse cognoscimus. in celesti
gla apud te pnobis qs orare sentiamus. ℔e.
Mense celestis particeps effectu implora
mus clementiā tuā dne ds nr. ut qui festa di
genitricis colimus. acunctis malis imminenti
bus. eius intercessionib; liberem. ℔.
Beati Laurentii nos dne faciat
passio ueneranda lętames. ce ut eā suffici

Venerāda nli dne hui diei festiuitas opē ferat saluatē? iqua
sca di genitrix ce vgo maria morē subiit tpale? n cū mortis nexili
depmi potuit? q filiū tuū dnm nrm ilym xpm de se genuit temporalē

℣ eiusd.

BILDARCHIV FOTO MARBURG
IM KUNSTGESCHICHTLICHEN INSTITUT DER
PHILIPPS-UNIVERSITÄT D-3550 MARBURG
ERNST-VON-HÜLSEN-HAUS · POSTFACH 14 60
TEL. 0 64 21 / 28 36 00 · TELEX 48 23 72 UMRD

ARCHIVNUMMER: 238.460

REPRODUKTION UND VERÖFFENTLICHUNG NUR MIT
GENEHMIGUNG UND URHEBERVERMERK DES ARCHIVS
BELEGEXEMPLAR AN: BILDARCHIV FOTO MARBURG

KASSEL theol. 2° 58 fol 141v

bus famulorū famularūq; tuarū cunctoꝝ fideli
um phȩ sacrificia. remissionē omīum tribue
peccatorum. p̄ dn̄m nr̄m SECRETA.
urificet nos qs dn̄e diuini sacramenti ꝑceptio.
& glosa omīum seōrum tuoꝝ oratio. & anima
bus famulorū famularūq; tuarū quoꝝ cōmemo
rationē agimus. remissionē cunctorū tribue
peccatorum. p̄ dn̄m nr̄m. AD compt.
s̄ consolationis & pacis respice qs ad pacem
familiȩ tuȩ. & concede ut animȩ famulorū
famularūq; tuarū quȩ ab adam usq; in hodi
ernū diem de hac luce migrauerunt. quiq; bap
tizati & confessi in fide catholica pseuerauerūt.
& de rebus suis ꝓcliam dī dinauerunt. & de
quorū elemosinis sumus consolati. in sinibus
abrahȩ. ỳ saac. & iacob feliciter requiescant.
moxq; amortuis resuscitati. tibi placeant in
regno uiuorum. p̄ dn̄m. ORō Dē q̄ nos prēm̄ nr̄m

DE SCA TRINITATE. p̄. AD ROMANOS.

BILDARCHIV FOTO MARBURG
IM KUNSTGESCHICHTLICHEN INSTITUT DER
PHILIPPS-UNIVERSITÄT D-3550 MARBURG
ERNST-VON-HÜLSEN-HAUS · POSTFACH 14 60
TEL. 0 64 21 / 28 36 00 · TELEX 48 23 72 UMRD

ARCHIVNUMMER: 177 2275/36

REPRODUKTION UND VERÖFFENTLICHUNG NUR MIT
GENEHMIGUNG UND URHEBERVERMERK DES ARCHIVS
BELEGEXEMPLAR AN: BILDARCHIV FOTO MARBURG

Kassel LB. 2° theol. 58. fol. 52v

Scorū mrum. Crispini & Crispiniani.

MAGNIFICE[illegible] dñe scorum tuorū Crispi
ni & Crispin[illegible] beata sollempnitas·
qua & illis gl[illegible]mpiternam. & opem nobis
ineffabili p[illegible]ata contulisti. P. Sec̄.
Muorum dñe preciosa morte ustorū sacrifi
cium illud offerimus· de quo martyrum
sumpsit omne principium. P. Ad cō:
Sit nobis dñe sacramentu tuu certa saluatio·
que cūm beatorū tuorū C[illegible]ni & Crispinia
ni meritis impetra[illegible]

Gloria i excelsis. Aduentu dñi ii cantat pr[illegible] i nat ebd coridie pr
die innocentu. i omib; di[illegible] ebd. Cū plenū agat officiu
de mrib & confessorib atq; urginib;
Credo i unū d[illegible] cantū dñica[illegible] dñicis sollempnitatib. nec i festis
sce ovarie. [illegible] cantand⁹ debet cantari. Nec imerito. Illā i his
sin[illegible] cōmen[illegible]ratio.

Ymnū d[illegible] patrem omnipotentem factorem celi et tre. uisibiliū omniū et
[illegible] unum dñm ihm xpm filiū dei unigenitū et expatre natū an om
dm deo. lumē de lumine. deū uerū de deo uero. genitū non factū. co
[illegible] patre p quē o[illegible]a facta sunt. qui propter nos homines & propter nram saluta
tem descendit de celis. et incarnat⁹ est de spū scō ex maria uirgine. et homo fact⁹
est. crucifixus etiam pro nobis sub pontio pilato. passus et sepultus est. et resur
rexit die tertia secundū scripturas. Et ascendit in celū sedet ad dexteram patris. et iterū
uenturus est cū gla iudicare uiuos & mortuos. cuius regni non erit finis. Et
in spm scm dñm et uiuificantē. qui ex patre filioq; procedit. qui cum patre & filio simul
adoratur & conglorificatur. qui locutus est per prophetas. & unam scam catholicam & apostolicam ec

KASSEL theol. 2°58 | fol 46

piscopus uel prbr preparaturus se admis
sam manus abluens dicat.

Lauabo inter innocentes manus meas. & circumdabo altare tuum
dñe. Vt audiã uocẽ laudis & enarrẽ uniuersa mirabilia tua. ℣ In
argire sensibus nris qs ompt ℟ Dica me dñe q.
ds ut sicut exterius abluuntur inquinamenta
manuũ. sic ate interius mundentur pollutio
nes mentiũ. & crescat in nobis augmentũ scarũ
uirtutum. Expm. Interim dũ se preparat
cũ ministris hos psalmos. Quã dilecta.
Benedixisti. Inclina dñe. Credidi ppt. Laudate d. o. g.
Memento. Iuriet. Pater nr. ℣ Ostende nob. ℣ Ds tu conuersus.
Fiat mia t. Sacerdotes tui in. ℣ Abscultis meis. ℣ Non intres in
iudiciũ. ℣ Propitius esto dñe peccatis n. ℣ Dñe exaudi oratẽ. Dicat
umeros meos & pectus meũ Humerale imponens
sps sci gra dñe, ptege. renesq; meos uicius omnib;
expulsis precinge adsacrificandũ tibi dõ uuemi
& regnanti in scla sclorum. Albã induens dicat.
mpt semp ds te supplicẽ exoro. ut fraude omni
um obfuscationũ excutius. alba ueste indutus te
sequi merear adregna. ubi uera sunt gaudia.
Circumcinge dñe lumbos meos Zona Ad Zonam.

Quando dns quibuscunq; ordinandis manus imposuit dominica proxima ad
sequentem ordinem non procedit nisi ordinati ad altare communicauerint
hulc ordini qui

BILDARCHIV FOTO MARBURG
IM KUNSTGESCHICHTLICHEN INSTITUT DER
PHILIPPS-UNIVERSITÄT D-3550 MARBURG
ERNST-VON-HÜLSEN-HAUS · POSTFACH 14 60
TEL. 0 64 21 / 28 36 00 · TELEX 48 23 72 UMRD

ARCHIVNUMMER: LI 2274/53

REPRODUKTION UND VERÖFFENTLICHUNG NUR MIT
GENEHMIGUNG UND URHEBERVERMERK DES ARCHIVS
BELEGEXEMPLAR AN: BILDARCHIV FOTO MARBURG

KASSEL theol. 2° 58 | fol. 56

ANNVA expectatione lę tificaſ. prā ut unigenitū tuum quē redemptorē lęti ſuſcepimuſ. uenientem quoq; iudicē ſecuri uideamuſ. Qui te.

Da nobiſ qs omps ds. ut ſicut adoranda filii tui natalicia preuenimuſ. ſic eius munera capi amuſ ſempiterna gaudentes. Qui t.

Oa nobiſ dne qs unigenti filii tui natiuitate recenſita reſpirare. cuius cęleſti my-ſterio paſci mur & potamur. Qui t.

Ds qui hanc ſacratiſſimā noctē ueri luminiſ feciſti illuſtratione clareſcere. da qs ut cuius lucis my-ſteria interra cognouimuſ. eius quoq; gaudiis incęlo pfruam. Qui t.

Accepta tibi ſit dne qs hodiernę feſtiuitatis oblatio. ut tua grā largiente phęc ſacro ſcā cōmertia in illius inueniam forma. in quo te

BILDARCHIV FOTO MARBURG
IM KUNSTGESCHICHTLICHEN INSTITUT DER
PHILIPPS-UNIVERSITÄT D-3550 MARBURG
ERNST-VON-HÜLSEN-HAUS · POSTFACH 14 60
TEL. 0 64 21 / 28 36 00 · TELEX 48 23 72 UMRD

ARCHIVNUMMER: 238 453

REPRODUKTION UND VERÖFFENTLICHUNG NUR MIT
GENEHMIGUNG UND URHEBERVERMERK DES ARCHIVS
BELEGEXEMPLAR AN: BILDARCHIV FOTO MARBURG

Abb. 33

herodis regis iudeę sac
dos q̄da nom̄e zacharias
de uice abia. & ux
or illi de filiabus
aaron. & nomen eli
sabeth. Erant aut̄ iust
i ambo ante d̄m in
cedentes in omnib⁹ mandatis. & iustificationib⁹ d̄ni
sine querela. Et non erat illis filiꝰ. eo qd̄ esset elisabeth ste
rilis. & ambo pcessissent in diebꝰ suis. Actū est aut̄
cū sacerdotio fungeret̄ zacharias in ordine uicis
suę ante d̄m. secm̄ consuetudinē sacerdocii. sorte

Kassel LB 2° theol. 59, fol. 75v

BILDARCHIV FOTO MARBURG
IM KUNSTGESCHICHTLICHEN INSTITUT DER
PHILIPPS-UNIVERSITÄT D-3550 MARBURG
ERNST-VON-HÜLSEN-HAUS · POSTFACH 14 60
TEL. 0 64 21 / 28 36 00 · TELEX 48 23 72 UMRD

ARCHIVNUMMER: 138818

REPRODUKTION UND VERÖFFENTLICHUNG NUR MIT
GENEHMIGUNG UND URHEBERVERMERK DES ARCHIVS
BELEGEXEMPLAR AN: BILDARCHIV FOTO MARBURG

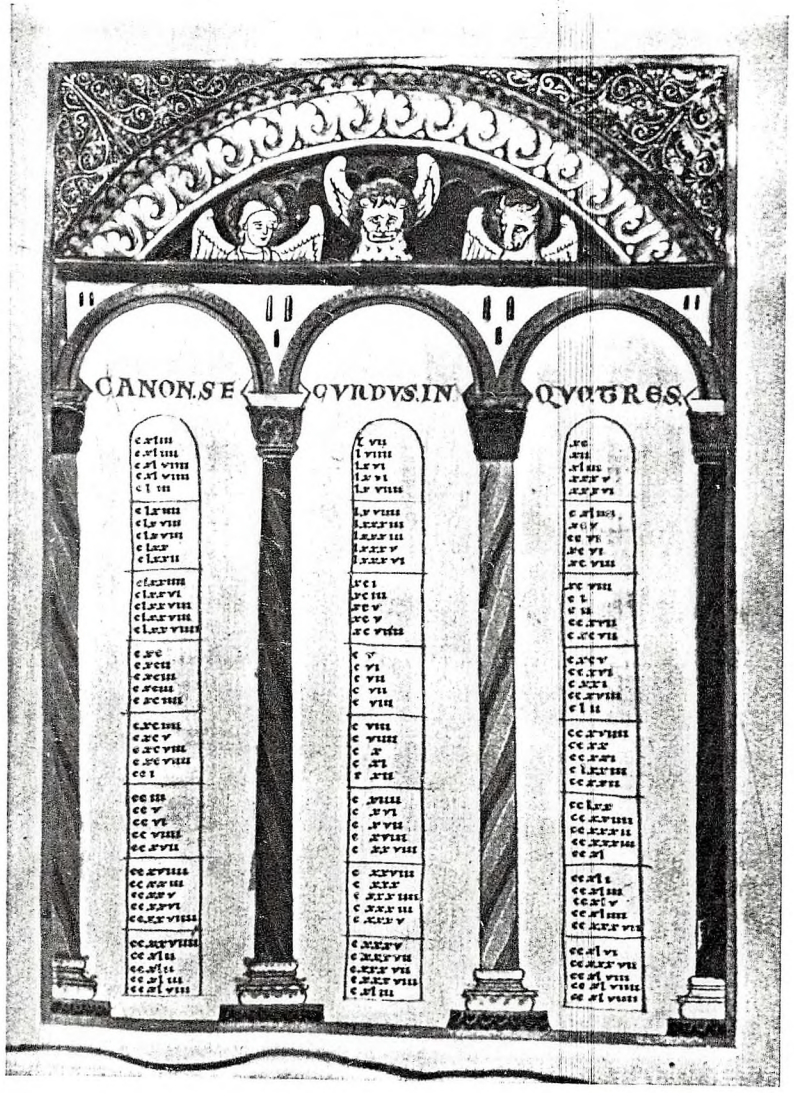
Religiöse Kunst aus Hessen u. Nassau. Kritischer Gesamtkatalog der Ausstellung Marburg 1928, hg. H. Deckert u. a., Tafelbd. 1 (1932)

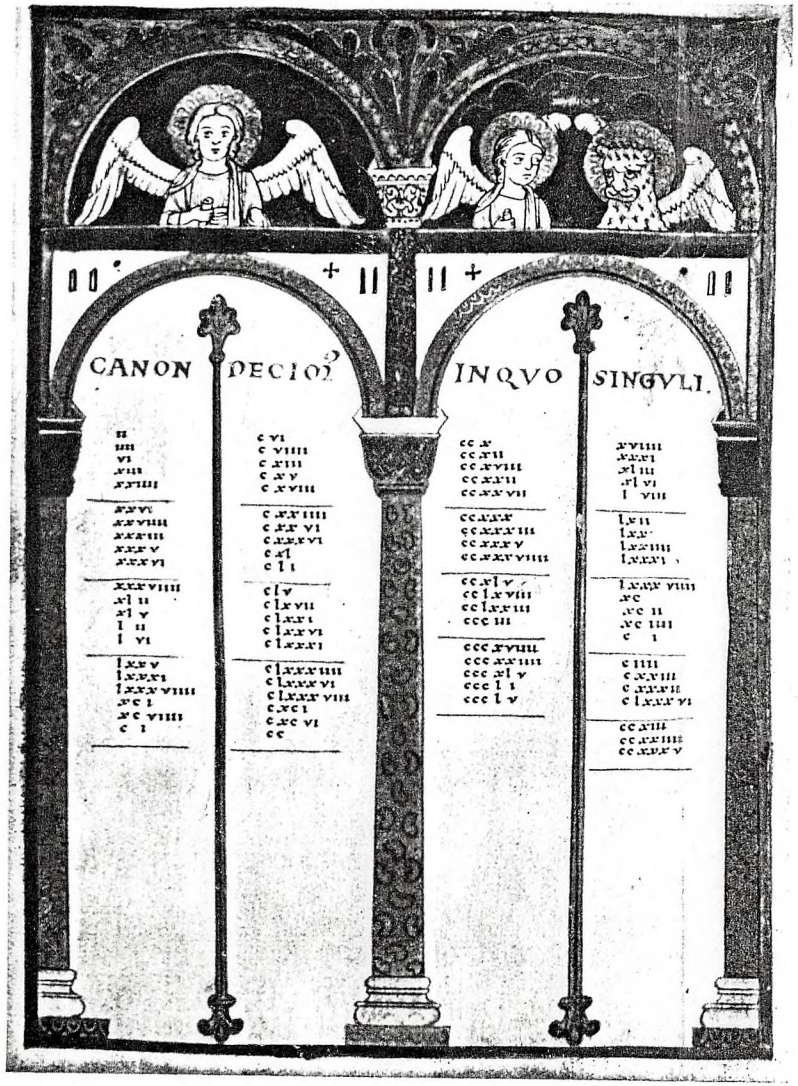
sicut scriptū est in esaja ꝓpheta. Ecce mitto angl'm meū ante
faciē tuā. q̄ ꝓparabit uiā tuā ante te. Vox clamantis in deserto pa
rate uiā dñi. rectas facite semitas ei. Fuit Johannes in de
serto baptizans. & p̄dicans baptismū penitentie. in remissionē
peccatoꝝ. & egrediebat̄ ad illū omis iudee regio & hierosolymi
te uniuersi. & baptizabant̄ a illo in iordane flumine. confi

(138 m)

Kassel LB. 2° Theol. 59

a

b

(138 a)

Religiöse Kunst aus Hessen und Nassau. Kritischer Gesamtkatalog der Ausstellung Marburg 1928, hg. H. Deckert u. a. (1932) Tafelbd. I

Kunst Hess. 59,

Religiöse Kunstaus Hessen und Nassau. Kritischer Gesamtkatalog der Ausstellung Marburg 1928, hg. H. Deckert u. a., (1932) Tafelbd. I

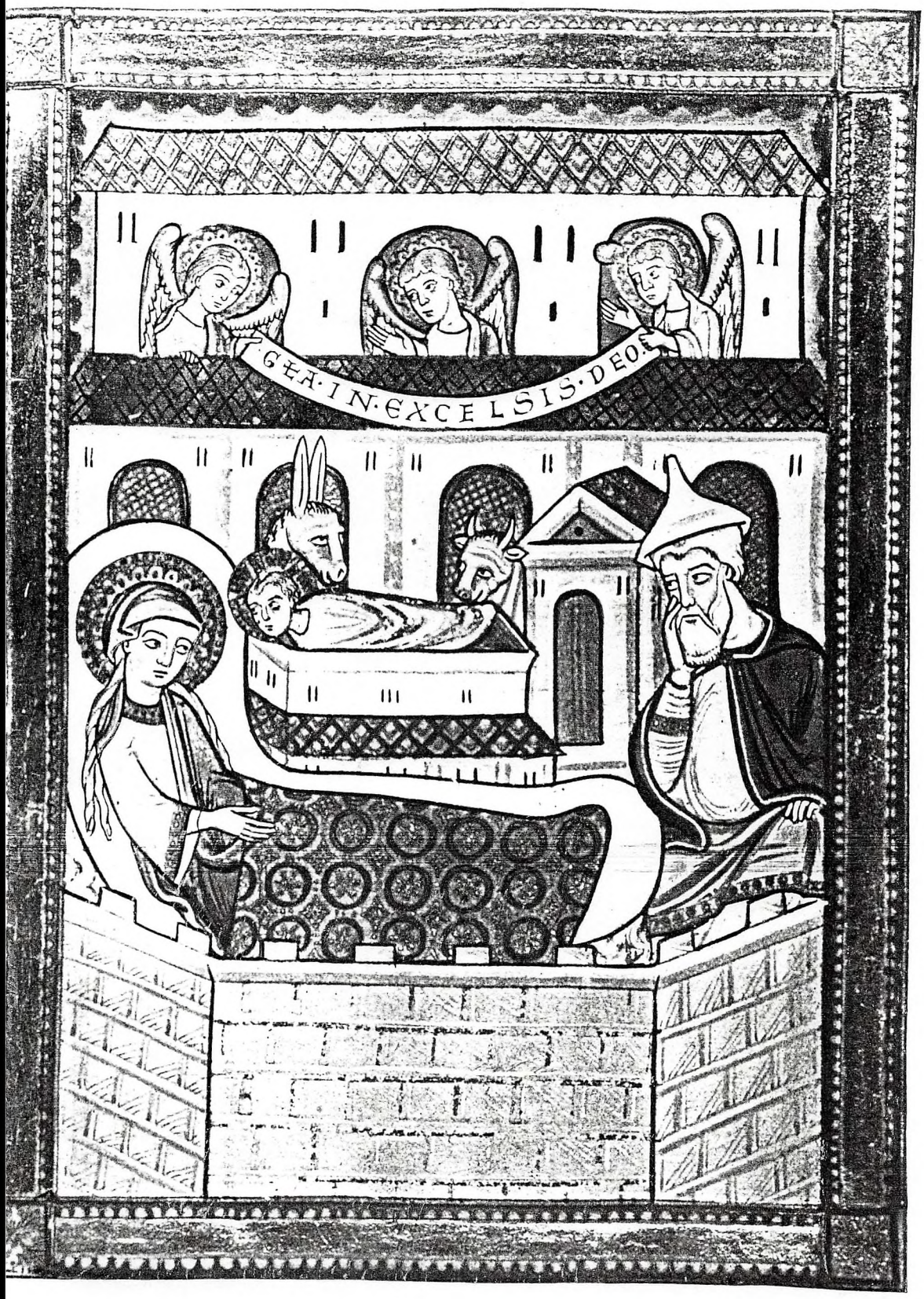
162

(138 l)

Kassel theol. 59, fol. 19v

Religiöse Kunst aus Hessen und Nassau. Kritischer Gesamtkatalog der Ausstellung Marburg 1928, hg. H. Deckert u. a. (1932) Tafelbd. I

(138a)

Kassel theol. 59, fol. 14r

Religiöse Kunst aus Hessen und Nassau. Kritischer Gesamtkatalog der Ausstellung Marburg 1928, hg. H. Deckert u. a. (1932) Textbd.
(ebd. Tafelbd. I Abb. 163 = Kassel theol. 59, fol. 75[V]; Abb. 166 b = Kassel theol. 59, fol. 50[V];

138. HARDEHÄUSER EVANGELIAR.

(Tafel 152—167)

Pergament, Bindung in 19 Lagen: (IV—I) + 2 III + 15 IV + (V—2).
Flache Lederschnüren fassen die Lagen (die erste ist lose). Vom Einband ist nur die Rückplatte (Eichenholzdeckel) erhalten, jeden Schmuckes beraubt; Stoff- und Metallreste noch kenntlich.

Blattgröße 21×28 cm. Einband 22×28 cm.

Feuchtigkeit hat an einigen Stellen das Pergament angegriffen, doch ohne Schrift und Illumination zu trüben. Die Unberührtheit der Malerei, ihre überwältigende dekorative Pracht, fast ohne die Patina kultischen Gebrauches, stehen noch jetzt eindrucksvoll vor Augen.

Ein Besitzervermerk, die einzige archivalische Unterlage, ist auf fol. 147 mit schwarzer Tinte eingetragen: „Hic liber ex bibliotheca Hardehusana transiit ad bibliothecam Casselanam sub Bern. Abbate anno 1773 die 18 Aug." Das Dedikationsbild zeigt St. Georg — als Schutzpatron des Klosters bezeichnet — und stellt die Übergabe des Buches an eine hochgestellte geistliche Frau (Priorin) dar; dies und die Nonnentracht der Teilnehmer läßt auf den Besitz eines Benedektinerinnenklosters schließen. Die Comestafeln weisen auf die Diözesen Mainz, Minden, Münster, Paderborn. Das einzige Nonnenkloster in Nordwestdeutschland, das den hl. Georg zum Patron hat, war Lippoldsberg (unweit Helmarshausen), dessen Bibliotheksverzeichnis von 1151 (Mon. Germ. Tom. XX, Chronikon Lippoldesbergense) die Bedeutung der Büchersammlung beweist. Für dieses Kloster muß also das Evangeliar gearbeitet sein. Später wohl mit den übrigen Bibliotheksschätzen nach Hardehausen überführt, gelangte es 1773 in die Landesbibliothek Kassel.
Kassel, Landesbibliothek. Ms. Theol. 59.
Helmarshausen (?), 1150—70.

Fol. 1 v. Incipit Prologus quattuor Evangeliorum . . . — fol. 6 v.; fol. 7 v. — fol. 13 r. Comestafeln, das Kalenderjahr mit „Vigilia natalis Christi" beginnend; fol. 14 r. Geburt Christi; fol. 15 v. Die Hl. drei Könige; fol. 16 r. Madonna mit Kind; fol. 17 v. Himmelfahrt; fol. 18 r. Pfingstfest; fol. 19 v. Ev. Matthäus; fol. 20 r. — fol. 48 r. Matthäus-Evangelium; fol. 48 r. unten — fol. 49 v. Vorwort zum Markus-Evangelium und Kapitelangabe; fol. 50 r. Taufe Christi; fol. 50 v. Ev. Markus; fol. 50 v. — fol. 68 v. Markus-Evangelium; fol. 68 v. Mitte — fol. 72 r. Vorwort zum Lukas-Evangelium und Kapitelangabe; fol. 73 v. Dedikationsbild; fol. 74 v. Verkündigung; fol. 75 r. Ev. Lukas; fol. 75 v. — fol. 108 r. Lukas-Evangelium; fol. 108 r. Mitte — fol. 109 r. Vorwort zum Johannes-Evangelium und Kapitelangabe; fol. 110 v. Christus als Weltenrichter; fol. 111 r. Kreis der Heiligen; fol. 111 v. Ev. Johannes; fol. 112 r. — fol. 137 r. Johannes-Evangelium; fol. 137 r. Mitte — fol. 147 r. Incipit kapitulare evangeliorum de circulo anni . . . .

Schriftcharakter jüngere Rundbogenminuskel des 12. Jahrh., 28-zeilig mit 0,7 cm Abstand über die Seiten laufend, Zeilen mit Silberstift vorgezeichnet, Text schwarz, Satzanfänge in Miniummajuskel.
Ganzseitige Malereien, figürliche und Initialen, zu 5 Gruppen geordnet, sind zwischen den Textseiten eingelassen, 12 Canontafeln ihnen vorgesetzt, 5 weitere Kapitelanfänge tragen 5—8 zeilig große Initial-

Kassel LB 2° Theol. 59

Religiöse Kunst an Hessen + Nassau. Kritischer Gesamtkatalog der Ausstellg Marburg 1928, hg. H. Deckert u.a., Tafelbd. 1 (1932)

Handschrift Evangeliar

28 × 21 cm

1773 aus der Bibl. Handschrift in die Bibl. Kassel (f. 147)

Religiöse Kunst aus Hessen u. Nassau. Kritischer Gesamtkatalog der Ausstellung Marburg 1928, hg. H. Deckert u. a., Tafelbd. 1 (1932)

(138 g)

Kassel LB. 2° theol. 59

Religiöse Kunst aus Hessen u. Nassau. Kritischer Gesamtkatalog der Ausstellung Marburg 1928, hg. H. Deckert u. a., Tafelbd. 1 (1932)

(138 h)

Kassel LB 2° Theol. 59

Religiöse Kunst aus Hessen u. Nassau. Kritischer Gesamtkatalog der Ausstellung Marburg 1928, hg. H. Deckert u. a., Tafelbd. 1 (1932)

(138 k)

Kassel LB. 2° theol. 59 fol. 73